

A photograph of a man with long brown hair and a beard, wearing a dark blue shirt, looking down at a young child. The child has blonde hair and blue eyes, wearing a white sweater with red and blue patterns, and is eating with a green spoon. The background is a blurred outdoor setting with green foliage.

○ 2017

AMF Årsredovisning och
Hållbarhetsredovisning

AMF i korthet

AMF är pensionsbolaget med enkla och trygga tjänstepensionslösningar. Bolaget ägs av LO och Svenskt Näringsliv och drivs enligt ömsesidiga principer. Det innebär att den vinst som AMF skapar oavkortat går tillbaka till kunderna.

AMFs fokus är kollektivavtalade tjänstepensioner. AMF är valbart inom alla stora kollektivavtalsområden och erbjuder sparande i traditionell försäkring och fondförsäkring. Majoriteten av bolagets fyra miljoner kunder är arbetare med kollektivavtal inom det privata näringslivet (Avtalspension SAF-LO). Den huvudsakliga kärnaffären är traditionell försäkring för denna kundgrupp.

AMF arbetar för att kunderna ska kunna vara trygga med att deras pensionssparande sker på ett ansvarsfullt sätt. Kunden ska få den bästa pensionsprodukten, med hög avkastning och till en låg avgift. Ambitionen är att alla kunder ska få bästa möjliga erbjudande oavsett om de har gjort ett aktivt val eller inte för sin tjänstepension. AMF har ett särskilt ansvar att se till att de kunder som inte har gjort ett aktivt val får en trygg och bra tjänstepension.

AMF förvaltar nära 600 miljarder kronor. Förvaltningen av aktier och obligationer sköts i egen regi. AMF är en av de största ägarna på Stockholmsbörsen och av kommersiella fastigheter i Sverige. Koncernen har cirka 350 anställda och verksamheten bedrivs från Stockholm.

AMF
113 88 Stockholm
Besöksadress: Klara Södra Kyrkogata 18
Telefon: 08-696 31 00
Kundtjänst: 0771-696 320
Fax: 08-411 23 70
www.amf.se
info@amf.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING för AMF Årsredovisning och Hållbarhetsredovisning 2017

Vd har ordet	4	Förvaltningsberättelse	32
Strategi 2018–2022	6	Hållbarhetsrapport	37
Hållbarhetsredovisning	8	AMFs styrning	38
Ett långsiktigt hållbart erbjudande	10	Risker och riskhantering	42
Ansvarsfulla investeringar	14	Femårsöversikt	49
AMFs interna hållbarhetsarbete	18	Totalavkastning	51
Styrning av hållbarhetsarbetet	23	Finansiella rapporter	53
GRI-index	27	Förslag till vinstdisposition	110
Målöversikt	29	Revisionsberättelse	111
		Revisors rapport över hållbarhetsredovisning	114
		Ordlista	115

Den formella årsredovisningen omfattar sidorna 32–110.

AMFs dotterbolag

AMF Fonder AB är ett helägt dotterbolag till AMF. Fondbolaget erbjuder egenförvaltade fonder med låga avgifter som är skapade för att tillhandahålla ett långsiktigt pensionssparande. De är valbara inom fondförsäkring, premiepensionssystemet och tillgängliga för direkt fondsparande. Den 31 december 2017 uppgick det förvaltade kapitalet till 125,8 miljarder kronor.

AMF Fastigheter AB är ett helägt dotterbolag till AMF. Fastighetsbolaget utvecklar och förvaltar AMF-koncernens helägda fastigheter i syfte att skapa avkastning till pensionsspararna inom AMF. Fastigheterna utgörs av kontors- och handelsfastigheter i Stockholm och Sundbyberg. Den 31 december 2017 uppgick det helägda fastighetsbeståndet till 63,3 miljarder kronor.

Året i korthet

AMF fortsatte under 2017 att leverera hög avkastning till låg kostnad till över 4 miljoner kunder. Solvensgraden är fortsatt hög. Nedan visas några av våra viktigaste nyckeltal som styrelse och ledning kontinuerligt följer för att se hur AMF uppfyller intressenternas förväntningar. Jämförelsetal för 2016 är angivna inom parentes.

FÖRVALTADE TILLGÅNGAR

596 (563) Mdr

AMFs förvaltade kapital inklusive fonder uppgick vid årsskiftet till 596 (563) miljarder kronor.

Se mer på sid 33

HÖG AVKASTNING

7,9 (7,3) %

Avkastningen uppgick till 7,9 (7,3) procent. För den senaste tioårsperioden har den genomsnittliga årliga totalavkastningen varit 6,7 (6,4) procent. Branschens genomsnitt var 5,9 procent under perioden 2007–2016.

Se mer på sid 33

EKONOMISK STYRKA

196 (190) %

AMFs solvensgrad uppgick till 196 (190) procent.

Solvensgraden visar hur mycket tillgångar bolaget har i förhållande till garanterade åtaganden.

Se mer på sid 34 och 42

KOLDIOXIDINTENSITET

12,0 (14,1)

AMFs koldioxidavtryck från aktier minskade jämfört med föregående år. Minskningen syns både i absoluta tal och i den så kallade koldioxidintensiteten, när bolagets utsläpp sätts i relation till omsättningen.

Se mer på sid 16-17

LÅGA KOSTNADER

156 (164) kr

Kostnad per kund uppgick till 156 (164) kronor. Genom en effektiv administration möjliggörs låga kostnader och avgifter. AMFs förvaltningskostnadsprocent för traditionell försäkring uppgick till 0,11 (0,12) procent. Det är bland den lägsta i branschen.

Se mer på sid 34

KOSTNADSEFFEKTIVITET

4 (4) miljoner

AMF har fyra miljoner kunder, huvuddelen inom Avtalspension SAF-LO. Den stora kundbasen ger möjlighet till stordriftsfördelar.

UTBETALNINGAR

22,5 (19,2) Mdr

AMF har inom traditionell försäkring betalat ut 22,5 (19,2) miljarder kronor.

Se mer på sid 33

BRA KUNDBEMÖTANDE

4,5 (4,5) NKI

Nöjd Kund Index (NKI) uppgår till 4,5 (4,5), där 5 är mest nöjda. Vi ser en stor ökning under året av kundernas nyttjande av AMFs digitala tjänster.

Se mer på sid 13

Bäste kund

Tack för att vi fått förtroendet att vara en del av din strävan efter en bättre framtid. Oavsett om du precis har börjat jobba, är mitt i livet eller har jobbat färdigt vill vi göra allt vi kan för att du tillsammans med våra fyra miljoner andra kunder ska få en så bra och trygg tjänstepension som möjligt.

Vi vill se till att dina pengar växer på ett bra sätt, samtidigt som vi är noggranna med våra kostnader för att kunna hålla så låga avgifter som möjligt. Vi vill också att du ska känna dig trygg med att vi hanterar dina pengar ansvarfullt.

Våra ägare LO och Svenskt Näringsliv har gett oss en tydlig ledstjärna: att alltid göra det som är långsiktigt bäst för dig som kund. Det perspektivet formar såväl vårt engagemang på lång sikt, som det dagliga arbetet.

Våra ägare har även bestämt att all vinst alltid ska gå tillbaka till dig som kund. När vi blir bättre på att få dina pengar att växa eller hittar nya smarta sätt att sänka våra kostnader, blir det mer pengar över till din pension. Därför är jag särskilt glad över att vi under förra året sänkte våra kostnader per kund från 164 till 156 kronor.

God tillväxt i en framtidssäkrad portfölj

Under det år som gått har den ekonomiska utvecklingen på många håll i världen varit positiv. Tillsammans med vår aktiva kapitalförvaltning har det fått dina pensionspengar att växa bra, trots de låga räntorna. De flesta bedömare är samtidigt eniga om att det troligen kommer att bli svårare att skapa bra avkastning i räntebärande tillgångar framöver, vilket gör att vi i händelse av

en tillbakagång på börsen inte kommer att ha ränteportföljen att luta oss mot, som vi tidigare vant oss vid.

För att möta detta arbetar vi aktivt för en mer diversifierad portfölj. Vi har sedan ett par år tillbaka ökat våra investeringar i alternativa tillgångar, vuxit starkt inom fastigheter och investerat i vindkraft. Vi har även gjort investeringar i etablerade onoterade bolag som Spotify, Volvo Cars och Anticimex. Den här typen av affärer har vi särskilt goda möjligheter att genomföra tack vare vår finansiella styrka och vår långsiktiga investeringshorisont.

Hållbarhet som självklar utgångspunkt

Hållbarhet och ansvarstagande är något självklart för oss på AMF. Vårt uppdrag kräver det av oss. Ska vi kunna leverera bra tjänstepensioner såväl idag som i framtiden måste vi vara en del av en samhällsutveckling som är livskraftig över tid. Vi tror inte att det finns någon motsättning mellan en ambitiös hållbarhetsambition och en långsiktigt hög avkastning. Tvärtom.

Därför strävar vi efter att hållbarhet ska vara ett grundläggande förhållningssätt i allt vi gör, inte bara inom utvalda områden eller i särskilda produkter. Det ska genomsyra hur vi utformar vårt erbjudande, vilka tillgångar vi väljer att investera i, och hur vi använder vårt inflytande som ägare.

”

Det finns ingen motsättning mellan hållbarhet och en långsiktigt hög avkastning.

Vd har ordet, *forts*

Med detta framför ögonen prioriterar vi exempelvis att arbeta för att hela vår obligationsportfölj ska vara hållbar, istället för att satsa på mer nischade produkter. Vi arbetar hellre för att förmå bolag där vi är ägare att bli bättre, än att ta första vägen ut. Och vi känner ett särskilt ansvar för att de kunder som inte själva väljer att engagera sig i sitt sparande ändå ska få en så bra tjänstepension som möjligt.

Vi har under året fortsatt vårt arbete för att helt integrera hållbarhetsfrågorna i vår verksamhet, bland annat genom att utveckla vårt arbete med mångfald och ansvarsfulla investeringar. En central grund för arbetet är givetvis fortsatt viktiga överenskommelser som FNs Global Compact och FNs principer för ansvarsfulla investeringar, samt Agenda 2030.

Rätt förutsättningar för Europas bästa tjänstepensioner

Debatten kring det svenska pensionssystemet har präglats en hel del av problem och utmaningar under året som gått. I ljuset av det som framkommit har vi på AMF i olika sammanhang tagit chansen att lyfta fram styrkan i den svenska tjänstepensionsmodellen, där arbetsmarknadens parter förhandlar fram bra villkor för spararna.

Vi har även aktivt deltagit i diskussionen kring den särskilda reglering för tjänstepensionsbolag som regeringen arbetar med att ta fram. Med utgångspunkt i ett spararperspektiv har vi tryckt på behovet av en väl avvägd balans mellan kundskydd och möjligheten att ta risk. Vi har betonat vikten av en fortsatt möjlighet att förhandla fram gemensamma lösningar för stora grupper av människor, som både sänker kostnader och ger en långsiktig trygghet.

Enklare och begripligare med teknikens hjälp

Allt fler kunder möter oss idag via digitala kanaler. Antalet aktiva på vårt eget internetkontor ökar stadigt och fler tar del av information om sin pension hos oss via Min Pension. Vi har aktivt deltagit i Min Pensions och Pensionsmyndighetens projekt för att pensionstagarna ska kunna planera sitt uttag av pensionen, och därigenom förenkla något som idag upplevs som komplicerat. Vi har även under året anslutit oss till samhällsbrevlådan Kivra och det digitala fullmaktswerktyget Fullmaktskollen.se i vår ambition att ständigt göra det enklare att överblicka sin pension och göra olika val.

Kunder som föredrar en personlig kontakt eller som har behövt hjälp att komma igång med våra digitala alternativ har mötts av vår kompetenta kundtjänst, som under året rankats som en av landets bästa.

Avslutningsvis har mycket fokus under året lagts på att ta fram en ny strategi för hur vi ska dra nytta av och möta framtidens möjligheter och utmaningar. Jag ser fram emot att tillsammans med mina engagerade medarbetare fortsätta arbetet med att utmana oss själva, branschen och pensionssystemet. AMF ska vara bäst i Sverige på pensionen från jobbet!

Stockholm i mars 2018

Johan Sidenmark
vd AMF

”

När vi blir bättre på att få dina pengar att växa, eller hittar nya smarta sätt att sänka våra kostnader, blir det mer pengar över till din pension.

Bäst i Sverige på pensionen från jobbet

Vi har under året sett över vår strategi för åren 2018-2022. I strategiarbetet har vi definierat vårt strategiska mål och vilka framgångsfaktorer vi måste uppfylla för att leverera på vårt uppdrag.

AMFs uppdrag är att skapa värde för de som omfattas av Avtalspension SAF-LO. Det gör vi genom att erbjuda traditionellt pensionssparande med hög avkastning till en låg kostnad. Vi ska alltid sätta kundernas intressen främst. Vår verksamhet ska särskilt ta hänsyn till den stora grupp kunder som inte gör aktiva val men som vill ha och behöver en trygg pension.

Det självklara förvalet

Det strategiska målet är fortsatt att vara det självklara förvalet. Oavsett om det är LO och Svenskt Näringsliv eller någon annan som rekommenderar eller gör valet åt kunderna ska AMF bedömas vara det bästa alternativet. För att nå det strategiska målet måste vi ha hög avkastning, lägst avgift för traditionell försäkring inom Avtalsområde SAF-LO och vara ett ansvarstagande bolag. Det ställer krav på kompetens och engagemang hos våra medarbetare, vilket sammantaget blir våra framgångsfaktorer.

Grunden i strategin är att fokusera på traditionell försäkring för kunder med Avtalspension SAF-LO och i möjligaste mån anpassa övrig verksamhet till den affären för att minska komplexiteten. Vi ska använda vår position som förval till att hålla låga kostnader och skapa hög avkastning samt nyttja den traditionella försäkringens långa löptider genom att fortsätta investera i onoterade tillgångar.

En föränderlig omvärld

Fortsatt låga räntor vilket ger lägre förväntad avkastning.

Den europeiska och internationella politiken blir mer svårförutsägbar, med ökade populistiska och protektionistiska inslag.

Allt fler medlemsorganisationer inför kompletterande pensionslösningar, för att hantera osäkerheten kring framtida pensionsnivåer.

Växande och åldrande befolkning sätter press på det sociala trygghetssystemet.

Lågt förtroende för pensionssystemet kan leda till en ny pensionsreform.

Ökade förväntningar på ansvarstagande och hållbarhet.

Kollektivavtalens täckningsgrad fortsatt hög, men anslutningsgraden bedöms sjunka.

Digitalisering leder till ett förändrat informations- och medielandskap och leder till ökad kundörklighet inom pensionsbranschen.

Regelverksbördan ökar inom branschen men vissa nya regelverk kan också skapa möjligheter.

Kundernas intresse främst

Vår verksamhet ska bedrivas i linje med vår identitet och värdegrund. Vår största drivkraft är kundernas intressen av en jämn och trygg pension.

Omvärldsförändringar

Såväl AMF som omvärlden är i ständig förändring. Därför behöver vi löpande anpassa verksamheten och arbetssätt för att säkerställa att vi kan möta kundernas förändrade behov och förväntningar, skapa avkastning i en lågavkastande miljö och att vi kan dra nytta av omvärldsförändringar och nya marknadsförutsättningar.

Bäst i Sverige på pensionen från jobbet, *forts*

UPPDRAG

AMFs uppdrag är att skapa värde för de som omfattas av Avtalspension SAF-LO genom att erbjuda traditionellt pensionssparande med hög avkastning till låga kostnader.

STRATEGISKT MÅL

Vi ska vara det självklara förvalet

Vår värdegrund utgörs av våra kärnvärden
enkel, trygg och mänsklig.

VÅRA FRAMGÅNGSFAKTORER

För att nå det strategiska målet att vara det självklara förvalet måste vi ha hög avkastning, lägst avgift och vara ett ansvarstagande bolag. Det ställer krav på kompetens och engagemang, vilket sammantaget är våra framgångsfaktorer.

Hög avkastning Vi ska ha bättre avkastning än merparten av konkurrenterna sett över fem år. Vi ska även ha bättre förmåga, genom vår höga solvens, att ge hög avkastning även de därpå kommande fem åren.

Lägst avgift Vi ska ha den lägsta avgiften för traditionell försäkring inom Avtalspension SAF-LO, för ett livslångt sparande. Låga kostnader per kund är en förutsättning för låga avgifter. Våra kostnader får inte riskera att överstiga avgiftsintäkterna.

Ansvarstagande bolag Vi ska leva upp till ägarnas, kundernas och upphandlade parter förväntningar på vårt ansvarstagande. Ett gott anseende är en förutsättning och underlättar för parterna att välja AMF som förvalsbolag. Att vi visar på ansvarstagande gör det också enklare för andra aktörer, som väljer åt kunderna, att motivera att ha AMF som förval. Att vara ett ansvarstagande bolag ska genomgå allt vi gör.

Kompetens och engagemang Vi behöver rätt kompetens och ständigt arbeta för att utveckla vårt arbetssätt. Vi är beroende av kompetenta och engagerade medarbetare som känner och tar ansvar för vårt mål och uppdrag.

Hållbarhetsredovisning

Vi på AMF förvaltar tjänstepension för över fyra miljoner kunder och är en del i det svenska trygghetssystemet. Vi har en viktig funktion för att säkra nuvarande och framtida pensionärs trygghet och välfärd. På följande sidor kan du läsa mer om vårt hållbarhetsarbete, som omfattar vårt arbete med att investera våra sparares pensionskapital ansvarsfullt, hur vi utvecklar långsiktigt hållbara försäkringsprodukter, vår kommunikation med dig som kund och hur vi hanterar hållbarhetsfrågor i vår interna verksamhet på kontoret.

Våra intressenters förväntningar

Kunder • Ägare och upphandlande parter inom tjänstepension
Politiska beslutsfattare • Medarbetare

Vårt hållbarhetsarbete utgår från våra intressenters förväntningar. Hållbarhetsarbetet är integrerat i vår affärsverksamhet

Vårt hållbarhetsarbete

Ansvarsfulla investeringar • Erbjudande och kundmöte • Internt hållbarhetsarbete

Tjänstepensionen
betalas in

Din arbetsgivare betalar in premier för din räkning. Vi förvaltar och investerar premierna.

Tjänstepensionen
betalas ut

När du går i pension börjar vi betala ut din tjänstepension till dig.

Vårt bidrag till FN:s mål för hållbar utveckling

Vi på AMF strävar efter att bidra till en långsiktig hållbar samhällsutveckling i linje med de globala mål som alla FN-länder står bakom (Agenda 2030). De målområden som vårt hållbarhetsarbete främst bidrar till är:

- Jämställdhet (mål 5)
- Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8)
- Hållbar konsumtion och produktion (mål 12)
- Bekämpa klimatförändringen (mål 13)

Det är främst genom vår investeringsverksamhet som vi kan bidra till de globala hållbarhetsmålen.

Trygghetsekonomi

En del i vårt ansvarstagande är att bidra till en ökad förståelse om pensioner och värna kundernas bästa i pensionsfrågor. Vi gör detta genom att bland annat vara aktiva föreläsare inom bland annat Finansinspektionens nätverk Gilla Din Ekonomi, i högskoleprojekt för att höja kompetensen om tjänstepension bland ekonomi- och personalvetarstudenter samt på utbildningar för kommunernas budget- och skuldrådgivare om vilka möjligheter som finns att hjälpa ekonomiskt utsatta pensionärer.

Vi bevakar och kommenterar också den aktuella pensionsdebatten utifrån våra kunders perspektiv. Några av frågorna som vi uppmärksammat de senaste åren är:

- Ökad jämställdhet behövs både inom och utanför pensions-systemet.
- Korta uttagstider av pension kan leda till negativa konsekvenser för samhälle och individ.
- Många sparare har låg kunskap om hur avgifterna påverkar pensionen.
- Många sparare är omedvetna om att de flyttat sin tjänstepension till en annan, ofta dyrare, förvaltare.

Hur mycket får jag i pension?

Det är framför allt tre saker som avgör hur stor pensionen blir: Hur mycket du jobbar, vilken lön du har och om du har tjänstepension. AMFs Trygghetsekonom Dan Adolphson förklarar hur det hänger ihop.

Vad är det viktigaste att ha koll på?

– Det är framför allt tre saker som avgör hur stor pensionen blir. För det första hur mycket du jobbar. Det beror på när du börjar jobba, om du jobbar heltid eller deltid och när du slutar jobba. För det andra vilken lön du har under arbetslivet. Och för det tredje att du har tjänstepension. Om du har kollektivavtal, vilket nio av tio har, så har du automatiskt en trygg tjänstepension med låg avgift.

Hur insatt måste man vara för att få en bra pension?

– Jag tycker att man ska ta reda på hur pensionen fungerar i stort och även logga in på MinPension för att se hur det ser ut just för dig. Då kan man känna sig lugnare och få bättre koll på läget.

Men om man vill kunna välja själv?

– Man måste inte vara engagerad. Om man inte vill vara aktiv och själv placera sina pensionspengar, så placeras pengarna för tjänstepensionen i ett förvaltsalternativ, en traditionell försäkring. Då investerar pensionsbolagets förvaltare pensionen på ett tryggt sätt, med garanti och möjlighet till hög avkastning.

AMFs
Trygghetsekonom
Dan Adolphson
värnar spararnas
bästa i pensions-
frågor.

– Om man är intresserad kan man välja att göra jobbet själv och placera sina pensionspengar i en fondförsäkring. Men då har man ingen garanti och man bör också se över sina val med jämna mellanrum. Då krävs det med andra ord lite mer engagemang.
– Har man familj är det också viktigt att man vet vilka efterlevandeskydd som familjen har.

Om man inte har lust att engagera sig, vad händer då?

– Alla pensionspengar tas om hand oavsett om du väljer eller inte. Om man inte gör ett val placeras pengarna i ett förvaltsalternativ. För alla som har en kollektivavtalad tjänstepension har arbetsmarknadens parter valt ut en trygg pensionslösning till låg avgift. Jobbar du som privatanställd arbetare placeras pengarna hos AMF i en traditionell försäkring utan återbetalningsskydd. Vill du ha ett återbetalningsskydd går det bra att välja till det.

Om man är föräldraledig – är det något speciellt man ska tänka på då?

– I de flesta fall fortsätter arbetsgivaren betala in tjänstepension under den tiden man är föräldraledig. Under hur lång tid beror lite på vilket kollektivavtal man har. Det som är viktigt att tänka på är att man på vissa arbetsplatser själv måste anmäla så kallad föräldralön och inbetalning till tjänstepension när man är föräldraledig, för att inte missa den kompensation som man har rätt till.

Ett långsiktigt hållbart erbjudande

Att förvalta pensioner innebär löften till kunderna som ligger mycket långt fram i tiden. En försäkring kan täcka en tidsperiod på över 60 år, där sparandet sker under 40 år eller mer, och utbetalningen sker under resterande livstid, vilket kan vara 20 år eller längre. En krona som betalas in till AMF idag, förvaltas av oss i genomsnitt i cirka 30 år, innan den betalas ut som pension. Det medför ett stort ansvar med höga krav på långsiktighet, riskspridning och finansiell stabilitet.

Som förvalsbolag har vi ett särskilt stort ansvar för att vårt erbjudande är utformat på ett långsiktigt hållbart sätt. Det innebär att våra produkter ska vara anpassade till långsiktigt sparande och ge en trygg och förutsägbar pension. Vi arbetar hela tiden för att säkerställa att våra produkter inom både traditionell försäkring och fondförsäkring svarar upp mot uppdraget från ägarna: Möjlighet till bra och trygg pension, till en låg kostnad.

AMFs traditionella försäkring

Vår traditionella försäkring är utformad för att passa kunder som sparar under många år och som inte vill behöva engagera sig i sin tjänstepension. Vi arbetar kontinuerligt med att se över och säkerställa att vår produkt inom traditionell försäkring är långsiktigt hållbar. Det gäller till exempel att skapa en god balans mellan garanti och möjlighet till hög avkastning efter marknadens skiftande förutsättningar.

Sänkta avgifter och modernare försäkringsvillkor

Många av våra kunder har flera traditionella försäkringar med olika egenskaper, trots att de inte gjort aktiva omval. En kund som funnits hos oss sedan före 1998 kan ha fyra olika försäkringar utan att veta om det, oftast många fler. Det är en konsekvens av att försäkringsvillkoren utvecklats under åren samt av att olika krav ställts i upphandlingar och anslutningar inom kollektivavtalad tjänstepension. Det gör det svårare för kunderna att

AMFs erbjudande inom tjänstepension består i stort av två produkter:

Traditionell försäkring

Traditionell försäkring är AMFs huvudsakliga affär. Traditionell försäkring är ett pensionssparande med garanti, där vi förvaltar pensionskapitalet för våra kunders räkning. En viss del av pensionsutbetalningarna är garanterade och resterande andel beror på hur väl vi lyckas i förvaltningen. Som regel betalas våra traditionella försäkringar ut hela livet, om inte kunden väljer att ta ut pensionen på kortare tid.

Traditionell försäkring ger god balans mellan trygghet (genom garantin) och möjlighet till hög avkastning. Det passar ofta kunder som inte vill vara aktiva i sitt pensionssparande eller vill dra nytta av professionell kapitalförvaltning, eftersom förvaltare sköter placeringarna för deras räkning.

Fondförsäkring

Fondförsäkring passar de kunder som vill vara mer aktiva och själva påverka hur deras pensionskapital investeras. I en fondförsäkring finns ingen garanti, men möjlighet till större risktagande och därmed högre avkastning. Utvecklingen av fonderna styr avkastningen och fondsparandet kan både öka och minska i värde. Fondförsäkring betalas som regel ut under 30 år, men går att få med livsvarig utbetalning.

AMFs egna fonder har låga avgifter och är anpassade för ett långsiktigt sparande. Som komplement kan kunder inom kollektivavtalad tjänstepension även välja bland ett antal fonder från andra fondbolag. För de kunder som inte själva vill välja enskilda fonder, erbjuder AMF en entré-lösning där risknivån anpassas efter ålder.

överblicka sin tjänstepension och har lett till onödig administration och kostnader.

Därför arbetar vi för att harmonisera de olika försäkringsvillkoren så långt som möjligt. Under 2016 genomförde vi exempelvis en omfattande omläggning av försäkringsvillkor. Den innebar att 2,9 miljoner kunder inom Avtalspension SAF-LO fick tillgång till de senaste och mest fördelaktiga villkoren även för sina äldre försäkringar. I samband med villkorsomläggningen förde vi även över pensionsförsäkringarna till ett effektivare IT-system och sänkte de årliga avgifterna med cirka 300 miljoner kronor – en halvering av snittavgiften inom Avtalspension SAF-LO. Vi arbetar för att genomföra motsvarande villkorsförändringar även för övriga avtalsområden. Under 2018 vill vi att alla upphandlade parter ska ha godkänt att vi får lägga om villkoren hos äldre pensionsförsäkringar inom deras kollektivavtalsområden till det senaste erbjudandet.

Rättvisa mellan kunder

I vårt uppdrag ingår att se till att alla kunder, oavsett hur aktiva de väljer att vara, ska få bästa möjliga villkor och erbjudande för sitt pensionssparande. Därför är rättvisa mellan kunder, både mellan nya och gamla kunder, men också mellan olika avtalsområden, fundamentalt för oss och en central del i utformningen av nya produktvillkor. Vi utgår från den så kallade kontributionsprincipen, som innebär att varje försäkring ska bära den risk och kostnad som försäkringen bedöms belasta verksamheten med, samt få motsvarande avkastning.

Låga kostnader

AMF drivs enligt ömsesidiga principer vilket bland annat innebär att all vinst går tillbaka till kunderna. Vi har inga egna vinstintressen, utan vi arbetar för att effektivisera och minska komplexiteten i vår verksamhet. Detta leder till lägre kostnader och ger oss möjligheter att erbjuda våra kunder låga avgifter. Vårt mål de senaste åren har varit att minska kostnad per kund (inom Avtalspension SAF-LO) till under 100 kronor. Under 2017 uppgick kostnaden till 113 (107) kronor. Trots att vi hade lägre kostnader totalt, så ökade kostnaden för kunder inom Avtalspension SAF-LO. Detta på grund av att vi lagt mer tid på denna kundgrupp samt allt mer av varumärket riktas mot den.

Pension på kundens villkor

För oss står enkelhet för kunden i fokus. Camilla Larsson, chef Försäkring, förklarar hur vi arbetar med enkelhet i vårt erbjudande.

Många tycker det är krångligt med pension. Vad gör AMF för att göra det enklare?

– Vi tycker det är viktigt att verka för ett enklare system och vi strävar efter att tjänstepension ska upplevas som enkelt. Till exempel måste det vara möjligt att på ett enkelt sätt få reda på hur mycket man sammantaget får i pension, utan att behöva sätta sig in i själva pensions-systemet. Där är tjänstepension, som vi på AMF förvaltar, en del av helheten. Vi samarbetar med andra aktörer och påverkar beslutsfattare, för att försöka skapa enklare lösningar.

Kan du ge något konkret exempel?

– Ett exempel är projektet *Uttagsplan* som Min Pension och Pensionsmyndigheten driver och som vi på AMF är aktiva inom. Här vill man att det ska vara möjligt att planera sin pensionsutbetalning från en plats, istället för att själv samla in uppgifter från många olika pensionsförvaltare. Man glömmer lätt bort att en blivande pensionär, som kanske arbetat inom flera olika avtalsområden, kan ha upp till sex antal försäkringar inom tjänstepension, fördelat på kanske tre olika bolag. Sedan tillkommer den statliga pensionen och eventuellt privat pensionssparande hos olika aktörer på det. När man vill börja ta ut sin pension, måste man ofta kontakta alla dessa bolag.

– Vi samarbetar också med Konsumenternas försäkringsbyrå kring lösningar som gör det möjligt att jämföra pris mellan olika tjänstepensionslösningar. Vi har även anslutit oss till Fullmaktskollen, ett initiativ som gör det enkelt för privatpersoner och företag att få överblick över sina fullmakter och hur länge de gäller.

Men vad gör ni på AMF inom er egen verksamhet för att göra det enklare för kunderna?

– Förutom att vi samarbetar med andra, så försöker vi förenkla vårt eget erbjudande. En del är harmonisering av villkoren inom samma avtalsområde, så som vi gjorde med Avtalspension SAF-LO under förra året. Detta ledde till en halverad snittavgift och enklare administration för våra kunder. Nu väntar övriga avtalsområden. Vi har en vision om att vi någon gång ska kunna ha ett erbjudande som spänner över flera olika kollektivavtalsområden. Det kommer bli enklare för våra kunder att få överblick och hantera sin pension, även om man byter kollektivavtalsområde, men även medföra lägre kostnader för oss – som i sin tur leder till lägre avgifter för våra kunder.

Camilla Larsson,
chef Försäkring, arbetar
för att tjänstepension
ska vara enkelt.

AMFs fondförsäkring

Inom vår fondförsäkring lägger vi fokus på låga avgifter och att erbjuda ett utbud som är framtaget att passa för långsiktigt sparande. I utbudet ingår främst fonder från vårt helägda dotterbolag AMF Fonder, för närvarande 12 stycken. Inom alla kollektivavtalsområden kompletterar vi våra egna fonder med ett antal fonder, främst indexfonder, från andra fondbolag.

AMF Fonder

AMF Fonder har uppdraget att tillhandahålla fonder med konkurrenskraftig avkastning och låga avgifter. Det långsiktiga målet är att kunna sänka fondavgifter över tid när förutsättningar finns.

Fonderna får hög rating av analysföretaget Morningstar, som mäter avkastning, risk och fondavgifter. Per 31 december 2017 hade de egna fonderna en genomsnittlig rating på 3,5 av 5 och 4 av 11 fonder hade bättre avkastning än genomsnittet av respektive kategori. Morningstar utvärderar även fonder vad gäller hållbarhet. Utvärderingen baseras på en bedömning av hållbarhetsnivån i fondens aktieinnehav. I snitt har våra fonder 4,3 av 5 i hållbarhetsbetyg.

Utgångspunkten för våra egna fonder är att de ska följa samma principer för hållbarhetskriterier som i förvaltningen av den traditionella försäkringen. Ibland måste dock processer eller metoder anpassas för att passa just fondförvaltningens förutsättningar. Läs vidare på sidan 14 hur AMF Fonder arbetar med hållbarhetskriterier i fondförvaltningen.

Fond	Morningstar (max 5)	Morningstar Hållbarhetsbetyg (max 5)	Förvaltningsavgift ¹⁾
Aktiefond Asien Stilla Havet	3	5	0,4%
Aktiefond Europa	4	5	0,4%
Aktiefond Global	4	4	0,4%
Aktiefond Mix	3	4	0,3%
Aktiefond Nordamerika	3	5	0,4%
Aktiefond Småbolag	3	3	0,4%
Aktiefond Sverige	3	4	0,3%
Aktiefond Världen	4	5	0,4%
Balansfond	3	4	0,4%
Räntefond Kort	– ²⁾	– ³⁾	0,1%
Räntefond Lång	5	– ³⁾	0,1%
Räntefond Mix	– ²⁾	– ³⁾	0,2%
Summa	3,5	4,3	
Henderson Gartmore Latin America	4	4	0,56%
Pictet – China Index	3	3	0,25%
Pictet – Emerging Markets Index	4	3	0,20%
Pictet – India Index	2	4	0,25%
Pictet – Russia Index	2	2	0,25%
Vanguard Japan Index	3	3	0,18%
Summa	3	3,2	

¹⁾ Avser Fondförsäkring SAF-LO ²⁾ Saknar Morningstar-rating ³⁾ Saknar Hållbarhetsbetyg.

Övrigt fondbud

Vi erbjuder sex fonder som förvaltas av andra fondbörförvaltare än AMF Fonder. Av dessa är fem indexfonder och en aktivt förvaltat. Fonderna finns med i vårt fondbud eftersom de täcker marknader som vi själva inte fokuserar på. I olika upphandlingar av kollektivavtalad tjänstepension är det också önskvärt att erbjuda till exempel fonder för olika tillväxtmarknader. När vi väljer ut vilka fonder vi vill erbjuda våra kunder lägger vi främst fokus på låga avgifter. Vad gäller hållbarhet i indexfonder ställer vi krav på att förvaltaren har skrivit under FN:s riktlinjer för ansvarsfulla investeringar, UN PRI. För aktivt förvaltade fonder ställer vi dessutom krav på att fonden har någon form av exkludering av bolag, som inte lever upp till en viss hållbarhetsnivå, samt att fonden har minst två glober (av fem möjliga) i Morningstars hållbarhetsrating. Det övriga fondbudet följs upp två gånger om året avseende hållbarhet.

Enkelt att planera och ta ut sin pension

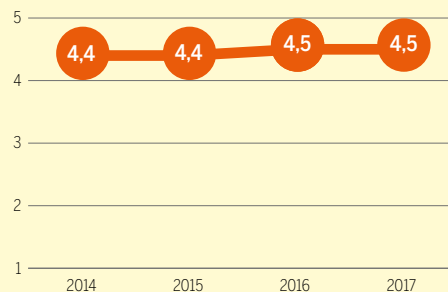
Vår ambition är att på ett enkelt sätt informera våra kunder om deras tjänstepensioner och hur olika förändringar kan påverka pensionen. Vi har drygt sju miljoner kundkontakter per år i våra egna kanaler. Majoriteten av dem som kontaktar oss närmar sig pensionering. 90 procent är över 55 år.

Vi vill att all vår information som riktar sig till våra kunder, exempelvis på internetkontoret, ska vara åtminstone lika enkel som språket i en vanlig dagstidning. Vi följer upp detta med hjälp av ett läsbarhetsindex, och alla texter i kundkommunikationen under året motsvarade vår målsättning vad gäller enkelhet och begriplighet. Under året har vi också säkerställt att vårt internetkontor är tillgängligt ur ett användarperspektiv.

Nöjda kunder

Vi får sedan många år höga värden när vi följer upp hur nöjda våra kunder är med oss. Kundnöjdheten uppgick 2017 till 4,5 (4,5) av 5,0. Det kunderna framförallt uppskattar är handläggarnas engagemang, kunskap och att frågor blir lösta vid första kontakten.

Nöjd-kund-index (NKI)
5 är högsta betyg

Under året har vi kartlagt vad våra kunder upplever som bra och dåligt i vår service genom att följa typiska kunder genom deras kontakter med AMF inför pension.

Företagsledningen och styrelsen informeras kvartalsvis om kundklagomål.

Digitalisering av kundmötet

Om du går i pension på heltid kan du göra det helt digitalt hos AMF. Däremot finns det fortfarande en del processer där handläggningen görs via pappersblanketter, exempelvis vid deltidspension.

Vi arbetar för att öka digitaliseringen för att få möjlighet att förbättra pedagogiken i kundmötet och på så sätt göra pension enklare för våra kunder samt även för att hålla våra administrationskostnader låga. Vid slutet av 2017 gjordes 76 (69) procent av alla kundändringar digitalt. Vi anslöt oss till den digitala brevlådan Kivra, och cirka 17 procent av våra brev till kunder distribuerades digitalt. Den totala mängden papper vi skickade ut uppgick till 90 (83) ton. Den största delen gällde utskick av värdebesked, välkomstbrev och kontrolluppgifter. Ökningen beror främst på ytterligare informationsbrev i samband med villkorsomläggningen inom Avtalspension SAF-LO.

” Kunderna uppskattar vårt engagemang, vår kunskap och att frågor blir lösta vid första kontakten

Ansvarsfulla investeringar

Vi förvaltar nära 600 miljarder kronor för våra sparares räkning. Vår ambition är att genom våra investeringar skapa hög långsiktig avkastning på våra sparares pensionskapital, och att göra detta till en låg kostnad. Vi arbetar utifrån principen att hållbarhetsaspekter ska vara en del i alla våra investeringsbeslut.

Vi tror att de bolag som arbetar aktivt med hållbarhetsfrågor i sin verksamhet har bättre förmåga att skapa god avkastning på lång sikt. Med hållbarhet menar vi, liksom de flesta i branschen, miljöfrågor, sociala aspekter, som exempelvis arbetsvillkor, samt bolagets styrning och egna kontroll- och kvalitetssystem. Det är också viktigt för oss att bolagen vi investerar i lever upp till grundläggande principer om exempelvis mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption. När vi investerar och förvaltar våra kunders pensionskapital arbetar vi med hållbarhet på följande sätt: Vi väljer in bolag som har ett framåtriktat hållbarhetsarbete, vi väljer bort bolag som inte lever upp till grundläggande hållbarhetskriterier och vi försöker påverka bolagen att förbättra sitt hållbarhetsarbete, om vi tror att det gynnar våra sparare och bolagets verksamhet.

Tillgångar under förvaltning

miljarder SEK	2017	2016	2015
Traditionell försäkring	468,9	442	416,3
AMF Fonder	125,8	120	110,5
Totalt	594,7	562	526,8

Vi väljer in

Vi väljer aktivt bolag eller värdepapper att investera i, och vi arbetar efter principen att hållbarhetsaspekter ska vara en del i alla våra investeringsbeslut. I stora delar av förvaltningen arbetar vi att med att se vilka bolag som kommit längst i sitt hållbarhetsarbete inom respektive bransch, i ett globalt perspektiv. Detta motsvarar de bästa 50 procent av bolagen inom hållbarhet i varje bransch. Vi strävar efter att styra investeringarna mot dessa bolag. Våra förvaltare kan investera i andra bolag också, som har lägre relativ nivå på hållbarhetsarbetet, om vi tror att investeringen är gynnsam för våra sparare och om bolaget ifråga uppfyller våra grundläggande krav på ansvarstagande och det finns en plan för att påverka bolaget att förbättra sig.

Det här arbetssättet omfattar förvaltningen av svenska och utländska aktier samt företags- och bostadsobligationer i både vår traditionella försäkring och våra egna fonder (undantaget Småbolagsfonden).

Vi väljer bort

Vid bedömning av bolag så utgår vi från beslut och värderingar som Sverige som land ställt sig bakom. De bolag som vi investerar i ska leva upp till grundläggande principer om exempelvis mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorruption. Vi vill inte heller investera i bolag som är inblandade i tillverkning eller distribution av så kallade kontroversiella vapen (truppminor, klustervapen, kemvapen, biologiska vapen och kärnvapen utanför icke-spridningsavtalet), som förbjudits i ett antal internationella konventioner som Sveriges riksdag undertecknat.

Två gånger om året låter vi en oberoende aktör, för närvarande Sustainalytics, med sin metodik granska innehaven i våra direktägda aktier och företagsobligationer, både i förvaltningen av den

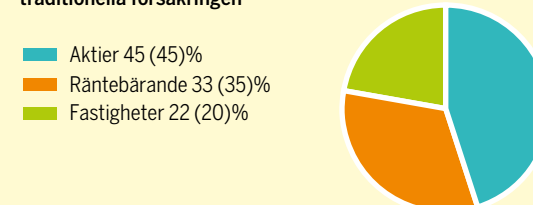
traditionella försäkringen och i våra egna fonder. Då kontrolleras att de bolag som vi investerar i följer bland annat FNs Global Compact och OECDs riktlinjer för multinationella bolag, samt inte är inblandade i kontroversiella vapen.

Om det konstaterats att ett bolag har brutit mot någon av konventionerna tar vi kontakt med företaget för att höra hur deras åtgärdsplan ser ut för att komma tillrätta med eventuella problem. Om det visar sig att dialogen inte ger resultat avyttrar vi innehavet. Avyttringen ska ske på ett ansvarsfullt sätt med hänsyn till avkastningen för våra kunder. Under 2017 hade vi inget fall av bolag som ansågs ha brutit mot någon av våra grundläggande hållbarhetskrav och har inte avyttrat något innehav mot den bakgrunden.

Vi påverkar

Som aktieägare har man möjlighet till påverkan bland annat genom att rösta på bolagsstämorna. AMF och AMF Fonder är tillsammans en stor aktieägare på Stockholmsbörsen, vilket gör att vi även har god möjlighet till dialoger med företagen utöver den formella rösträtten. Under 2017 deltog vi i valberedningen i 27 svenska bolag. Valberedningen är det organ som föreslår nya

Tillgångsfördelning i förvaltningen av den traditionella försäkringen

styrelseledamöter till bolagsstämman. I valberedningsarbetet i svenska bolag är det vår uppgift att tillföra den kompetens vi anser behövs i innehavsbolagens styrelser.

Sedan många år arbetar vi med att tillsätta styrelser med jämn könsfördelning mellan kvinnor och män. Vid halvårsskiftet 2017, då de allra flesta bolagsstämmorna hållits, var 59 procent (16 av 27) av de styrelser där vi deltagit i valberedning, jämställda, det vill säga att kvinnor respektive män har minst 40% av styrelseposterna. I genomsnitt låg andelen kvinnor i de styrelser där vi deltagit i valberedningen på 44 procent.

Vi röstar på runt 45 svenska bolagsstämmor per år. Detta omfattar alla svenska innehav i förvaltningen av traditionell försäkring, samt ett urval av de svenska innehaven i våra egna fonder.

Generellt sett så är vår ägarandel i utländska bolag lägre än i de svenska bolagen, vilket gör att vi har lägre möjlighet till påverkan. Därför är det bra när vi kan gå samman med andra ägare, exempelvis via FNs riktlinjer för ansvarsfulla investeringar, UN PRI, för att utöva påverkan på bolag. Under året deltog vi i fyra samarbetsgrupper:

- Mänskliga rättigheter inom gruvindustrin
- Bolags mätning och rapportering av klimatdata
- Hantering av skogsmark i samband med livsmedelsproduktion
- Skatt

Vi deltog också i ett UN PRI-samarbete inför G20-mötet i juli 2017 som syftade till att sätta klimatfrågan på agendan inför finansministrarnas möte.

Utöver samarbete med andra investerare, röstar vi även på bolagsstämmorna i de utländska innehaven. Det kan göras elektroniskt via fullmakt (så kallad proxyröstning), utan fysisk närvaro. Under 2017 röstade vi på 425 av 439 utländska bolagsstämmor vad avser förvaltningen i den traditionella försäkringen.

För de utländska innehaven i våra egna fonder röstade vi under 2017 på 60 bolagsstämmor. Vi har hittills fokuserat på de bolagsstämmor där vi är en stor ägare. Det är dock en mindre del

Hållbarhet ökar förutsättningarna för god avkastning

Vår ambition är att skapa hög långsiktig avkastning till dig som kund, och att göra det till låg kostnad. AMFs kapitalförvaltningschef Javiera Ragnartz förklarar närmare hur hållbara investeringar är en viktig del i detta.

Varför arbetar AMF med hållbarhet i kapitalförvaltningen?

– Utgångspunkten för alla våra investeringsbeslut är det som är bäst för våra kunder, vad gäller exempelvis möjlighet till avkastning och risknivå. Vår bedömning är att bolag som har bra hantering av sina hållbarhetsrisker, och arbetar aktivt med hållbarhetsfrågor, är mer välskötta och har bättre förmåga än andra bolag att skapa hög avkastning åt våra kunder. Vi tycker också det är viktigt att se till den sammanvägda bilden av ett bolags hållbarhetsarbete, inom såväl miljöpåverkan, sociala aspekter och bolagets egna styr- och kontrollsystem – och inte enbart fokusera på vissa enskilda frågor.

Men vad väger tyngst i ett investeringsbeslut, hållbarhet eller avkastning?

– Avkastningen till våra kunder går i första hand. Men det betyder inte att det finns ett motsatsförhållande mellan hållbarhet och avkastning. Tvärtom, genom att våra förvaltare får bättre förståelse för långsiktiga risker och möjligheter inom hållbarhetsområdet, ökar vi även våra förutsättningar att kunna investera kundernas pension på ett sätt som ger dem en långsiktig hållbar avkastning. Vårt långsiktiga mål är att hållbarhetsaspekter ska vara en naturlig del i våra investeringsbedömningar.

Hållbara investeringar verkar vara ett område där det händer väldigt mycket. Vad är på gång just nu?

– Ett område som utvecklar sig snabbt är bedömningen av klimatriskernas finansiella påverkan, både på vår portfölj som helhet men även i bedömning av enskilda investeringar. Här behöver vi och andra i branschen undersöka hur man bäst kan mäta och bedöma klimatrisker. Vi behöver också bli bättre på att använda olika former av scenarioanalyser för att undersöka hur den globala uppvärmningen kan påverka risken i våra investeringar. Ett viktigt och spännande område som jag tror kommer bidra till en ökad integrering av hållbarhetsfrågorna i branschen.

Javiera Ragnartz, kapitalförvaltningschef, arbetar för en hög långsiktig avkastning på ditt pensionskapital.

av de totala innehaven, och vår ambition är att under 2018 öka röstningen ytterligare för våra utländska innehav i fonderna.

Rent formellt har ägare till räntebärande papper, som exempelvis företagsobligationer, ingen rösträtt. Vi försöker dock även här göra vår röst hörd genom möten med bolagen.

Fastigheter och infrastrukturinvesteringar

Under de senaste åren har vi ökat investeringarna i olika former av samhällstillgångar som fastigheter och infrastruktur för att lägga grunden för en stabil långsiktig avkastning i rådande lågränteläge.

Cirka 22 procent av det förvaldade kapitalet för den traditionella försäkringen utgörs av fastigheter och infrastrukturinvesteringar. Den största delen av investeringarna utgörs av kommersiella fastigheter i Stockholm. Dessa förvaltas av det helägda dotterbolaget AMF Fastigheter. Övriga investeringar har skett i delägda bolag såsom Rikshem (50 procent ägarandel), Oslo Areal AS (50 procent), Antiloopi Ky (50 procent) och Mercada Oy (33 procent). I portföljen finns även 49 procent i den brittiska vindkraftsparken Ormonde Energy Limited samt andelar i den statliga brittiska vindkraftsfonden UK Green Investment Bank Offshore Wind Fund. Sammanlagt har vi investerat cirka 8,2 miljarder kronor direkt i vindkraftsanläggningar. Hållbarhetsaspekter ingår i utvärderingsprocessen inför nya investeringar samt i vissa fall även i ägardirektiv för hel- och delägda dotterbolag.

Klimatrisker och klimatredovisning

Under året har vi påbörjat ett arbete med att öka vår förståelse för klimatriskernas betydelse för vår portfölj i dess helhet samt vid investeringsbeslut i förvaltningen. Utgångspunkten har varit den rapport som arbetsgruppen Task Force for Climate-related Financial Disclosure på uppdrag av G20/Financial Stability Board publicerade under året kring redovisning av klimatrelaterade riskers finansiella påverkan. Vi har deltagit vid rundabordssamtal kring rapporten hos Finansinspektionen och medarrangerat ett branschseminarium kring rapportens rekommendationer. AMFs styrelse har för 2018 beslutat att klimatrisker ska ingå i bedömningen av de egna riskerna (ORSA), som rapporteras till Finansinspektionen. Klimatriskerna kommer rapporteras som en del av AMFs placeringsrisker, som i sin tur omfattar de risker

som innebär att värdet på förvaldade tillgångar kan ändras eller att de inte går att omvandla till likvida betalmedel.

Under året gjorde vi en första analys av hur delar av våra aktieinnehav är positionerade inför en begränsning av den globala uppvärmningen till maximalt två grader, i samarbete med organisationen 2degree Investing Initiative. Analysen visade på att våra aktieinvesteringar (inom det urval av branscher som ingick i undersökningen) ligger i linje med den utveckling som krävs för att den globala uppvärmningen ska begränsas enligt Paris-överenskommelsen.

Koldioxidavtryck

Vi följer aktieportföljens koldioxidavtryck och undersöker för närvarande att även mäta och redovisa koldioxidavtrycken från den räntebärande portföljen.

Vårt koldioxidavtryck från aktier i förvaltningen av den traditionella försäkringen minskade jämfört med föregående år. Det gäller både i absoluta tal och den så kallade koldioxidintensiteten, när bolagets utsläpp sätts i relation till omsättningen.

Koldioxidavtrycket från vår ägarandel i svenska aktier har ökat i absoluta tal de senaste åren. Koldioxidavtrycket bland de svenska aktierna är dock lågt jämfört med utlandsportföljen, vilket förklaras av att Sverige har en lägre andel koldioxidintensiva sektorer än de internationella aktiemarknaderna.

Inom den utländska aktieportföljen är koldioxidavtrycket högre än i Sverige. Det beror främst på att de sektorer som har högt koldioxidavtryck (energisektorn, samhällsnyttiga aktörer som exempelvis kraftverk samt råvarubolag) har en större vikt på de internationella aktiemarknaderna än i Sverige.

Under de senaste åren har vi minskat koldioxidintensiteten med 40 procent i den utländska portföljen, genom aktivt gjorda bolagsval. Koldioxidintensiteten i index har också successivt minskat.

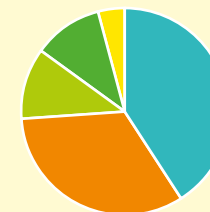
Vi mäter även koldioxidavtrycket från våra egna fonder. Med några undantag har koldioxidavtrycket för respektive fond varit lägre än motsvarande jämförelseindex de senaste åren.

Resultatet i koldioxidmätningen är också beroende av aktuella växelkurser (främst USD) samt förändringar i fördelning mellan svenska och utländska aktier i portföljen.

Vårt mål är att vårt koldioxidavtryck ska vara lägre än

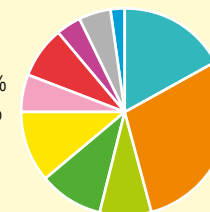
Aktieportföljens regionfördelning

Sverige	41 (42)%
Amerika	33 (34)%
Europa	11 (11)%
Asien	11 (10)%
Övriga världen	4 (3)%

Aktieportföljens branschfördelning

Industri	17 (15)%
Finans	29 (29)%
Konsument, daglig	8 (8)%
Informationsteknologi	10 (10)%
Konsument, sällanköp	11 (13)%
Telekommunikation	6 (6)%
Hälsovård	8 (9)%
Energi	4 (4)%
Basmaterial	5 (4)%
Samhällsnyttigheter	2 (2)%

motsvarande jämförelseindex, för svenska och utländska aktier i den traditionella förvaltningen, samt för respektive fond. På sikt så strävar vi efter att alla våra investeringar ska vara i linje med Paris-överenskommelsen om begränsning av den globala uppvärmningen.

Totala utsläpp, aktieinnehav				
ton CO ₂ e	2017	2016	2015	2014
Förvaltningen av den traditionella försäkringen				
Svenska aktier	220 000	187 000	108 000	140 000
Utländska aktier	1 111 000	1 213 000	818 000	1 081 000
Totalt traditionell försäkring	1 331 000	1 400 000	926 000	1 221 000

Koldioxidintensitet, aktieinnehav								
ton CO ₂ e / bolagens omsättning i miljoner kronor	2017		2016		2015		2014	
Förvaltningen av den traditionella försäkringen	AMF	Index	AMF	Index	AMF	Index	AMF	Index
Svenska aktier	5,0	8,5	4,5	7,3	3,9	6,8	5,4	8,7
Utländska aktier	16,5	26,8	20,8	29,8	18,4	27,9	27,2	37,2
Totalt traditionell försäkring	12,0	19,5	14,1	20,8	12,1	19,5	18,0	25,8
AMF Fonder								
Aktiefond Asien Stilla Havet	24,7	32,2	27,0	41,5	27,6	35,6	19,5	45,6
Aktiefond Europa	11,9	22,8	15,6	26,8	15,2	28,7	20,7	33,4
Aktiefond Global	17,4	26,9	20,9	29,8	21,8	28,4	25,7	36,5
Aktiefond Mix	13,5	21,2	15,4	24,1	18,3	21,5	22,6	27,7
Aktiefond Nordamerika	21,4	23,3	20,3	24,1	26,4	25,7	32,2	33,2
Aktiefond Småbolag	25,9	21,9	19,5	24,1	19,3	25,8	25,3	34,3
Aktiefond Sverige	7,6	9,6	4,3	7,3	3,9	7,3	10,1	9,9
Aktiefond Världen	9,8	16,5	10,4	16,3	10,5	15,8	17,1	20,5
Balansfond (aktieandel)	10,6	15,3	9,2	14,8	10,6	14,3	15,4	18,7

Vi mäter och redovisar koldioxidavtrycket enligt branschstandarden som tagits fram av Svensk Försäkring och Fondbolagens Förening. Läs mer om hur mätningen går till under Mätmetoder, sidan 27.

”

Under de senaste åren har vi minskat koldioxidintensiteten med 40 procent i den utländska portföljen, genom aktivt gjorda bolagsval.

AMFs interna hållbarhetsarbete

Vårt interna hållbarhetsarbete omfattar bland annat vårt arbete med mångfald och jämställdhet, affärsetik inköp och skatt. Det omfattar också vårt dotterbolag AMF Fastigheters miljöarbete.

Mångfald och jämställdhet

Hos oss ska kvinnor och män ha samma förutsättningar och jämställdhet ska råda inom personalutveckling och lönesättning. Lönesättning ska ske utifrån sakliga skäl som kompetens och lämplighet. I stort har vi en jämn könsfördelning, både vad gäller medarbetare och chefer. Dock är män överrepresenterade inom arbetsgrupper med höga marknadslöner och kvinnor överrepresenterade inom arbetsgrupper med lägre marknadslöner. Detta leder till att snittlönen för kvinnor är lägre än männens på AMF. Löneskillnaderna som finns på AMF är således resultatet av olika yrkesinriktningar mellan kvinnor och män. Vår ambition är att minska skillnaden mellan kvinnors och mäns genomsnittslön till 2018, jämfört med 2014, genom att öka antalet jämställda arbetsgrupper.

Vårt arbete med mångfald och jämställdhet styrs av en jämställdhetspolicy, som uppdateras årligen. Det finns även en handlingsplan, som baseras på lönekartläggningar, medarbetarundersökningar och dialoger med fackliga företrädare. Vi följer även upp relevanta nyckeltal inom personalområdet kvartalsvis, exempelvis personalomsättning, sjukfrånvaro och intern personalrörlighet. Vi har under många år arbetat för att öka utvecklingsmöjligheterna för medarbetarna, bland annat genom att underlätta för intern rörlighet. Vi strävar efter att minst 20 procent av alla tjänster ska tillsättas av internt sökande. Under 2017 överträffade vi detta då vi tillsatte 36 procent av alla tjänster med interna sökanden.

JÄMSTÄLLDHET	Kvinnor	Män	< 29 år	30–50	> 50 år	Totalt
Antal anställda	208	167	27	231	117	375
varav tillsvidareanställda:	207	164	26	229	116	371
varav heltidsarbetande:	195	162	26	217	114	357
Personalomsättning						
Antal nyanställda	28	20	7	33	8	48
Antal som slutat	28	13	4	23	14	41
Andel som slutat (Personalomsättning)	13%	8%	16%	10%	12%	11%
Sammansättning av styrelse, ledning och övrig personal						
Sammansättning styrelse:						
AMF	50%	50%	0%	12%	88%	
AMF Fastigheter	57%	43%	0%	29%	71%	
AMF Fonder	50%	50%	0%	33%	67%	
Företagsledning i moder- och dotterbolag	43%	57%	0%	57%	43%	
Övriga chefer	63%	37%	0%	59%	41%	
Övriga tjänstemän	55%	45%	9%	62%	29%	

LÖNEJÄMFÖRELSE MELLAN MÄN OCH KVINNOR MED SAMMA YRKE

	2017	2016	2015 ²⁾	2014
Andel kvinnor där osaklig löneskillnad identifierats i den årliga lagstadgade lönekartläggningen ¹⁾	0,8%	0,0%	–	0,0%

LÖNEJÄMFÖRELSE MELLAN MÄN OCH KVINNOR OAVSETT YRKE

Kvinnors relativa snittlön	2017	2016	2015	2014
Företagsledning i moder- och dotterbolag	93%	64%	69%	71%
Övriga chefer	70%	68%	68%	74%
Övriga tjänstemän	82%	83%	79%	75%
Samtliga	79%	75%	73%	69%

Kommentarer till tabellen:

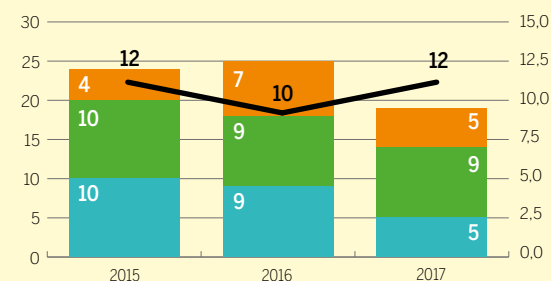
¹⁾ Mättet som redovisas från lönekartläggningen beräknas som antal kvinnor som bedöms ha osaklig löneskillnad dividerat med totalt antal kvinnor inom de yrken som har medarbetare av båda könen. Osakliga löneskillnader korrigeras alltid.

²⁾ 2015 gjordes ingen lönekartläggning, legalt krav var vid tidpunkten lönekartläggning var tredje år.

Samtliga anställda med undantag för vd i AMF och AMF Fastigheter, samt vd i AMF Fonder, omfattas av kollektivavtal.

Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar på AMF. Vi säkerställer årligen att det inte finns löneskillnader mellan kvinnor och män som utför lika eller likvärdiga yrken. Utöver detta följer vi även skillnaden i snittlön mellan män och kvinnor oavsett yrke, se tabell.

Rekrytering till arbetsgrupper med ojämn könsfördelning

- Antal arbetsgrupper med ojämn könsfördelning vid årets utgång
- Rekrytering där representant från underrepresenterade könet i slutprocessen saknades
- Rekrytering där representant från underrepresenterade könet fanns med i slutprocessen men inte valdes
- Rekrytering där representant från underrepresenterade könet fanns med i slutprocessen och valdes

Vi ser att antalet ojämnställda grupper är relativt konstant över åren. 2017 genomförde vi 19 rekryteringar till sådana grupper och där vi hade slutkandidater av båda könen i 14 av fallen, och i 5 fall anställdes en representant från det underrepresenterade könet.

Hur ökar vi jämställdheten?

För oss är jämställdhet viktigt och vi lägger särskilt fokus på att alla våra arbetsgrupper ska ha en jämn könsfördelning. Maria Bendelin, HR-chef, förklarar närmare.

Hur arbetar AMF för att minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män?

– Vi säkerställer årligen att det inte finns löneskillnader inom respektive yrkeskategori som kan antas bero på kön. Vad gäller mer strukturella löneskillnader, som främst är en konsekvens av olika yrkesval, arbetar vi sedan 2015 med att se till att så många arbetsgrupper som möjligt ska ha jämn könsfördelning. För varje rekrytering till en arbetsgrupp med ojämn könsfördelning ska minst en av de tre slutkandidaterna vara av det underrepresenterade könet.

Hur har det gått?

– Sedan vi ökade vårt fokus på löneskillnaderna för några år sedan har skillnader i kvinnors och mäns snittlön minskat. Det bekräftar att vi är på rätt väg, men att det fortfarande finns utmaningar. Inom företagsledning och övriga chefer minskade löneskillnaderna ytterligare under 2017, medan skillnaderna ökade inom övriga tjänstemän. Vi ser att antalet ojämnställda grupper är relativt konstant över åren. Förklaringen är att vi har små grupper där enstaka personalförändringar ger stora rörelser i statistiken. 2017 genomförde vi 19 rekryteringar till sådana grupper och där vi hade slutkandidater av båda könen i 14 av fallen, och i 5 fall anställdes en representant från det underrepresenterade könet. Vi har till exempel haft svårt att hitta slutkandidater som är män inom marknad/kommunikation.

HR-chef Maria Bendelin leder vårt arbete för en jämnare könsfördelning och ökad mångfald.

Jämställdhet är ju en del av mångfaldsarbetet. Hur arbetar AMF med mångfald?

– För oss handlar mångfald både om rätten att få vara sig själv och att dra nytta av tillgängliga kompetenser och erfarenheter. Vi ser mångfald som en tillgång och ett medel för att åstadkomma en bättre verksamhet för våra kunder, genom att vi löser problem och utvecklar verksamheten med våra olika perspektiv. Mångfald fortsätter vara i fokus de kommande åren för oss med fokus på att öka medvetenheten i organisationen om mångfald och inkludering.

AMFs interna miljöarbete

Som tjänsteföretag består vår påverkan på miljön från vår egen verksamhet (i moderbolaget och AMF Fonder) främst av tjänsteresor, el- och värmeförbrukning, hantering av uttjänta datorer samt den interna pappersförbrukningen:

- **Koldioxidutsläppen från våra tjänsteresor** uppgick till 148 (133) ton. Den övervägande delen kommer från flygresor. Vi klimatkompenenserar för utsläppen som tjänsteresorna ger upphov till.
- **Vi köper el märkt med Bra Miljöval** till de egna kontoren, och klimatkompenenserar för de utsläpp som en del av fjärrvärmern ger upphov till. Totalt uppgick koldioxidutsläppen från uppvärmningen i våra egna kontor till 16 (19) ton. Under 2017 har vi hyrt tillfälliga lokaler under renovering av vårt kontor, värden för dessa ingår ej.
- **Vi hyr majoriteten** av våra datorer. När datorerna lämnas tillbaka, ställer vi krav på leverantören att de ska återanvändas eller återvinnas. Detta uppfylldes till 100 (100) procent under 2017.
- **I vår egen verksamhet förbrukade vi 21 (19) kilo papper** per arbetsplats, vilket motsvarar 9,6 (8,6) ton.
- **De egna kontorslokalerna är miljöcertifierade** enligt den svenska standarden Miljöbyggnad.

LEVERANTÖRSFAKTA:

AMF (moderbolag) och AMF Fonder:

- AMF och AMF Fonder har totalt cirka 600 leverantörer, där 60 procent fakturerat över 50 000 kronor under 2017. De tio största leverantörerna stod för cirka 40 procent av inköpsvolymen.
- Inköp sker främst inom IT (tjänster, drift och konsulter) och telefoni-tjänster, analyser och transaktioner inom kapitalförvaltningen, marknadsföring samt pensionsadministration.
- Övervägande del av leverantörerna levererar tjänster.

AMF Fastigheter:

- AMF Fastigheter har totalt cirka 1 200 leverantörer där cirka 40 procent fakturerat över 100 000 kronor under 2017. De tio största leverantörerna stod för 75 procent av inköpsvolymen.
- Inköp sker främst inom konsulttjänster inom bygg- och förvaltningstjänster samt inom energi och värme. Beloppsgränsen skiljer sig åt på grund av att AMF Fastigheter har en mycket större mängd leverantörer med små fakturerade belopp.

Kravställning på AMFs leverantörer:

- AMFs leverantörskod innebär att leverantören ställer sig bakom FNs Global Compacts 10 principer (se sidan 25), antingen genom att skriva under AMFs leverantörskod som en del i avtalet, göra motsvarande åtaganden eller att själva vara medlem i Global Compact.

Affärsetik

Mot bakgrund av vårt uppdrag är det extra viktigt att vi agerar med försiktighet i relation till externa parter. Detta för att inte vår lojalitet till våra kunder ska riskera att påverkas, eller kunna uppfattas ha påverkats, negativt. Under året har vi arbetat med att göra det tydligare för medarbetarna vad våra förväntningar på affärsetik är, inklusive en plan för informationsinsatser och utbildning som genomförs under 2018.

Hållbarhetskriterier vid inköp

Vi ställer sedan 2014 grundläggande hållbarhetskrav på alla leverantörer genom vår uppförandekod för leverantörer, som är en del av varje nytt avtal. Per 31 december 2017 hade alla affärskritiska leverantörer skrivit under uppförandekoden samt 100 (100) procent av alla nya leverantörer. Arbetet med att få samtliga leverantörer att skriva under uppförandekoden pågår löpande. Inom AMF Fastigheter hade 100 (100) procent av alla leverantörer skrivit under uppförandekoden eller gjort motsvarande åtaganden.

- AMF följer upp efterlevnaden av uppförandekoden genom tillgänglig extern information. Vid förmodade avsteg påbörjas en dialog med leverantören för att vi ska få bättre inblick i vad som hänt. Beroende på avstegets omfattning tas sedan beslut för vidare process.
- Vi strävar efter att alla leverantörer ska ha kollektivavtal eller tillåta kollektiva förhandlingar.
- Vi gör en lämplighetsprövning av nya leverantörer avseende bland annat kreditvärdighet, skatteskulder och betalning av arbetsgivaravgifter. Lämplighetsprövningen görs för de leverantörer där det är relevant, baserat på avtalets omfattning, betydelse för AMF eller leverantörens storlek.

Skatt

AMFs styrelse beslutade 2016 om en skattepolicy för AMF-koncernen. Den definierar hur AMF och de helägda dotterbolagen ska förhålla sig till skatt enligt följande principer:

- **Hanteringen av skatt** ska ske utifrån vår tolkning av vad lagstiftaren velat åstadkomma med skattelagstiftningen eller följa vedertagen praxis på området (nivå 1–3 enligt AMFs skatteskala nedan).
- **Vi ska vara öppna och transparenta** med hur skatt hanteras i verksamheten.

Vi ska även verka för att våra innehavsbolag ska ha en transparent och publik skattepolicy med relevant uppföljning.

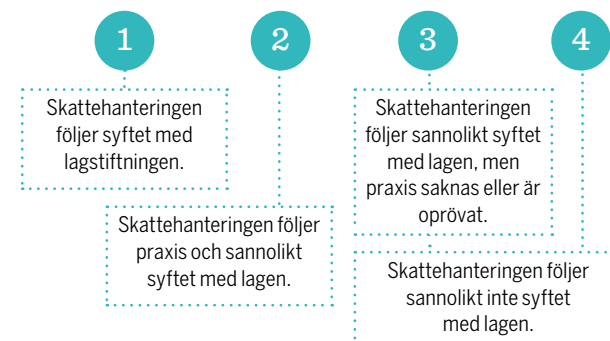
AMF bedömer att all skatt i moderbolaget samt de helägda dotterbolagens verksamhet följer vedertagen praxis på området (nivå 1–2 enligt skatteskalan nedan).

I ett fall som avser ett delägt bolag i Finland erhöll vi i slutet av 2017 slutlig dom från Högsta Förvaltningsdomstolen i Finland, angående vår överklagan från 2016 om hur bolaget, som är ett kommanditbolag, ska beskattas. Vi följer domslutet för beskattning för 2017, och genomför samtidigt en utvärdering huruvida hanteringen följer EU-rätten i och med de avdragsrätter som medges i domslutet.

Under 2017 betalade AMF 1 095 (835) miljoner kronor i skatt totalt i koncernen, främst avkastningsskatt i moderbolaget.

Se även not 12 Skatt på sidan 77 för mer information om årets beräknade skattekostnad.

AMFs skatteskala

AMF Fastigheters miljöarbete

För oss som ägare är det mycket angeläget att vårt helägda dotterbolag AMF Fastigheter bland annat har ett gediget miljöarbete. AMF Fastigheter förvaltar koncernens fastigheter, däribland de egna kontorsfastigheterna. En stor del i att minska fastigheternas miljöpåverkan handlar om att minska energianvändningen och därigenom koldioxidutsläppen, men även hantering av avfall som uppstår i verksamheten.

- AMF Fastigheter köper in el märkt med Bra Miljöval till de egna kontoren samt till fastigheterna. Merparten av hyresgästerna ansvarar själva för inköp av el till deras lokaler.
- Fjärrvärmens i Stockholm baseras till 89 procent på förnybara energikällor. Det är resterande andel, som baseras på fossil energi, som står för absoluta merparten av koldioxidutsläppen från energiförbrukningen.
- I drygt 20 procent av fastigheterna finns kylmaskiner och värmepumpar. Vid läckage i dessa frigörs köldmedium vilket ger upphov till utsläpp av freoner. Under senare år har utsläppen varit noll och var även så under 2017.

AMF Fastigheter arbetar kontinuerligt för att minska energianvändningen och för varje fastighet finns en handlingsplan. AMF Fastigheter arbetar även med olika projekt som stödjer förnyelsebar energi. För närvarande finns 2 140 kvm av solceller installerat på nio fastigheter, som under 2017 producerade cirka 260 MWh el.

Laddstolpar för el- och hybridbilar

Det finns en ökad efterfrågan bland hyresgästerna att kunna ladda el- och hybridbilar. 2017 installerade AMF Fastigheter laddstolpar i tio fastigheter (totalt 86 garageplatser) och fler planeras under 2018.

Ökat fokus på avfallshantering

Miljöpåverkan sker även från avfall, från exempelvis ombyggnad eller rivningar. Hantering av avfallet från byggprojekt sker inom varje enskilt projekt. AMF Fastigheter ansvarar för att avfallet

Koldioxidutsläpp från förbrukning av värme och el

	2017	2016	2015
Koldioxidutsläpp totalt, ton CO₂	2 546	2 629	2 478
Koldioxidutsläpp totalt, kg CO ₂ /kvm	3,0	3,1	3,1

Kommentar: De indirekta koldioxidutsläppen uppkommer främst från den del av fjärrvärmeförbrukningen som baseras på fossil energi. De indirekta koldioxidutsläppen klimatkompenseras helt.

Energiprestanda

Specifik energianvändning kWh/kvm

AMFs fastighetsbestånd	2017	2016	2015
Fastighetsel	33	40	40
Fjärrvärme	48	51	48
Fjärrkyla	19	20	20
Total energianvändning	100	111	108

Energianvändning

Energianvändning, MWh	2017	2016	2015
Ej förnyelsebar	4 253	4 550	4 729
Förnyelsebar	82 352	87 473	72 470
Totalt	86 606	92 023	77 199

AMFs fastighetsbestånd

Fastighetsel	27 162	29 199	29 371
Fjärrvärme	43 807	46 040	37 086
Fjärrkyla	17 820	19 089	15 599
Totalt	88 789	94 328	82 056

AMF-koncernens egen förbrukning

189 276 256

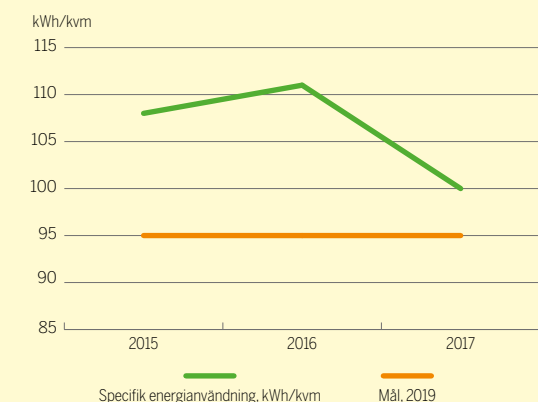
Kommentar: Siffrorna för 2016 avseende koldioxidutsläpp samt energianvändning är reviderade från förra årets rapport på grund av att ett antal energimätare tillkommit i fastigheten Fatburssjön 10.

Hantering av avfall från byggprojekt (hanteringsmetod, i ton)

Miljöfarligt avfall	2017	2016
Deponi	491	122
Materialåtervinning	3	1
Energiåtervinning	4	2
Ej miljöfarligt avfall		
Återanvändning	8 154	13 726
Materialåtervinning	3 640	5 257
Energiåtervinning	1 437	2 614
Deponi	1 243	1 529
Totalt	14 972	23 251

Kommentar: Avfallshantering avser projekten Urban Escape, Stockholmsverken och Grävlingen. Dessa stod för 90 procent, 5 procent respektive 2 procent av det totala projektavfallet 2017.

Energiprestanda

AMF Fastigheters mål är att minska energiprestandan till 95 kWh/kvm till 2019. Energiprestandan uppgick 2017 till 100 (111). Minskningen beror i hög grad på specifika energiprojekt i ett antal fastigheter, framförallt i fastigheten Fatburssjön 10, tillsammans med den kontinuerliga processen för att reducera energiförbrukningen. Bedömningen är att det fortsatta arbetet kommer leda till ytterligare minskad energiprestanda de närmaste åren, i linje med det uppsatta målet.

hanteras på korrekt sätt, och ställer krav på att entreprenörerna upprättar en plan för avfallshantering. Sortering och hantering av avfallet ska ske enligt Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande utgiven av Sveriges Byggindustrier. De största pågående projekten, som står för majoriteten av byggavfallet, är Urban Escape (ombyggnad och tillbyggnad av butiks- och kontorslokaler), Grävlingen 12 (ombyggnad och hyresgäst Anpassning) och Stockholmsverken (ombyggnad och hyresanpassning av kontorslokaler).

Avfall från byggprojekt varierar från år till år, beroende på fasen projekten befinner sig i. Jämfört med föregående år minskade det totala avfallet från byggprojekten på grund av att flera projekt närmade sig slutfasen. Se tabell på föregående sida. Däremot ökade avfallet som är klassat som miljöfarligt. Merparten av detta går till deponi. Över 90 procent av det ej miljöfarliga avfallet återanvänds eller återvinns i någon form, exempelvis som energi.

Avfall uppstår även vid drift av fastigheter samt i hyresgästernas verksamheter. Under 2017 uppgick detta avfall till cirka 4 830 ton (2 670). Under 2017 har AMF Fastigheter arbetat med att ta fram en övergripande avfallsstrategi för att få enhetlighet i avfallshanteringen. Strategin syftar till att förbättra hanteringen av avfall, öka återvinningen och minska kostnaderna. Strategin kommer att implementeras under kommande år.

Not: AMF Fastigheter hanterar avfallet för hyresgäster i 34 fastigheter. Under 2017 inkluderar statistik för Trollhättan 29–33, Skansen 25 och Oxen Större 21, vilka inrymmer handelsplatserna Gallerian och MOOD. Detta har medfört att avfallsmängden ökat väsentligt.

Värdeskapande och fördelning av överskott

AMF drivs enligt ömsesidiga principer, vilket bland annat innebär att våra ägare inte får ta ut någon utdelning eftersom all vinst i verksamheten ska gå tillbaka till kunderna. Överskott som vi genererar ska fördelas rättvist mellan våra kunder.

Hur skapar AMF värde?

Värdeskapande för våra kunder under ett år motsvarar tillväxten av pensionskapitalet, minskat med våra kostnader.

- **Tillväxten** i pensionskapitalet beror på den avkastning som kapitalförvaltningen skapar.
- **Kostnaderna** uppstår i den löpande verksamheten, till exempel IT-kostnader, personalkostnader och kostnader för kapitalförvaltningen.

AMFs värdeskapande per kund ökade till 9 605 (8 609) kronor för 2017 tack vare högre avkastning inom kapitalförvaltningen.

Hur fördelas överskott på kundernas försäkringar?

Överskottet som vi genererar motsvarar skillnaden mellan värdet av pensionskapitalet och värdet på de garantier vi ställt ut till kunderna. Kunder med en traditionell försäkring får ta del av överskottet i försäkringen när de börjar ta ut sin pension eller redan inför pensioneringen:

- Vid varje pensionsutbetalning får kunder med traditionell försäkring del av det samlade överskottet.
- Vid flytt och återköp av en traditionell försäkring får kunderna med sig del av det samlade överskottet.
- För kunder som varit med och bidragit till en tillräckligt stor del av överskottet omvandlas en del till garantier inför pensionering, så kallad garantiförstärkning. Detta gäller kunder med överskottsberoende avkastningsränta.
- I våra förmånsbestämda försäkringar återförs en del av överskottet i form av reducerade premier inom Avtalspension SAF-LO, samt i form av kompensation för inflation i samband med utbetalning av pensionen.

Även inom fondförsäkringsverksamheten ska de eventuella vinster som uppkommer tillfalla försäkringstagarna. Detta kan ske genom sänkta avgifter eller tilldelning av extra fondandelar till kunderna. Se även under rubriken Överskottsfordelning på sidan 34.

AMFs värdeskapande		
Koncernen, Mkr	2017	2016
Årets avkastning	39 492	35 155
Minus löner/ersättning till anställda	-324	-283
Minus övriga driftskostnader	-437	-493
Minus skatter	-954	-1 133
Årets värdeskapande	37 777	33 246
Varav traditionell försäkring	33 798	28 643
AMFs årliga genomsnittliga värdeskapande totalt per kund (kronor)		
	9 605	8 609
Traditionell försäkring (kronor)	8 957	7 732

Tilldelning av vinstmedel		
Moderbolaget, Mkr	2017	2016
Utbetalning av överskott	10 818	9 434
Garantiförstärkning eller annan tilldelning av garantier	5 873	22 622
Premierreduktion (förmånsbestämda försäkringar)	837	814
Tilldelning fondandelar	-	-
Total tilldelning av överskott	17 528	32 870

Styrning av hållbarhetsarbetet

Vårt hållbarhetsarbete utgår från intressenternas förväntningar. AMFs styrelse är ytterst ansvarig för vårt hållbarhetsarbete.

Våra viktigaste intressenter är kunder, ägare och andra kollektivavtalsparter, politiska beslutsfattare samt medarbetare. Under 2017 genomfördes två undersökningar bland främst ägare, företrädare från deras medlemsorganisationer samt beslutsfattare inom tjänstepension om deras syn på vårt arbete med ansvarstagande och hållbarhet. I undersökningarna framkom bland annat att de tillfrågade anser att AMF är ett välskött och ansvarstagande bolag, vikten av att AMF kan kommunicera kundnyttan med hållbarhetsarbetet samt att AMF är öppen med varför och hur man tar hänsyn till hållbarhet i placeringsverksamheten. De flesta tillfrågade ansåg att hållbarhet är en naturlig del i långsiktiga investeringar.

Tabellen visar AMFs viktigaste intressentgrupper, vilka förväntningar de har på AMF och vilka dialoger och mätningar som fångar upp intressenternas synpunkter.

Intressentgrupp	Förväntningar på AMF	Dialoger/Mätningar
Kunder	Bra, enkel och trygg pension. Hög nivå av ansvarstagande.	Kundservice, kundundersökningar, klagomålsfunktion, användartester, varumärkesundersökning.
Ägare (LO och Svenskt Näringsliv) och övriga kollektivavtalsparter	Höga och trygga pensioner, låga avgifter, hög nivå av ansvarstagande	Styrelsemöten, övriga möten med ägare och parter, upphandlingar, anslutningar, undersökningar.
Politiska beslutsfattare	Transparens och regelefterlevnad. AMFs ansvarstagande som ägare och investerare.	Samarbete i branschorganisationer, gemensamma projekt, undersökningar, medieanalys.
Medarbetare	Bra arbetsgivare, bra arbetsvillkor, personlig utveckling, hög nivå av ansvarstagande, efterlevnad av AMFs värdegrund.	Enhets- och gruppmöten, medarbetarundersökningar, utvecklingssamtal, dialog med fackliga företrädare.

” **Våra kunder förväntar sig en bra, enkel och trygg pension samt en hög nivå av ansvarstagande.**

Väsentlighetsanalys

Vårt hållbarhetsarbete fokuserar på områden som utgår från våra intressenters förväntningar, antingen som vår egen uppskattning av dessa, eller som antingen framkommit i undersökningar. För 2017 års rapportering baseras vår uppföljning på den väsentlighetsanalys som AMFs företagsledning genomförde 2014. Den finns närmare beskriven i AMFs Årsredovisning och Hållbarhetsredovisning 2014, sid 21–22. I tillägg, enligt beslut av styrelsen i december 2016, så ingår områdena Affärsetik och Mångfald i hållbarhetsarbetet från och med 2017.

Under 2017 genomförde vi en ny väsentlighetsanalys. Den resulterade i fyra fokusområden för hållbarhet; Affärsetik, Mångfald, Pension på kundens villkor samt Ansvarsfulla investeringar. Dessa områden ingår i den ordinarie strategi- och verksamhetsplaneringsprocessen för 2018 och kommande år. Se sidan 30 för målsättningar för 2018.

Tabellen på nästa sida redogör för hur AMFs verksamhet påverkar omvärlden, vilka intressenter som främst omfattas och inom vilket hållbarhetsområde AMF tar hand om frågorna.

Organisation och styrning av hållbarhetsarbetet

AMFs styrelse är ytterst ansvarig för hållbarhetsarbetet i AMF. Vårt hållbarhetsarbete utgår från styrelsens regler om etik och hållbarhet. Reglerna lägger också grund för många av våra övriga styrdokument, som exempelvis placeringsriktlinjer, regler för erbjudandet, försäkringstekniska riktlinjer och regler för riskhantering, som samtliga beslutas av styrelsen. Styrelsen beslutar om inriktningen på hållbarhetsarbetet och följer upp arbetet kvartalsvis.

Vd har det operativa ansvaret för vårt hållbarhetsarbete och fattar beslut om hållbarhetsmål på koncernnivå. Hållbarhetsrådet är rådgivande till vd i frågor gällande hållbarhet. I håll-

barhetsrådet ingår vd (ordförande), chefsjurist, verksamhetscheferna samt vd eller vice vd i de helägda dotterbolagen samt koncernens hållbarhetsansvarige. Under 2017 hade hållbarhetsrådet fem möten.

Koncernens hållbarhetsansvarige ansvarar för att stödja och samordna AMFs hållbarhetsarbete, samt för att bereda frågor till hållbarhetsrådet. Verksamhetscheferna ansvarar för att hållbarhetsarbetet genomförs i verksamheten. Aktuella hållbarhetsfrågor tas upp löpande inom företagsledningen.

Vi rapporterar vårt hållbarhetsarbete årsvis enligt de internationella riktlinjerna för hållbarhetsredovisning GRI G4. Rapporteringen granskas av externa revisorer. Från och med verksamhetsåret 2017 rapporterar vi även hållbarhet i enlighet med Årsredovisningslagen (se sidan 37). Compliance-funktionen och internrevisionen kan granska att hållbarhetsarbetet utförs i enlighet med lagar och regler, styrelsens beslut och AMFs regelbok.

Vårt hållbarhetsarbete ska ta hänsyn till intressenternas synpunkter och intressen. AMFs hållbarhetsansvarige har ett övergripande ansvar för att sammanställa intressenternas synpunkter och förväntningar på hållbarhetsarbetet.

Styrelsens regler om etik och hållbarhet

Styrelsens regler om etik och hållbarhet innebär i korthet att AMFs anställda ska agera ansvarsfullt och att AMF ska sträva efter att bidra till en hållbar utveckling, i enlighet med FNs hållbarhetsmål (Agenda 2030). Avsteg eller brott mot etik och hållbarhetsreglerna ska rapporteras enligt rutinerna för incidenter. En bedömning av AMFs regelefterlevnad och etiska risker rapporteras årligen till styrelsen.

Styrelsens regler om etik och hållbarhet ses över minst en gång per år och uppdateras vid behov. Detsamma gäller för vds instruktion för hållbarhetsstyrning, som baseras på styrelsens regler.

Reglerna om etik och hållbarhet, och tillhörande vd-instruktion, ingår i AMFs regelbok. Den omfattar alla styrelsens regler och vd-instruktioner. I tillämpliga delar omfattas alla medarbetare av AMFs regelbok. Våra medarbetare förbinder sig i samband med anställningen att följa den. Medarbetarna får information

Påverkan genom	Intressenter som främst omfattas:	Påverkan uppstår:	Väsentlig aspekt (se sida 28):
AMFs erbjudande och kundmöte	Kunder, ägare	I AMFs utformande av produkter och tjänster, samt i utformandet av kundmötet.	Ekonomiskt värdeskapande, Hållbara försäkrings- och sparprodukter, Tillgänglighet och begriplighet.
AMFs investeringar	Kunder, samhället i stort	Våra beslut om investeringar påverkar avkastningen på kundernas pensionskapital. Genom affärsbeslut i de bolag som AMF investerar i uppstår påverkan på omvärlden i många olika aspekter.	Ansvarsfulla investeringar.
AMFs egna verksamhet	Medarbetare, leverantörer, samhället i stort	Genom hur AMF bedriver arbetet med det egna hållbarhetsarbetet och hur AMF ställer krav på leverantörer.	Mångfald och jämställdhet, Energi, Avfall, Uppföljning av leverantörer, Affärsetik.

om regelboken och reglerna om etik och hållbarhet vid anställning och introduktionsutbildning. Vi informerar löpande medarbetarna om hållbarhetsarbetet, exempelvis via introduktionsutbildning och personalmöten. I dotterbolagens egna regelböcker finns ytterligare regler och instruktioner.

Försiktighetsprincipen

Vi stödjer Försiktighetsprincipen som innebär att arbeta förebyggande och riskminimerande med miljöfrågor i hela verksamheten. I AMFs regelbok beskrivs hur vår verksamhet ska bedrivas och hur vi förväntas agera proaktivt för att minimera risk. Vi ska vara varsamma med det ansvar och de resurser som vi förvaltar.

Samarbete med andra

AMF är medlem i flera organisationer och sammanslutningar inom pensions- och försäkringsbranschen, som till exempel Svensk Försäkring, Fondbolagens Förening och nätverket Gilla din ekonomi. Inom hållbart företagande och ansvarsfulla investeringar är AMF medlem i bland annat UN PRI, FNs Global Compact, Institutionella ägares förening samt nätverken Hållbart

Några av de samarbetsforum och initiativ som AMF har signerat:

Signatory of:

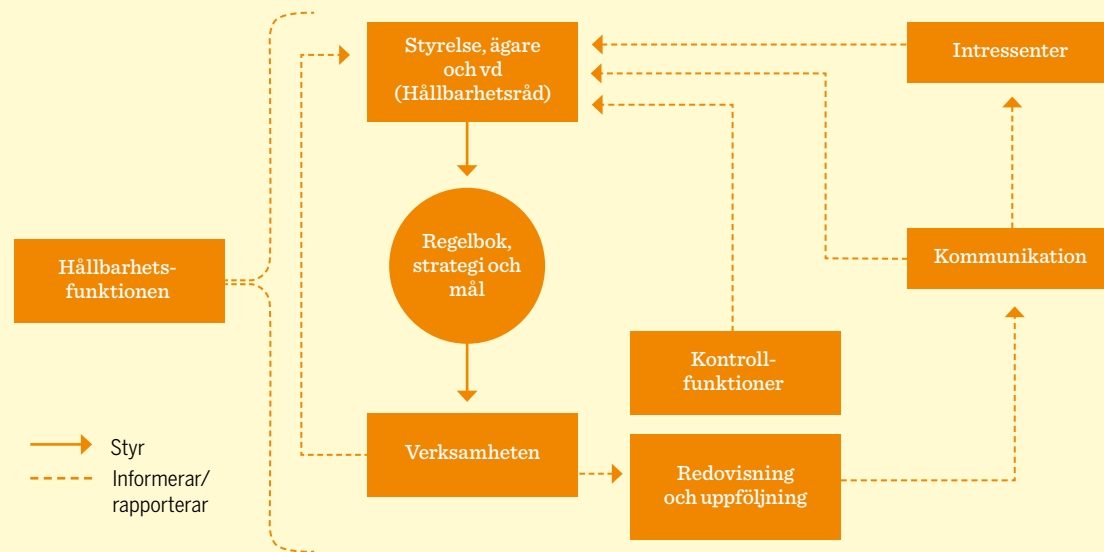

värdeskapande, SWESIF (Sveriges Forum för Hållbara Investeringar), samt nätverket Swedish Investors for Sustainable Development kring lärande och kunskapsutbyte med utgångspunkt i Agenda 2030. AMF stödjer även CDP (Carbon Disclosure Project) och har undertecknat Montréal Pledge som syftar till att mäta och redovisa koldioxidavtryck från investeringarna.

AMF samarbetar även med forskare på Uppsala universitet och Handelshögskolan i Stockholm, kring bland annat val om tjänstepension. AMF är även aktiv i SNS forskningsprojekt "Nya utmaningar för pensionssystemet" tillsammans med andra aktörer i branschen.

Styrning och rapportering av hållbarhetsarbetet

FAKTA

Global Compact

AMF är medlem i FNs Global Compact sedan 2013. Det innebär att AMF stödjer 10 principer rörande mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorrupktion. De 10 principerna utgör även AMFs leverantörskod, samt är en viktig del av kriterierna i den normbaserade screeningen i kapitalförvaltningen.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

1. Stödja och respektera internationella mänskliga rättigheter inom sfären för företagets inflytande.
2. Försäkra att deras egna företag inte är inblandade i kränkningar av mänskliga rättigheter.

ARBETSRÄTT

3. Upprätthålla föreningsfrihet och erkänna rätten till kollektiva förhandlingar.
4. Eliminera alla former av tvångsarbete.
5. Avskaffa barnarbete.
6. Avskaffa diskriminering vad gäller rekrytering och arbetsuppgifter.

MILJÖ

7. Stödja förebyggande åtgärder för att motverka miljöproblem.
8. Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande.
9. Uppmuntra utvecklandet av miljövänlig teknik.

MOTVERKA KORRUPTION

10. Företag ska arbeta mot alla former av korrupktion, inklusive utpressning och mutor.

Om hållbarhetsredovisningen

Denna hållbarhetsredovisning sammanfattar AMFs hållbarhetsarbete under kalenderåret 2017. Redovisningen utgår ifrån GRI G4s-riktlinjer för nivån Core. Screening av leverantörer som tidigare år rapporterats under indikatorerna LA14, HR10 och SO9 rapporteras 2017 endast under LA14.

AMF är ett livförsäkringsaktiebolag som verkar på den svenska marknaden och ägs till lika delar av LO och Svenskt Näringsliv. Denna redovisning omfattar samtlig verksamhet inom moderbolaget AMF Pensionsförsäkring AB samt dotterbolagen AMF Fonder AB och AMF Fastigheter AB samt ett antal helägda fastighetsbolag. AMF innehar ett antal delägda bolag som definieras som gemensamt styrda företag respektive intresseföretag. Dessa innehav redovisas inom Ansvarsfulla investeringar.

Inga väsentliga förändringar av organisationens storlek, struktur, ägarskap och leverantörskedja har skett under den redovisade perioden.

Hållbarhetsredovisningen har godkänts av AMFs styrelse och är granskad av AMFs revisorer Ernst & Young AB, se sidan 114. Hållbarhetsredovisningen görs årligen och den senaste rapporten utkom i mars 2017 avseende kalenderåret 2016.

För frågor eller mer information om AMFs hållbarhetsarbete, kontakta **Anna Viefhues**, hållbarhetsansvarig, anna.viefhues@amf.se.

Mätmetoder

Generellt

Jämförelsesiffror för 2015-2016 finns med i den mån de är jämförbara med årets rapportering. Jämförelsesiffror avseende avfall 2015 saknas eftersom 2016 var första året med en central process för uppföljning av såväl fastigheternas avfall som byggavfall. Jämförelsesiffror avseende koldioxidavtrycket i aktieinnehaven redovisas ej för 2015 då mätmetoden förändrats under 2016. Jämförelsesiffror för koldioxidutsläpp från tjänsteresor redovisas ej för 2015 då mätmetoden har förändrats 2016.

Koldioxidmätning i aktieportföljen

Beräkningen på sidan 17 baseras på AMFs innehav i noterade aktier per 31 december 2017. Data för bolagens omsättning och koldioxidutsläpp är per senaste tillgängliga data, i de flesta fall 31 december 2016.

Koldioxidavtrycket mäter hur koldioxideffektiva bolagen i AMFs aktieportfölj är. Koldioxideffektivitet mäts genom att sätta varje bolags koldioxidutsläpp i relation till deras omsättning. För att få fram AMFs andel av utsläppen multipliceras varje bolags avtryck med AMFs ägarandel i bolagen. Utsläppsmätningarna följer den globala redovisningsstandarden GHG-protokollet. De baseras på senast tillgängliga koldioxiddata för direkta utsläpp (Scope 1) och indirekta utsläpp i samband med förbrukning av energi (Scope 2). Heltäckande, tillförlitliga data över andra indirekta utsläpp, som till exempel underleverantörers utsläpp eller utsläpp vid användningen av tillverkade produkter (Scope 3) finns ännu inte. AMF följer utvecklingen av data och analyser inom dessa typer av utsläpp för att kunna inkludera även dessa i framtiden.

AMF använder analysverktyg från företaget Trucost för att beräkna koldioxidutsläppen. Beräkningarna baseras på bolagens egen rapportering. I de fall bolagen inte själva redovisar data görs uppskattningar av utsläppen. Som jämförelseindex i koldioxidmätningen har MSCI ACWI används för utländska bolag och SBX för svenska bolag. Koldioxidavtrycket täcker över 90 procent av de bolag AMF äger aktier i. Koldioxidavtrycket visar en ögonblicksbild. Värdet förändras om bolagens utsläpp och omsättning förändras. Värdet förändras också om AMF köper eller säljer aktier i portföljen. Även växelkursförändringar påverkar resultatet.

AMF Fonder

Morningstar hållbarhetsbetyg är från 31 december 2017. Som jämförelseindex i koldioxidmätningen har MSCI ACWI används för utländska bolag och SBX för svenska bolag. För Småbolagsfonden och dess jämförelseindex finns endast data för cirka hälften av innehaven. För 2017 fanns endast data för 53 procent av fondens innehav (59 procent i jämförelseindex).

Uppgifter om anställda

Indelningen i män respektive kvinnor utgår från personnummer. Uppgifterna i tabellerna avser koncernen om inget annat anges.

AMF Moderbolaget har kvartalsvis uppföljning av andelen konsulter och egen personal i syfte att synliggöra den totala organisationen och på sikt minska andelen konsulter. Vid uppföljningen per december 2017 uppskattades andelen konsulter i moderbolaget till cirka 30 (30) procent av den totala arbetskraften. Beräkningen är gjord utifrån kostnader. AMF har idag ingen registrering och uppföljning som gör att redovisning av konsulter uppdelat på kön är möjlig.

Arbetsgrupper med ojämn könsfördelning definieras som arbetsgrupper större än fem personer med mindre än 33 procent av något kön.

Energiprestanda och energianvändning

Energiprestanda avser fastighetsbeståndets totala energianvändning dividerat med den totala ytan i Atemp. Atemp motsvarar den invändiga ytan för våningsplan, vindspan och källarplan som värms upp till mer än 10 °C. AMFs energimål mäts mot ett referensår som avser april, rullande 12 månader, år 2014. Energianvändningen är baserad på verklig energianvändning.

Fastigheterna Ängtvätten 22, Marievik 24 och Fatbursjön 10 ingår inte i rapporteringen. Hyresgästerna svarar själva för energianvändningen. Fastighetsbeståndet definieras som exklusive projektfastigheter. Som projektfastigheter avses ombyggnationer i Trollhättan 29–33 (Urban Escape), Grävlingen 12 och Jakob Mindre 5.

Fjärrvärme

Fjärrvärmerna är normalårskorrigerad, förutom i tabellen Utfall (Energianvändning) där faktiska värden ingår.

Fjärrkyla

Fjärrkylan består även av processkyla.

Kylmaskiner

Kylmaskiner finns i följande fastigheter: Svalan 9, Trumman 2/Vattenpasset 11, Marievik 24, Fältöversten 7, Rektangeln 21, Trossen 12, Trångkären 6, Trollhättan 29-33. De gaser AMF inkluderar i sina beräkningar är följande freoner tillhörande dessa kylmaskiner: R134a, R417a och R404a. GWP-värden är tagna från IPCC.

Verksamhetsenergi

AMF Pension har under 2017 hyrt tillfälliga lokaler i fastigheten Snäckan 8 under ombyggnad av det egna kontoret. Uppgifter om mediaförbrukningen för lokalerna finns inte tillgängliga, varför detta är exkluderat i redovisningen av AMF-koncernens egen förbrukning av media.

Ekonomiskt värdeskapande

AMFs värdeskapande har räknats fram genom att redovisa de poster som bedöms bidra till ökning eller minskning till det förvaltade kapitalet. I årets avkastning ingår nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder inklusive omvärdering av rörelsefastighet, hyresintäkter från fastighetsförvaltning, provisionsintäkter fondförvaltning. Reducering görs för kapitalförvaltningskostnader samt driftskostnader i fastighetsförvaltningen. Löner/Ersättningar till anställda utgör den del av personalkostnader som betalas till anställda. Övriga driftskostnader består av koncernens totala driftskostnader minskat med kapitalförvaltningskostnader samt driftskostnader i fastighetsförvaltning som redovisas netto i årets avkastning. AMFs värdeskapande reduceras även av de skatter som bolaget betalar. Årets genomsnittliga värdeskapande per kund i kronor har räknats fram genom att dividera årets värdeskapande med antal kunder vid utgången av rapporteringsperioden.

Värdeskapande i den traditionella försäkringen har beräknats genom att från moderbolagets värdeskapande dra av realiserade värdeförändringar på fondförsäkringstillgångar samt provisionsintäkter, driftskostnader samt skatt hänförlig till denna verksamhetsgren. Tillägg har gjorts för övervärde i dotterbolag för vilka moderbolaget redovisar till anskaffningsvärde. Uppskjuten skatt har beaktats där detta är tillämpligt.

GRI-index för hållbarhetsredovisningen 2017

Standardinnehåll	Sida	Granskad
Strategi och analys		
G4-1 Vds vision och strategi	4-5	X
Organisationsprofil		
G4-3 Organisationens namn	26, 32	X
G4-4 Huvudsakliga produkter och tjänster	26, 32	X
G4-5 Lokalisering av huvudkontoret	32	X
G4-6 Länder där verksamheten bedrivs	26	X
G4-7 Ägarstruktur och bolagsform	26, 32	X
G4-8 Marknader som organisationen är verksam på	26, 32	X
G4-9 Organisationens storlek och omfattning	2, 18, 49	X
G4-10 Antal anställda	18	X
G4-11 Antal anställda som omfattas av kollektivavtal	18	X
G4-12 Beskrivning av företagets leverantörskedja	20	X
G4-13 Förändring i organisationens storlek, struktur, ägarskap, leverantörskedja	26	X
G4-14 Hantering av försiktighetsprincipen	24	X
G4-15 Externa riktlinjer och initiativ som organisationen stödjer	24-25	X
G4-16 Medlemskap i väsentliga organisationer	24-25	X
Väsentlighet och avgränsningar		
G4-17 Affärsenheter som inkluderas i redovisningen	26	X
G4-18 Process för att fastställa rapportinnehåll och begränsningar	23-25	X
G4-19 Aspekter som identifierats som väsentliga	23	X
G4-20 Avgränsningar av väsentliga aspekter inom organisationen	24	X
G4-21 Avgränsningar av väsentliga aspekter utanför organisationen	24	X
G4-22 Förklaringar av korrigeringar från tidigare redovisningar	26	X
G4-23 Förändring från tidigare års redovisning avseende fokus och omfattning	26	X

Standardinnehåll	Sida	Granskad
Intressentrelationer		
G4-24 Förteckning över intressenter	23-24	X
G4-25 Princip för identifiering av intressenter	23-24	X
G4-26 Organisationens metod för intressentdialog	23-24	X
G4-27 Frågor som lyfts fram av intressenter	23-24	X
Redovisningsprofil		
G4-28 Redovisningsperiod	26	X
G4-29 Datum för senaste redovisning	26	X
G4-30 Redovisningscykel	26	X
G4-31 Kontaktuppgifter angående redovisningen	26	X
G4-32 Redovisningsprofil och GRI-index	26	X
G4-33 Policy för externt bestyrkande av redovisningen	26	X
Styrning		
G4-34 Struktur för hållbarhetsstyrning	23-25	X
Etik och integritet		
G4-56 Organisationens värderingar och uppförandekoder	24	X

GRI-index för hållbarhetsredovisningen 2017

Väsentliga aspekter	Styrning och indikatorer		Omfattning och övriga kommentarer	Sida	Granskad	
Ekonomi	Ekonomiskt resultat	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		22	X
		G4-EC1	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde.		22	X
Miljö	Energi	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		21-22	X
		G4-EN3	Energianvändning inom organisationen.		21-22, 26	X
		G4-EN5	Energiintensitet.		21-22, 26	X
	Utsläpp	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		21-22	X
		G4-EN16	Indirekta växthusgasutsläpp.		21-22, 26	X
	Avfall	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		21-22	X
		G4-EN23	Total avfallsvikt per typ och hanteringsmetod.		21-22	X
	Social	Jämställdhet	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		18-19
G4-LA1			Totalt antal anställda och andel nyanställda samt personalomsättning fördelat på ålder, kön och region.		18	X
G4-LA12			Sammansättning av styrelse och ledning samt uppdelning av andra anställda efter personalkategori utifrån kön, ålder, minoritetstillhörighet och andra mångfaldsindikatorer.	AMF har valt att inte utveckla någon rapporteringsprocess för minoritetsgrupper och andra mångfaldsindikatorer. Dessa redovisas därför inte.	18	X
G4-LA13			Löneskillnad i procent för grundlön samt andra ersättningar mellan kvinnor och män uppdelat på personalkategori, för betydande verksamheter.		19	X
Utvärdering av leverantörer		DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		20	X
		G4-LA14	Procentuell andel av nya leverantörer som screenades utifrån kriterier om arbetsvillkor.		20	X
		DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		13	X
Produktinformation och innehåll	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		13	X	
	G4-PR5	Resultat från kundnöjdhetsundersökningar.		13	X	
Aktivt ägande	DMA	Styrning av AMFs hållbarhetsarbete.		14-17	X	
	G4-FS11	Procentuell andel av tillgångar som varit föremål för positiv och/eller negativ miljö- och social screening.		14	X	

Målöversikt: Mål och uppföljning 2017

Område	Bolag	Mål 2017	Utfall 2017	Nyckeltal	Se sida
Erbjudande och kundmöte	AMF (moderbolag)	Förankra AMFs erbjudande inom traditionell försäkring och fondförsäkring hos relevanta beslutsfattare.	✗	Kostnad per kärnkund (Avtalspension SAF-LO, traditionell försäkring)	11
	AMF (moderbolag)	Öka enkelheten i kundmötet.	✓	Genomsnittligt Nöjd Kund Index, skala 1–5, ska vara högre än 4. LIX-värdet på nya texter i kundutskick och amf.se ska vara max 50.	13
	AMF (moderbolag)	Utreda tillgänglighet i alla digitala kanaler.	✓		13
	AMF Fonder	9 av 11 fonder ska avkasta bättre än snittet av jämförbara konkurrenter.	✗		12
Ansvarsfulla investeringar	AMF (moderbolag) och AMF Fonder	Fortsätta utveckla ansvarsfulla investeringar: implementering hållbarhetsanalys i räntebärande värdepapper och implementering process för hållbarhetsanalys i svenska aktier.	✓ (ej Småbolagsfonden)	Andelen kvinnliga styrelseledamöter ska öka i de bolag där AMF ingår i valberedningen. Redovisning av aktieportföljens koldioxidavtryck. Proxyröstning på utländska bolagsstämmor.	14–16
	AMF (moderbolag)	Utredning om integration av FNs mål för hållbar utveckling i hållbarhetsanalysen.	✓		16
	AMF Fonder	Införa positivt urval för utländska innehav (100 procent), inklusive process för innehav utanför index.	✓		14–15
Interna hållbarhetsarbetet	Koncernen	Arbeta för jämställda arbetsgrupper och minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män.	✗	Det underrepresenterade könet ska återfinnas bland de tre slutkandidaterna vid extern rekrytering, inom arbetsgrupper med ojämn könsfördelning.	19
	Koncernen	Utreda vad mångfald betyder för AMF och ambitionsnivå i det fortsatta arbetet.	✓		
	Koncernen	Styrning och uppföljning av leverantörer med avseende på hållbarhet.	✗	Alla befintliga leverantörer (AMF moderbolag och AMF Fonder: endast AMFs affärskritiska verksamhet) är uppmanade att acceptera AMFs uppförandekod. Alla nya leverantörer har accepterat AMFs uppförandekod.	20
	Koncernen	Översyn styrning avseende affärsetik.	✓		20
	AMF (moderbolag)	Öka digitaliseringsgraden i kundmötet.	✓	Måta intern och extern pappersförbrukning. Leasat IT-avfall ska återvinnas eller återanvändas. Öka självservicegraden på Internetkontoret.	13, 20
	AMF Fastigheter	Styrning och uppföljning av befintlig handlingsplan avseende energianvändning.	✓	Energiprestanda i fastighetsbeståndet högst 100 kWh/kvm.	21–22
	AMF Fastigheter	Ta fram strategi för avfallshantering.	✓		22

Målöversikt: Mål och nyckeltal 2018 samt på lång sikt

Område	Långsiktigt mål	Hållbarhetsmål 2018	Koncernbolag
Affärsetik	Vi är trygga med att vi själva, våra leverantörer och samarbetspartners lever upp till våra förväntningar inom affärsetik.	Alla leverantörer har skrivit under AMFs uppförandekod för leverantörer.	Koncernen
		Alla enheter har haft en årlig genomgång av AMFs förväntningar på affärsetik.	Koncernen
Mångfald	Vi har arbetsätt och en kultur där alla kan använda sina kunskaper och erfarenheter, så att de kan komma till nytta på det mest effektiva sättet. Detta inkluderar att våra arbetsgrupper har en balanserad könsfördelning.	Minska skillnaden mellan kvinnor och mäns genomsnittslön på AMF, genom att öka antal jämställda arbetsgrupper.	Koncernen
		Vid rekrytering till ej jämställd arbetsgrupp ska minst en av tre slutkandidater vara av det underrepresenterade könet.	Koncernen
		Redovisning av indikator för uppfattning om inkluderande företagskultur.	Koncernen
Ansvarsfulla investeringar	Hållbarhetsfrågor ska vara helt integrerade i kapitalförvaltningen. Vi strävar efter att våra investeringar är i linje med Parisöverenskommelsen om begränsning av den globala uppvärmningen.	Hela investeringsportföljen omfattas av grundläggande hållbarhetskriterier.	Moderbolaget, AMF Fonder
		Redovisning av antal jämställda styrelser i bolag där AMF sitter i valberedningen.	Moderbolaget, AMF Fonder
		Lägre koldioxidavtryck från svenska och utländska aktier jämfört med brett jämförelseindex.	Moderbolaget, AMF Fonder
Pension på kundens villkor	Tjänstepension ska upplevas som enkel	Redovisning av indikator för förtroende för pensionssystemet och tjänstepension i synnerhet.	Moderbolaget
		Redovisning av dialoger och initiativ som AMF deltagit i, för att påverka branschen för kundens bästa.	Moderbolaget
		Upphandlande parter ska ha godkänt att AMF får lägga om villkoren hos äldre försäkringar till det senaste erbjudandet.	Moderbolaget

2017

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för AMF Pensionsförsäkring AB (AMF) avger härmed årsredovisning för 2017, bolagets fyrtiofemte verksamhetsår.

Organisationsnummer: 502033-2259.

Styrelsens säte: Stockholm, Sverige.

Ägarförhållanden och organisation

AMF är ett livförsäkringsaktiebolag som ägs till lika delar av LO (Landsorganisationen) och Svenskt Näringsliv. Bolaget drivs enligt ömsesidiga principer.

AMF är moderbolag i en koncern som, förutom moderbolaget omfattar dotterbolagen AMF Fonder AB (AMF Fonder), AMF Fastigheter AB (AMF Fastigheter) samt ett antal fastighetsägande dotterbolag. En redovisning av samtliga dotterbolag återfinns i not 15 Aktier och andelar i koncernföretag. När AMF redovisas i årsredovisningen avses koncernen AMF och när moderbolaget redovisas anges det uttryckligen.

Verksamhet och affärsidé

Verksamheten bygger på pensionsförsäkringar och utgörs huvudsakligen av kollektivavtalade försäkringar och andra tjänstepensionsförsäkringar. Koncernen erbjuder såväl traditionell försäkring som fondförsäkring. AMF Fonder är valbara inom fondförsäkring och premiepensionssystemet, samt tillgängliga för direkt fondsparande.

Under 2017 har ett arbete pågått med att se över bolagets strategi. Bolaget har tydliggjort och konkretiserat uppdraget samt definierat en ny vision och strategiskt mål för den närmaste femårsperioden. Det arbetet har landat i en vision som uttrycks som "Vi ska vara bäst i Sverige på pensionen från jobbet" och det strategiska målet är att vara det självklara förvalet. Se vidare på sidan 6 ff om AMFs strategi 2018-2022.

Väsentliga händelser 2017

Förstärkt samarbete med externa parter

Under året har en flertal initiativ startats kring samarbete med andra aktörer som tillhandahåller information om pensionssystemet. AMF har anslutit sig till den digitala fullmaktstjänsten Fullmaktskollen.se som är en tjänst för att hantera fullmakter för pensioner och livförsäkringar. AMF har också varit mycket aktiva i det projekt som Min Pension och Pensionsmyndigheten startat för att utveckla en oberoende, konkurrensneutral tjänst för att kunder enklare ska kunna planera uttag av sin pension utifrån hela sitt pensionskapital. Under hösten 2017 startade fas 2 där AMF utvecklar en pilotversion av tjänsten tillsammans med Min Pension och Itello. För att AMF ska vara tillgängliga där kunderna är och för att sänka servicekostnader har AMF anslutit sig till den digitala brevlådan Kivra vilket underlättar för kunderna och bidrar till lägre utskickskostnader. Dessa samarbeten förenklar för kunderna och bidrar till ökad effektivitet.

Ändring av prognosräntan och pensionstillägg

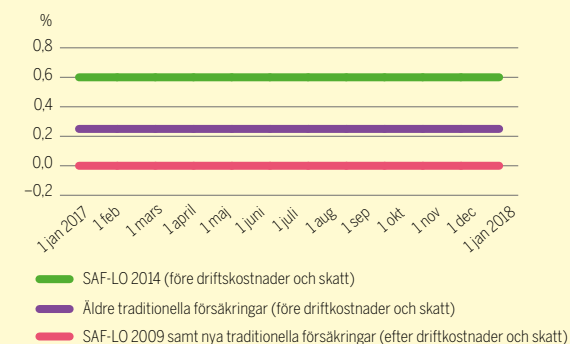
Prognosräntan för traditionell försäkring anpassades årsskiftet 2017/2018 till 1,25 procent före avdrag för driftkostnader och skatt.

Garantiräntan för äldre försäkringar uppgick från årsskiftet 2016/2017 till 0,25 procent för återbäringskollektiv 1 respektive 0,60 procent för SAF-LO 2014 (återbäringskollektiv 3). Räntorna är före avdrag för driftkostnader och skatt. För nya premier inom Avtalspension SAF-LO 2009, KAP-KL, ITP/ITPK, PA03/PA16 och Företagsaffären är garantiräntan oförändrad 0,0 procent efter avdrag för driftkostnader och skatt.

Garantiförstärkningsräntan är den ränta som används i samband med att storleken på garantiförstärkningen beräknas innan utbetalning påbörjas. Garantiförstärkningsräntan (före avdrag för drifts-

kostnader och skatt) uppgick vid årsskiftet 2016/2017 till minus 1,5 procent och höjdes till minus 1,25 procent den 1 maj 2017. För 2018 har AMF beslutat att höja pensionsbeloppet med 1,56 (0,67) procent för de förmånsbestämda försäkringarna.

Garantiräntans utveckling 2017

Förändringar i ledning och styrelse

Javiera Ragnartz tillträdde som kapitalförvaltningschef 27 mars 2017 efter att tidigare chefen för kapitalförvaltningen och vice vd Peder Hasslev lämnat sin anställning i AMF. Under perioden mitten december 2016 till 26 mars 2017 var Marcus Blomberg tillförordnad chef för kapitalförvaltningen.

I oktober 2017 avträdde ledamoten Torbjörn Callvik från styrelsen. Vakansen efter denna avgång kvarstod vid årets slut.

Jonas Eliasson tillträdde den 8 januari 2018 som vd för AMF Fonder.

Ekonomisk översikt och årets resultat

AMFs intäkter utgörs av erhållna premier, avgifter från investeringsavtal, avkastning på placeringstillgångarna samt minskning av livförsäkringsavsättningarna. Kostnaderna består av lämnade försäkringsersättningar, ökning av livförsäkringsavsättningar, driftskostnader, kostnader för kapitalförvaltningen och skatt.

Koncernens totalresultat uppgick till 38,5 (21,9) miljarder kronor. Moderbolagets resultat uppgick till 33,9 (17,3) miljarder kronor.

Resultatet inom koncernen har främst påverkats av avkastningen på placeringstillgångarna vilka har bidragit med 39,3 (34,9) miljarder kronor. Sjunkande marknadsräntor har medfört en ökning av de försäkringstekniska avsättningarna inom traditionell försäkring vilket har bidragit till en negativ resultatpåverkan med -2,4 miljarder kronor. För ytterligare information om förändringen i Livförsäkringsavsättningar se not 26 Livförsäkringsavsättning samt avsnitt Överskottsfordelning för fördelning av årets resultat på sidan 34.

Premieinkomst

Premieinkomsten för traditionell försäkring uppgick 2017 till 16,2 (16,0) miljarder kronor. Premier för fondförsäkring redovisas som insättningar till investeringsavtal i balansräkningen. Dessa uppgick till 3,3 (3,1) miljarder kronor.

Kapitalavkastning – Traditionell försäkring

Den totala avkastningen på placeringstillgångarna uppgick till 34,9 (30,5) miljarder kronor, vilket motsvarar en totalavkastning på 7,9 (7,3) procent. Den genomsnittliga totalavkastningen för de senaste 5, 10, 15 och 20 åren uppgår därmed till 8,5; 6,7; 7,9 respektive 6,6 procent. Se även Totalavkastningstabellen på sidan 51.

Under 2017 tog den globala tillväxten fart på bred front. I stort sett hela världen hade under året en positiv tillväxt. Även om tillväxten nu också är bredare och omfattar inte bara hushållens konsumtion utan till viss del också investeringar och industriproduktion, så är det ännu en relativt långsam återhämtning i utvecklingsländerna. Trots den allt starkare tillväxten och en alltmer ansträngd arbetsmarknad på många håll har inflationsuppgången varit modest, i synnerhet om man tar hänsyn till var vi befinner oss

i konjunkturcykeln. Många centralbanker har ändå i flera fall börjat signalera en vändning av den extrem låtta penningpolitiken och den amerikanska centralbanken har redan börjat höja styrräntan.

Under året som gått har kronan stärkts mot en rad valutor men förstärkningen mot den amerikanska dollarn har varit mest påtaglig, 9,9 procent. Däremot har den svenska kronan försvagats med 2,6 procent mot euron.

Aktiemarknaden globalt har återigen gett en hög avkastning mycket drivet av en generell god vinstutveckling och relativt stark global tillväxt. Räntor för statspapper med längre löptider har överlag stigit något under året.

Avkastningen på den svenska fastighetsmarknaden har återigen varit mycket god med en väsentlig värdeuppgång utöver direktavkastningen. Prisnivåer och hyresnivåer har stigit och vakanssituationen för kontor i Stockholm är fortsatt stabil med en rekordlåg vakans i centrala områden, vilket fortsatt driver hyresnivåerna. Slutet av året har dock präglats av något fallande bostadsrättpriser.

Mycket tyder på att vi har framför oss en längre period med måttlig tillväxt, ur ett historiskt perspektiv låga räntor samt fortsatt relativt låg inflation. Efter år av höga värderingar på de flesta tillgångsslagen finns det risk för att vi kommer att gå in i en mer lågavkastande miljö vilket gör att vi ser ett behov att diversifiera portföljen. Vår ambition är att öka andelen alternativa investeringar. Under året som gått har vi bland annat ökat portföljen av noterade aktier genom en investering i Anticimex.

Svenska räntebärande placeringar

Avkastningen på svenska räntebärande placeringar uppgick till 0,6 (1,6) procent och resultatet i den svenska ränteportföljen uppgick till 613 (1 718) miljoner kronor.

Utländska räntebärande placeringar

Avkastningen på utländska räntebärande placeringar inklusive valutasäkringar uppgick till 0,8 (2,6) procent och resultatet i den portföljen uppgick till 626 (2 511) miljoner kronor.

Svenska aktier

Avkastningen i den svenska aktieportföljen uppgick till 10,7 (9,7) procent. Resultatet uppgick till 8 858 (6 630) miljoner kronor.

Utländska aktier

Avkastningen i den utländska aktieportföljen uppgick till 11,9 (13,5) procent och resultatet i den utländska aktieportföljen uppgick till 13 685 (13 176) miljoner kronor.

Fastigheter

Totalavkastningen för fastighetsportföljen uppgick till 12,1 (15,1) procent efter värdeförändring om 9,0 (11,9) procent. Resultatet, inklusive värdeförändringar, uppgick till 9 350 (9 762) miljoner kronor.

Försäkringsersättningar

Försäkringsersättningar består av utbetalningar, återköp samt flytt.

Traditionell försäkring

Under året utbetalades totalt 22,5 (19,2) miljarder kronor till de försäkrade, där 11,7 (9,7) miljarder kronor utgjordes av garanterade pensionsbelopp 10,8 (9,4) miljarder kronor av återbäring (vinstmedel).

Under 2017 uppgick extern flytt från AMFs traditionella försäkring till 4,9 (2,6) miljarder kronor, inklusive återbäring.

Fondförsäkring

För AMFs äldre fondförsäkringar sker normalt ingen direkt utbetalning från fondförsäkring. Istället sker vanligtvis en successiv månatlig överföring av kapital till en traditionell försäkring i bolaget och utbetalningen sker därmed från den försäkringen. Överföringen startar drygt fem år före pensionsåldern. Även i samband med dödsfall sker i de flesta fall en överföring av kapitalet till traditionell försäkring inför utbetalningen till efterlevande. Under 2017 har 1,2 (1,3) miljarder kronor överförts till traditionell försäkring.

Under 2017 uppgick extern flytt från AMFs fondförsäkring till 0,9 (0,7) miljarder kronor. Utbetalda ersättningar för fondförsäkring redovisas som utbetalningar från investeringsavtal i balansräkningen.

Förändring i försäkringstekniska avsättningar

Traditionell försäkring

Livförsäkringsavsättningar är bolagets reservavsättning avseende de garanterade pensionsbeloppen som har utlovats till de försäkrade. Under 2017 ökade försäkringstekniska avsättningar med 5,7 miljarder kronor. Ökningen bestod i garantiförstärkning på 5,9 miljarder kronor vilka redovisas direkt mot eget kapital. Resterande reservförändring som redovisas i resultaträkningen uppgår till -0,2 miljarder kronor och förklaras huvudsakligen av förändringar i marknadsräntan samt nettot mellan utbetalningar och premieinbetalningar.

Fondförsäkring

Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk utgörs av fondförsäkringstagarnas fondandelar samt medel som inte är placerade i fondandelar på grund av pågående handel. Under 2017 ökade avsättningarna med 5,1 (5,3) miljarder kronor. Ökningen förklaras i huvudsak av positiv kursutveckling i underliggande fonder och premieinbetalningar.

Driftskostnader

Driftskostnaderna inklusive skadereglerings- och kapitalförvaltningskostnader uppgick i moderbolaget till 761 (773) miljoner kronor. Minskningen mot föregående år förklaras främst av att 2016 års utfall belastades av högre kostnader för vidareutveckling av försäkringssystemen. Avskrivningar av immateriella tillgångar har gjorts med 40 (40) miljoner kronor.

Driftskostnaderna är fortsatt låga och AMF har genom sin organisation och uppbyggnad av verksamheten kostnadsmässiga stordriftsfördelar. Detta har gjort det möjligt att under året öka såväl volymen förvaltad pensionskapital som antalet kunder utan att det fått genomslag på kostnaderna. Stordriftsfördelarna syns bland annat i nyckeltalen kostnad per kund och förvaltningskostnadsprocent, som båda sjunkit från föregående år. Kostnad per kund uppgick till 156 kronor per kund vilket är en minskning med 8 kronor sedan föregående år. Förvaltningskostnadsprocenten för traditionell försäkring sjönk främst till följd av ökat värde på placeringstillgångarna. Förvaltningskostnadsprocenten för traditionell försäkring uppgick till 0,11 (0,12) procent av

placeringstillgångarna. Detta är bland de lägsta i branschen. Även kapitalförvaltningskostnaderna är fortsatt låga och uppgick till 0,03 (0,03) procent.

Moderbolagets totala åtaganden

Traditionell försäkring

Med bolagets totala åtaganden avses dels värdet av de garanterade pensionsbelopp som har utlovats till de försäkrade, dels värdet av återbäringsmedel som inte garanterats, men som fördelats preliminärt på enskilda försäkringar.

Den 31 december 2017 uppgick de totala åtagandena avseende premiebestämda traditionella försäkringar till 455,9 (427,7) miljarder kronor. Av dessa medel avser 234,0 (227,5) miljarder kronor värdet av de garanterade pensionsbeloppen medan 222,9 (200,2) miljarder kronor avser värdet av ej garanterade åtaganden.

Fondförsäkring

Bolagets totala åtagande för fondförsäkring motsvaras av försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagarna bär risk. Dessa åtaganden utgörs av värdet av försäk-

ringstagarnas fondandelar samt ett belopp som inte är placerat i fondandelar. Den 31 december 2017 uppgick dessa avsättningar till 54,9 (49,9) miljarder kronor.

Överskottsfordelning

AMF meddelar försäkring enligt ömsesidiga principer. Försäkringstagarna, de försäkrade samt övriga ersättningsberättigade har därför den slutgiltiga rätten till AMFs överskott, och anspråk på eget kapital, trots att de inte är delägare i bolaget.

Överskott fördelas först preliminärt till försäkringstagarna, eller de försäkrade, i syfte att senare kunna bestämma storleken på eventuell slutlig tilldelning. Detta sker på olika sätt för premiebestämda traditionella försäkringar, förmånsbestämda försäkringar och fondförsäkringar. De traditionella försäkringarna har en gemensam kapitalförvaltning där utfallet fördelas utifrån respektive återbäringskollektivs fördelning av placeringsrisk. AMF har fyra återbäringskollektiv; kollektiv 1 där förmånsbestämda försäkringar och äldre premiebestämda försäkringar ingår, kollektiv 2 där premiebestämda försäkringar med gemensam avkastningsränta och nollprocentig garantiränta ingår samt kollektiv 3 där försäkringar med överskottsberoende

Överskott, Mkr	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Fondförsäkring
Ingående överskott 2017-01-01	10 564	183 790	563
Överföring konsolideringsfonden för den avvecklade försäkringsgrenen Tjänsteanknuten premiebefrielseförsäkring till försäkringsgrenen Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring.		22	
Kapitalbidrag kunder (premie utöver livavsättning)		8 323	
Utbetalning överskott kunder	-524	-10 293	
Garantiförstärkning		-5 873	
Utbetalning till försäkringstagare (arbetsgivare)	-837		
Riskvinster		166	3
Avgifter försäkrade (avgifter som belastar FTA)	11	984	54
= Nettobidrag Kapital kunder	-1 350	-6 671	57
Kapitalavkastning (utöver räntekostnad FTA, inklusive förvaltningsarvode)	706	27 089	243
Övrig omvärdering FTA	-3	-82	-3
Driftskostnader	-4	-490	-105
Utbetald skatt	-15	-517	-36
= Kundernas vinst efter förändring av marknadsräntan	684	26 000	99
Omvärdering FTA på grund av ändringar i marknadsräntan	32	-2 473	
= Kundernas vinst efter förändring av marknadsräntan	716	23 527	99
Utgående överskott 2017-12-31	9 930	200 645	719

avkastningsränta ingår. Fondförsäkringskollektivet utgör det fjärde återbäringsskollektivet. Även avgifter, uttag av avkastningsskatt samt fördelning av arvsvinster är en del av den preliminära fördelningen av överskott. Tilldelning av överskott sker först i samband med utbetalning, flytt eller tilldelning av garantier.

Under året tilldelades 10,8 (9,4) miljarder kronor i slutlig tilldelning avseende pensionsutbetalning. 5,9 (22,6) miljarder kronor tilldelades i samband med garantiförstärkning.

Moderbolagets resultat var 33,9 (17,3) miljarder kronor varav 8,3 (7,0) miljarder kronor av resultatet uppstod genom att kunderna bidrog med överskott i samband med premieinbetalningar. Förändringen av diskonteringsräntan under 2017 påverkade resultatet negativt med -2,4 (-11,9) miljarder kronor.

Se vidare vinstdisposition på sidan 110 för ytterligare information.

Kollektiv konsolidering i moderbolaget

Den kollektiva konsolideringsgraden beräknas som förhållandet mellan tillgångar värderade till marknadsvärde och totala åtaganden inklusive preliminärt fördelat överskott.

För premiebestämda försäkringar uppgick den kollektiva konsolideringsgraden vid årets utgång till 100,3 (100,3) procent och målnivån uppgår till 100 procent. Den kollektiva konsolideringsgraden för förmånsbestämda försäkringar var vid årets ingång 170 (160) procent och vid årets utgång 186 (170) procent. För analys av koncernens eget kapital, se sidan 56.

Solvens i moderbolaget

Enligt försäkringsrörelselagen ska försäkringsbolagen ha en kapitalbas som minst uppgår till en erforderlig solvensmarginal. Solvensmarginalen ska minst motsvara fyra procent av livförsäkringsavsättningarna och en procent av fondförsäkringsåtaganden. Kapitalbasen är på AMF 229,5 (208,3) miljarder kronor och solvensmarginalen uppgår per 31 december 2017 till 10,1 (9,8) miljarder kronor.

Solvenskvoten är relationen mellan kapitalbasen och erforderlig solvensmarginal. AMFs kapitalbas var vid utgången av året 22,8 (21,2) gånger större än erforderlig solvensmarginal.

Inom traditionell försäkring förekommer även ett annat solvensbegrepp, solvensgrad. Solvensgraden är relationen mellan

bolagets totala tillgångar avseende traditionell försäkring och värdet av bolagets garanterade åtaganden för samma försäkringar. Solvensgraden den 31 december 2017 uppgick till 196 (190) procent. För mer information om hur de försäkringstekniska avsättningarna (FTA) påverkar solvensgraden, se Risker och riskhantering på sidan 42 ff. Nya och förändrade redovisningsstandarder under 2017 har inte haft någon effekt på bolagets solvens.

Dotterbolag

AMF äger 100 procent av de verksamhetsdrivande bolagen AMF Fonder och AMF Fastigheter. Därutöver äger AMF ett antal fastighetsägande dotterbolag vilka framgår i not 15 Aktier och andelar i koncernföretag. För organisationsschema, se not 39 Närliggande.

AMF Fastigheter AB

AMF Fastigheter utvecklar och förvaltar AMF-koncernens helägda fastigheter i syfte att skapa avkastning till pensionsspararna. Fastigheterna utgörs av kontors- och handelsfastigheter i Stockholm. Bland handelsfastigheterna finns bland annat Gallerian på Hamngatan, Mood Stockholm och gallerierna Fältöversten, Ringen och Västermalmsgallerian, samtliga i centrala Stockholm. Värdet av det helägda fastighetsbeståndet uppgår till 63,3 (55,7) miljarder kronor.

Det enskilt största innehavet i AMFs fastighetsbestånd är kvarteret Trollhättan (Gallerian) där AMF Fastigheter har tagit ett större grepp om kvarterets utveckling i ett projekt under namnet Urban Escape Stockholm. Urban Escape Stockholm innebär en omdaning av kvarteret mellan Hamngatan, Brunkebergstorg och Regeringsgatan. Under året 2017 fortskred arbetet med Urban Escape Stockholm enligt plan. Under året har två nya hotell öppnat, AtSix och Hobo. Projektet har även invigt takrestaureringen, Tak, torget Brunkebergstorg har återinvigts och under året har flertalet nya hyresgäster flyttat in i kvarteret. Projektet kommer att pågå fram till och med början av 2019.

Ett annat projekt är The Lobby. I The Lobby samlas nya innovativa lösningar för morgondagens shopping, service och umgänge. The Lobby kommer att öppnas under våren 2018. AMF Fastigheter kommer under 2018 omvandla det klassiska industriktvarteret Stockholmsverken på Södermalm till en kreativ plats. Projektet väntas vara klart 2019.

AMF Fonder AB

AMF Fonder är ett helägt dotterbolag till AMF. AMF Fonder erbjuder egenförvaltade fonder med låga avgifter. Fonderna är skapade för att tillhandahålla ett långsiktigt pensionssparande. De är också tillgängliga för direkt fondsparande för privatkunder (även via externa fondtorg) och återfinns inom premiepensionssystemet. Under 2017 överträdde fem av tolv fonder sina jämförelseindex.

Under 2017 har AMF Fonder haft ett utflöde ur fonderna med 2,6 (0,5) miljarder kronor. Största inflödena hade AMF Aktiefond Mix och AMF Aktiefond Europa och de största utflödena hade AMF Aktiefond Sverige och AMF Aktiefond Världen. Den 31 december 2017 uppgick det förvaltade kapitalet till 125,8 (120,0) miljarder kronor. Årets resultat efter skatt var 29,7 (23,5) miljarder kronor. Under 2017 gjordes ingen utdelning till moderbolaget.

Regelverksförändringar

Ny tjänstepensionsreglering

Under hösten 2016 meddelade regeringen att det i samband med genomförandet av det andra europeiska tjänstepensionsdirektivet (IORP 2) ska införas en ny svensk lag, tjänstepensionsrörelselagen, som ska reglera verksamheten i företag som enbart bedriver tjänstepensionsverksamhet. Den nya regleringen ska, förutom att genomföra IORP 2, baseras på förslagen i betänkandet En ny reglering för tjänstepensionsföretag (SOU 2014:57).

Direktivet ska också kompletteras med ett riskkänsligt kapitalkrav. Den nya lagstiftningen ska träda i kraft den 13 januari 2019.

Ett lagförslag skulle enligt den ursprungliga tidsplanen ha presenterats under hösten 2017, men något förslag har ännu inte lagts fram. Någon ny tidsplan har ännu inte presenterats offentligt men lagförslaget beräknas vara klart under våren.

I avvaktan på den nya lagstiftningen tillämpar AMF den övergångsreglering i försäkringsrörelselagen som infördes i samband med genomförandet av det europeiska försäkringsregelverket, Solvens II. Övergångsregleringen gäller alltså vilket innebär att AMF till viss del omfattas av den nya försäkringsrörelselagen som baseras på Solvens II och till viss del det äldre svenska regelverk som gällde vid införandet av Solvens II.

IFRS 17 Försäkringskontrakt

Den nya internationella redovisningsstandarden för försäkringsavtal, IFRS 17, publicerades av IASB (International Accounting Standards Board) den 18 maj 2017. EU har påbörjat sin godkännandeprocess av standarden vilken beräknas pågå under hela 2018 och Finansinspektionen arbetar med att implementera standarden i svensk redovisningspraxis. Se vidare Not 1 Redovisningsprinciper på sidan 64.

Nya krav på hållbarhetsrapportering

I enlighet med de nya kraven i årsredovisningslagen om redovisning av hållbarhet har AMF redogjort för sitt hållbarhetsarbete inklusive väsentliga risker och hur AMF hanterar dessa i ett separat avsnitt i förvaltningsberättelsen på sidan 37.

AMF lämnar även en detaljerad hållbarhetsredovisning på sidorna 8–30.

Vinstdisposition av 2017 års resultat

Styrelsen föreslår till årsstämman 2018 att 2017 års resultat för moderbolaget om 33 883 807 680 kronor överföres till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt följande:

Konsolideringsfonden	Kronor
Individuell försäkring	210 456 052
Förmånsbestämd tjänstepensionsförsäkring	726 948 038
Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	32 790 181 686
Tjänsteanknuten premiebefrielseförsäkring	–221 256
Individuell fondförsäkring	113 189 223
Tjänstepension avseende fondförsäkring	43 253 937
Summa	33 883 807 680

Styrelsen föreslår årsstämman 2018 att bemyndiga styrelsen att med avseende på verksamhetsåret 2018 använda upp till 15,0 (15,0) miljarder kronor för slutlig tilldelning i samband med pensionsutbetalningar och flytt.

Styrelsen föreslår därutöver också årsstämman att bemyndiga styrelsen att använda upp till 10,0 (10,0) miljarder kronor avseende garantiförstärkning samt att använda upp till 1,0 (1,0) miljarder kronor av det avskilda STP-kapitalet i syfte att reducera premien avseende Avtalspension SAF-LO.

Styrelsen föreslår att andelen av konsolideringsfonden för den avvecklade försäkringsgrenen Tjänsteanknuten premiebefrielseförsäkring, efter vinstdisposition, på –221 256 kronor överförs till försäkringsgrenen Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring.

Styrelsen ställer sig härmed också bakom den hållbarhetsredovisning som framgår av sidorna 8–30.

Hållbarhetsrapport

AMF Pensionsförsäkring AB (AMF), org nr 502033-2259, avger härmed en hållbarhetsrapport för 2017. Nedan följer en redovisning av koncernens hållbarhetsarbete enligt årsredovisningslagen. AMF upprättat dessutom årligen en hållbarhetsredovisning, i enlighet med de internationella riktlinjerna GRI G4, som publiceras i årsredovisningen.

AMFs hållbarhetsarbete omfattar främst frågor som rör hållbarhetsaspekter när pensionskapitalet investeras och förvaltas, AMFs ansvarstagande i produktutveckling och kundmöte samt det interna hållbarhetsarbetet inom exempelvis personalarbetet och inköp. AMFs styrelse är ytterst ansvarig för hållbarhetsarbetet i AMF. Hållbarhetsarbetet utgår från styrelsens regler om etik och hållbarhet. Reglerna lägger också grund för många av AMFs övriga styrdokument, som exempelvis placeringsriktlinjer, regler för erbjudandet, försäkringstekniska riktlinjer samt regler för riskhantering, som samtliga beslutas av styrelsen. Styrelsen beslutar om inriktningen på hållbarhetsarbetet och följer kvartalsvis upp arbetet. Vd har det operativa ansvaret för hållbarhetsarbetet. Vd fattar beslut om hållbarhetsmål, eller anvisar till respektive dotterbolag där det är lämpligt. AMF ska stödja och följa FN-initiativet Global Compacts principer om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption samt OECDs riktlinjer för multinationella företag. AMF ska även följa FNs principer för ansvarsfulla investeringar.

Styrning av AMFs direkta påverkan

AMFs direkta påverkan från den egna verksamheten består främst i personalrelaterade frågor, som mångfald och jämställdhet, den egna verksamhetens resursförbrukning i form av energi, pappersförbrukning och tjänsteresor samt hantering av affärsetiska frågor. Policyer för AMFs agerande finns främst i styrelsens regler för etik och hållbarhet och AMFs personalhandbok (framförallt icke-diskrimineringspolicy, jämställdhetspolicy

och resepolicy). I styrelsens regler för etik och hållbarhet slås fast att AMF ska följa Näringslivskoden utgiven av Institutet mot mutor. Riskerna inom dessa områden bedöms som begränsade. Inom ramen för personalarbetet följs bland annat sjukfrånvaro, upplevd diskriminering och kränkande särbehandling samt jämställdhet vad gäller lönesättning och rekryteringsprocess upp. Som en del i personalarbetet följs även AMFs agerande i affärsetiska frågor upp. Jämställdhet vad gäller lönesättning styrs genom att arbeta för jämställda arbetsgrupper och på så sätt minska löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Indikator är att det underrepresenterade könet ska återfinnas bland de tre slutkandidaterna vid extern rekrytering, inom arbetsgrupper med ojämn könsfördelning. Under 2017 genomförde vi 19 rekryteringar till sådana grupper och där vi hade slutkandidater av båda könen i 14 av fallen, och i 5 fall anställdes en representant från det underrepresenterade könet.

Inom miljöarbetet mäter AMF koldioxidutsläppen från tjänsteresor, den egna energiförbrukningen och pappersförbrukningen. Det helägda dotterbolaget AMF Fastigheter har genom sin verksamhet (utveckling och förvaltning av AMF-koncernens helägda fastigheter) påverkan på miljö, främst genom fastigheternas energiförbrukning samt avfall från ombyggnadsprojekt. Miljöarbetet styrs av styrelsens regler för etik och hållbarhet, ägardirektiv samt AMF Fastigheters hållbarhetspolicy. AMF Fastigheter följer upp fastigheternas energiprestanda, energiförbrukning i relevanta fall samt hantering av avfall. Resultatindikator avseende miljöområdet är att energiprestandan i fastighetsbeståndet ska uppgå till högst 95 kWh/kvm. Denna uppgick 2017 till 100 kWh/kvm.

Styrning av AMFs indirekta påverkan

AMFs indirekta påverkan omfattar främst hållbarhetsaspekter inom investeringsverksamheten, men även hos AMFs leverantörer. Styrelsens etiska regler slår fast att AMF ska ta hänsyn

till hållbarhet när pensionskapitalet investeras. Bedömningarna ska utgå från en helhetssyn, och AMF ska sträva efter att investera i bolag som arbetar aktivt med hållbarhetsfrågor. De bolag som AMF investerar i ska leva upp till grundläggande principer om exempelvis mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption. Vid bedömning av bolag ska AMF utgå från beslut och värderingar som Sverige som land ställt sig bakom. Styrelsens placeringsriktlinjer, AMFs ägarpolicy samt verkställande direktörens instruktion till kapitalförvaltningen ger ytterligare riktlinjer för hanteringen av hållbarhetsfrågor i investeringsverksamheten. Bolag som AMF investerar i har alla mer eller mindre påverkan på sin omvärld inom olika hållbarhetsområden. AMF försöker hantera sin indirekta påverkan genom ovan nämnda policyer. Uppföljning görs bland annat två gånger per år genom en genomlysning av portföljen. Under 2017 hade vi inget fall av bolag som ansågs ha brutit mot någon av våra grundläggande hållbarhetskrav och har inte avyttrat något innehav mot den bakgrunden.

AMFs inköp sker främst inom IT (tjänster, drift och konsulter), telefonitjänster, analyser och transaktioner inom kapitalförvaltningen, marknadsföring, pensionsadministration samt energi, värme, bygg- och förvaltningstjänster inom fastighetsförvaltningen. AMF vill att bolagets leverantörer ska ställa sig bakom Global Compacts principer om mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och anti-korruption, antingen genom att skriva under AMFs leverantörskod eller själva vara medlemmar. Bolag som AMF köper varor och tjänster från i har alla mer eller mindre påverkan på sin omvärld inom olika hållbarhetsområden. AMF försöker hantera sin indirekta påverkan genom leverantörskoden. Uppföljning att leverantörer har skrivit under koden görs kvartalsvis. Under 2017 hade alla affärskritiska leverantörer samt 100 procent av alla nya leverantörer skrivit under AMFs leverantörskod.

AMFs styrning

Bolagsstyrning

AMF är ett livförsäkringsaktiebolag som ägs till lika delar av LO och Svenskt Näringsliv och som drivs enligt ömsesidiga principer. Eftersom kunderna står för riskkapitalet i bolaget och bolaget inte får dela ut vinst till aktieägarna är bolagets styrning av särskild betydelse.

Regelverk

De viktigaste regelverken för bolagets styrning är försäkringsrörelselagen och där intagna övergångsregler avseende Solvens II samt aktiebolagslagen.

I enlighet med försäkringsrörelselagen slår bolagsordningen fast att AMF inte får dela ut vinst till aktieägarna. I bolagsordningen anges att bolagsstämman är AMFs högsta beslutande organ och att bolagsstämman utser styrelsen samt bolagets revisorer.

Bolagsordningen innehåller också bestämmelse om att LO respektive Svenskt Näringsliv ska utse varsin ledamot i styrelsen att särskilt bevaka de försäkrades intressen. Dessa är Torbjörn Johansson (LO) och Marie Rudberg (Svenskt Näringsliv). Bolagsstämman utser styrelsens ordförande. Stämman hålls före utgången av juni varje år.

AMF omfattas inte formellt av Svensk kod för bolagsstyrning. Bolaget har dock valt att i vissa relevanta avseenden beakta koden. Styrelsen uppfyller kraven om ledamöters oberoende gentemot bolaget och bolagsledningen enligt koden, men inte avseende ledamöters oberoende i förhållande till större aktieägare. Då ägarna ska vara lika representerade i bolagets styrelse och därmed har full insyn i styrelsens arbete, har AMF även bedömt att det saknas behov av bolagsstyrningsrapport i kodens mening. Ägarna har vidare valt att avstå från att inrätta en valberedning för val av styrelse och revisorer.

Styrelsen utvärderar årligen sin kompetens och lämplighet i enlighet med en fastlagd process. Resultatet av utvärderingen

ska kommuniceras till ägarna för att utgöra underlag vid ny- och omval till styrelsen. Kompetensutvärderingen syftar till att säkerställa styrelsens samlade kompetens. Lämplighetsprövningen avser varje ledamot och omfattar bland annat redogörelse för och kontroll av engagemang andra uppdrag, ekonomisk redbarhet och mediabilid. Kartläggning av eventuella intressekonflikter görs årligen samt vid behov.

Styrelsen och dess arbete

Det är styrelsen som har det yttersta ansvaret för att AMFs verksamhet bedrivs i enlighet med tillämpliga lagar och föreskrifter. Styrelsen beslutar om AMFs strategiska inriktning, utser vd och fastställer riktlinjer och instruktioner. Styrelsen ska se till att det finns lämpliga interna regelverk för riskhantering och internkontroll. Styrelsen följer löpande bolagets verksamhet och dess ekonomiska resultat. Till sin hjälp har styrelsen en oberoende internrevision som rapporterar direkt till styrelsen. Styrelsen får även regelbundet särskild risk- och regelrapportering, se vidare Risker och riskhantering, sidan 41.

Styrelsen har gjort en utvärdering av sitt arbete under 2017 enligt fastlagd process. Bedömningen är att styrelsen uppfyller AMFs krav på kompetens och lämplighet samt att identifierade intressekonflikterna kan hanteras.

Styrelsen består normalt av nio ordinarie ledamöter utan suppleanter. Vid årsstämman 2017 omvaldes samtliga ledamöter i styrelsen med undantag för Annika Lundius som ersattes av Torbjörn Callvik. Torbjörn Callvik avgick som styrelseledamot per 6 oktober. Hans plats som ledamot var vid årets utgång vakant, varmed styrelsen per 31 december 2017 hade åtta ledamöter. På styrelsesammanträden deltar två representanter för personalen. Styrelsen sammanträder minst sex gånger per år, och hade sju protokollförda sammanträden inklusive konstituerande möte under 2017.

Styrelsen har inrättat tre utskott, revisionsutskott, finansutskott och ersättningsutskott, som alla är beredande organ utan beslutsrätt såvida de inte fått särskilda mandat.

Revisionsutskottet består normalt av fyra styrelseledamöter med ledamoten Marie Rudberg som ordförande. Torbjörn Callvik avgick som styrelseledamot per 6 oktober. Hans plats som ledamot i utskottet var vid årets utgång vakant, varmed utskottet per 31 december 2017 hade tre ledamöter. Utskottet följer övergripande bolagets arbete med framtagande av lagstadgad finansiell rapportering samt system för den interna kontrollen. Det innefattar hantering av operativa risker, regelefterlevnad samt beredning av relevanta delar hänförliga till styrelsens egna risk- och solvensbedömning. Utskottet tar även del av rapporter från AMFs internrevision samt från funktionerna för compliance och riskhantering. På utskottets möten deltar normalt bolagets externa revisorer och chef för Internrevision.

Finansutskottet består av tre styrelseledamöter med ledamoten Ola Pettersson som ordförande. Utskottet följer placeringsverksamheten och att de åtgärder som vidtas av kapitalförvaltningen sker med iakttagande av gällande regler och anvisningar. I utskottets uppgifter ingår att bereda och till styrelsen föreslå placeringsplan för kapitalförvaltningen och löpande följa upp denna samt bereda de investeringsbeslut som kräver styrelsens godkännande. I utskottets uppgifter ingår även att löpande bevaka att risken i bolagets tillgångsportfolio anpassas mot gällande solvensrestriktioner enligt vad som följer av styrelsens regler om riskhantering samt med avseende på placeringsrisker bereda styrelsens egna risk- och solvensbedömning. Utskottet följer också upp och bereder det arbete som utförs inom ramen för den av styrelsen beslutade ägarpolicy i AMF.

Ersättningsutskottet består av tre styrelseledamöter med ledamoten Pär Nuder som ordförande. Utskottet bereder bolagets ersättningsprinciper, ersättningar och förmåner för vd, vice vd, ledande befattningshavare samt chef för Internrevision. I utskottet redovisas även verkställande direktörens bedömning av ledande personers kompetens och lämplighet. Därtill redovisas verkställande direktörens bedömning av ledande personers kompetens och lämplighet hos de som är ansvariga för centrala funktioner, undantaget chef för Internrevision. Styrelsens kompetens och lämplighet bereds av utskottet. Utskottet bereder även principiella frågor rörande förmåner för bolagets anställda.

Styrning av dotterbolag

De verksamhetsdrivande dotterbolagen utgörs av AMF Fonder AB (AMF Fonder) och AMF Fastigheter AB (AMF Fastigheter). Verksamheten och arbetet i dotterbolagen regleras i respektive bolagsordning och interna styrdokument, såsom arbetsordning för styrelse och instruktion för vd. AMF Fonders verksamhet regleras även av en separat lagstiftning, lagen om värdepappersfonder, som styr hur verksamheten ska bedrivas. Styrelsen i moderbolaget utfärdar ägardirektiv till dotterbolagen som närmare anger de krav moderbolaget ställer på dotterbolagen ur ett koncernperspektiv och hur uppföljning av dotterbolagens verksamhet sker.

Dotterbolagen hanterar sådan verksamhet där AMF funnit ett mervärde i att den bedrivs i egen regi eller där så krävs i lag. De delar av verksamheten där det finns samordnings- och skalfördelar med övriga delar i koncernen hanteras i så hög grad som möjligt gemensamt. Mellan bolagen finns avtal där dotterbolagen köper tjänster från moderbolaget och även att moderbolaget köper tjänster från dotterbolagen enligt fastställda ekonomiska villkor som följer AMFs regelverk för närstående transaktioner.

AMF Fonder hade vid utgången av 2017 en styrelse som består av fem ledamöter där ordförande samt tre övriga ledamöter är att betrakta som oberoende från AMF eller AMFs ägare. Styrelsen består av ordförande Per Bardh (oberoende), Camilla Larsson (chef Försäkring AMF), Anders Thorstensson (chefsjurist Svenskt Näringsliv), Johan Held (oberoende) och Gunilla Öhman

(oberoende). Ann-Marie Wancke Widemar (oberoende) avgick ur styrelsen 4 december 2017 och ersattes då av Johan Held. Javiera Ragnartz chef för Kapitalförvaltning AMF är ledamot i AMF Fonders styrelse från och med 13 april 2017.

AMF Fastigheter har en styrelse med sju ledamöter där fyra är att betrakta som oberoende från AMF eller AMFs ägare. Styrelsen består av ordförande Per-Erik Karlsson, chefjurist AMF, Agneta Jacobsson (oberoende), Per-Olov Karlsson (oberoende), Susanne Lindh (oberoende), Monica von Schmalensee (oberoende) och Lars-Åke Bokenberger (chef svenska aktier AMF). Javiera Ragnartz chef för Kapitalförvaltning AMF är ledamot i AMF Fastigheters styrelse från och med 28 september 2017.

AMFs verksamhetsstyrning och ledning

AMFs verksamhetsstyrning sker med stöd av övergripande verksamhetsmål. Målen bryts ner på enhets- och avdelningsnivå och därefter till medarbetarnas individuella utvecklingsplaner. Målen på alla nivåer följs upp regelbundet. AMF arbetar aktivt med kompetensutveckling såsom utvecklingssamtal och att uppmuntra till intern rörlighet. Bolaget strävar efter att 20 procent av alla tjänster ska tillsättas av interna sökanden.

AMF arbetar aktivt med att skapa en företagskultur som gör att rätt beslut fattas samt att rätt prioriteringar görs. AMFs kultur präglas av att bolaget drivs med det enda syftet att skapa värde för kunderna. Det finns ett genuint engagemang och uppslutning kring AMFs uppdrag bland medarbetarna. Det visar bland annat 2017 års mätning som genomfördes inom AMF och AMF Fonder av medarbetarnas syn på AMFs arbetssätt och styrning där 74 (83) procent svarade att de stödjer AMFs strategi. 85 (87) procent svarade att bolaget alltid har kunderna i fokus. Svarefrekvensen var 92 (90) procent. Enkäten gjordes under övergångsarbetet till ny strategiperiod, vilket kan vara en förklaring till att resultatet backar från föregående mätning. Vid implementeringen av den nya strategin har därför särskild vikt lagts vid att informera och föra dialog om AMFs uppdrag och strategi. AMF har internt ett kontinuerligt kommunikativt arbete kring förståelsen för uppdraget och kunderna.

AMFs företagsledning

Företagsledningen i AMF består av sex personer.

AMFs företagsledning			
Namn	Född	Titel	Anställd sedan
Johan Sidenmark	1965	Vd	2012
Tomas Flodén	1973	Stabs- och riskchef	2009
Per-Erik Karlsson	1958	Chefjurist	1995
Camilla Larsson	1971	Chef Försäkring	2004
Javiera Ragnartz *	1969	Kapitalförvaltningschef	2017
Cecilia Rosendahl Lavén	1971	Chef Marknad & Kommunikation	2000

* Från och med 27 mars 2017.

Principer för att bestämma ersättningar och förmåner till nyckelpersoner i ledande ställning samt berednings- och beslutsprocesser framgår i not 37 Personal, se sidan 98 ff.

Javiera Ragnartz tillträdde som kapitalförvaltningschef 27 mars 2017 efter att tidigare kapitalförvaltningschefen Peder Hasslev lämnat sin anställning. Javiera Ragnartz efterträdde då tillförordnad kapitalförvaltningschef Marcus Blomberg. Tomas Flodén avträder från och med 1 januari 2018 rollen som riskchef. Ny riskchef är Malin Görhammar.

Styrelsen för AMF 2017

	Pär Nuder	Renée Andersson	Torbjörn Johansson	Per Ljungberg
	Ordförande Ordförande ersättningsutskott	Ledamot Ledamot revisionsutskott	Ledamot Ledamot ersättningsutskott	Ledamot Ledamot finansutskott
Befattning	Senior Counselor Albright Stonebridge Group	Utredare LO	Avtalssekreterare LO	Vice vd Lancelot Holding AB
Utbildning	Jur. kand.	Fil. kand.	Gymnasieutbildning	Civilekonom DHS och gymnaseingenjör
Invald år	2015	2010	2013	2014
Född	1963	1965	1963	1957
Andra väsentliga uppdrag	Ordförande i Hemsö Fastighets AB, Tapetlagret Öbergs Färghus i Västerås Aktiebolag och Tredje AP-fonden Ledamot i Beijerinvest Aktiebolag, Cleanergy AB, Fabega AB, IP-Only Holding AB, SkiStar Aktiebolag och Åre 2019 AB.	Ledamot i AFA Livförsäkrings- aktiebolag. Suppleant i AFA Trygghetsförsäkringsaktiebolag och LO-TCO Rättsskydd Aktiebolag.	Ledamot i AFA Sjukförsäkring.	Ledamot i Lancelot Asset Manage- ment, Lancelot Holding AB och Vice vd samt Ljungberg & Co, FIRM Aktiebolag och vd.
Bakgrund	1994–2009 riksdagsledamot 2004–2006 finansminister 2002–2004 samordningsminister 1998–2002 statsministerns statssekreterare	2006– Utredare med ansvar för pensions- och försäkringsfrågor på LO.	2010–2012 Avtalssekreterare i Byggnads.	2004– Rådgivningsansvarig Lancelot Holding AB. 1998–2003 Vd Lancelot Asset Management AB.
Styrelse närvaro	7/7	7/7	7/7	7/7
Revisionsutskott närvaro		4/4		
Finansutskott närvaro				5/5
Ersättningsutskott närvaro	3/3		3/3	

För arvoden och ytterligare information se not 37 Personal.

Styrelsen för AMF 2017

	Marie Nilsson	Ola Pettersson	Marie Rudberg	Caroline af Ugglas
	Ledamot	Ledamot Ordförande finansutskott Ledamot revisionsutskott	Ledamot Ordförande revisionsutskott Ledamot ersättningsutskott	Ledamot Ledamot finansutskott
Befattning	Förbundsordförande IF Metall	Chefsekonom LO	Administrativ direktör Svenskt Näringsliv	Vice vd, ansvarig för den samhällspolitiska verksamheten på Svenskt Näringsliv.
Utbildning	Gymnasieutbildning	M Sc Economics	Civilekonom DHS	Ekonom
Invald år	2015	2011	2010	2015
Född	1964	1973	1962	1958
Andra väsentliga uppdrag	–	Ledamot i Arbetsförmedlingen.	Ordförande i ideella föreningen Ratio med firma Ratio. Ledamot i Fora AB, Karolinska Institutet Holding AB och Zenicor Medical Systems AB.	Ledamot i Acando AB och Beijer Alma AB.
Bakgrund	2013–2014 Enhetschef Organisationsenheten IF Metalls förbunds kontor. 1982–2012 Drifttekniker Borealis AB.	2008 LO och sedan 2011 chefsekonom. Tidigare Regeringskansliet (Närings- departementet och Statsrådsbered- ningen) och Sveriges riksbank.	2006 – Administrativ direktör Svenskt Näringsliv. 2000–2006 Sveriges riksbank.	–2015 Aktiechef och ansvarig för ägarstyrningsfrågor på Skandia kapitalförvaltning.
Styrelse närvaro	7/7	7/7	6/7	7/7
Revisionsutskott närvaro		3/4	4/4	
Finansutskott närvaro		5/5		4/5*
Ersättningsutskott närvaro			2/3*	

*) Ledamot tillträdde utskottet i samband med årsstämman 2017.
För arvoden och ytterligare information se not 37 Personal.

Risker och riskhantering

De viktigaste riskelementen för AMF är:

- **Solvensrisk:** att AMF inte kan uppfylla garanterade åtaganden.
- **Placeringsrisk:** att värdet av AMFs tillgångar och skulder förändras på grund av prisändringar på de finansiella marknaderna.
- **Försäkringsrisk:** att AMFs försäkringsfall (framförallt utbetalningar av garanterade belopp) avviker från vad AMF har antagit.
- **Affärsrisk:** att AMFs intäkter inte täcker dess kostnader.
- **Operativ risk:** att fel uppstår eller begås i driften av bolaget.

Målsättningen med AMFs riskhantering är att undvika oväntade ekonomiska eller andra förluster för koncernen och dess kunder. Riskhanteringen ska långsiktigt bidra till koncernens goda anseende, starka varumärke och konkurrenskraftiga resultat. Det innebär i moderbolaget att aktivt risktagande ska ske på ett balanserat och kontrollerat sätt med beaktande av att bolaget alltid ska kunna uppfylla garanterade åtaganden gentemot de försäkrade. Bolagets uppdrag och därmed riskhantering ska främst ses utifrån de försäkrades perspektiv med fokus på den försäkrades totala tillgodohavande (pensionskapitalet).

Effekter på solvensen vid vissa händelser

	Påverkan på resultat/eget kapital miljarder kronor		Påverkan på solvensgrad procentenheter
	Tillgångar	Skulder	
Marknadsräntorna faller med 1 procentenhet	4,4	20,2	-14 (-14)
Aktiekurserna faller 10 procent	-20,9		-9 (-9)
Fastighetsvärdena faller 10 procent	-10,2		-4 (-4)
Den svenska kronan stärks med 10 procent ²⁾	-6,9		-3 (-3)
Antagen livslängd ökar med 1 år		6,0	-5 (-5)
10 procent av alla kunder som får, flyttar ut	-28,4	-14,7	0 (0)

Solvensrisk

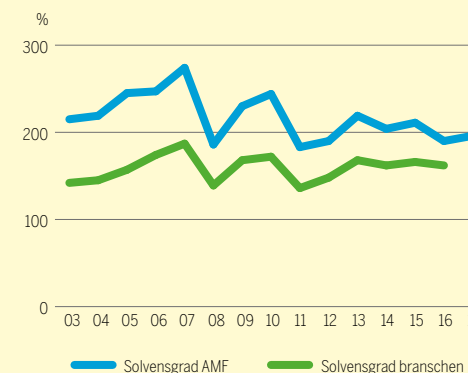
Solvensen är avgörande för ett försäkringsbolags möjlighet att betala ut de pensioner som de försäkrade blivit garanterade. Solvensrisken är risken för att bolaget inte kan infria garanterade åtaganden. Solvensrisken är den överordnade risken och är ett resultat av övriga risker. Dominerande risker förknippade med bolagets solvens är förändringar i aktiekurser, marknadsräntor och livslängdsantaganden (placeringsrisker och försäkringsrisker).

Andra typer av risker, som till exempel risker förknippade med flytträtt och korta kontraktstider för upphandlade tjänstepensioner, innehåller affärsmässiga riskelement som kräver överväganden men utgör mindre risk ur ett solvensperspektiv.

Solvensgraden är det mått som visar hur stora bolagets tillgångar är i förhållande till värdet av de garanterade åtagandena. Solvensgraden får inte understiga 104 procent. Den 31 december 2017 var den för AMF 196 (190) procent, vilket är högst bland jämförbara bolag.

För att AMFs produkter ska kunna skapa ett hållbart erbjudande till kunderna krävs att bolaget har en solvens som möjliggör både hög säkerhet att uppfylla de garanterade åtagandena och ett tillräckligt högt risktagande för att skapa hög avkastning.

Solvensgrad

Källor: Svensk Försäkrings branschsammandrag av resultat och balansräkningar. Solvensgraden visar AMFs tillgångar jämfört med AMFs utställda löften. Överskottet återbetalas över tiden till kunderna.

Solvensgraden får inte understiga 104 procent. 2017 var den för AMF 196 (190) procent, vilket är högst bland jämförbara bolag.

Ju högre solvensgrad AMF har desto större blir handlingsfriheten i tillgångsförvaltningen.

Styrelsen i AMF fastställer de överordnade reglerna för bolagets riskhantering. Ett centralt krav är att sannolikheten för en solvensgrad under 110 procent inom fem år ska vara lägre än 1 procent. Solvensriskkravet avspeglar sig bland annat i placeringsriktlinjerna och placeringsplanen som fastställs av styrelsen.

AMF genomför regelbundna framåtriktade simuleringar av solvensen med en ALM-modell (Asset Liability Management) för att säkerställa att solvenskravet är uppfyllt. Modellen förses med uppgifter om förväntad avkastning, risker och korrelationer för såväl åtaganden som tillgångar. Uppgifterna baseras på 15 års historiska data.

Utifrån dessa data görs simuleringar som skapar ett stort antal möjliga scenarier. Med hjälp av utfallet beräknas sannolikheten för olika framtida solvensgrader för att säkerställa att till exempel den aktuella placeringsstrategin uppfyller solvensriskkraven. Det som inverkar mest på möjligheten att klara solvens-

riskkraven är värdet av de utställda garantierna och andelen tillgångar med högre risk, det vill säga främst andelen aktier. Kravet på solvensgrad har satts så att bolaget även efter stora negativa marknadsrörelser ska ha handlingsfrihet att placera tillgångarna utifrån spararnas intresse av hög avkastning. Den ovan beskrivna modellen bygger på antagandet att tillgångsportföljerna löpande viktas om till de ursprungliga andelar som bestämts för tillgångsfördelningen. I verkligheten minskas normalt sett riskerna successivt i takt med att solvensen faller. Därför är den reella risken för låg solvens lägre än vad testerna anger.

Utöver simuleringarna av solvens över tiden följer AMF solvensen regelbundet och genomför känslighetsanalyser för olika händelser.

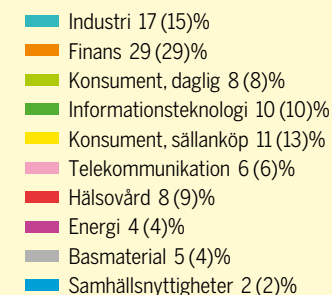
Placeringsrisk

Målet för AMFs kapitalförvaltning är att över tid avkasta bättre än en referensportfölj bestående av aktier och räntebärande värdepapper. Från och med 2018 är målet för AMFs kapitalförvaltning att skapa en avkastning som på fem års sikt är högre än flertalet av konkurrenternas.

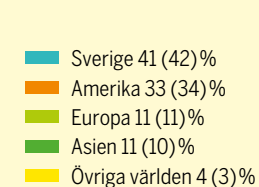
Placeringsriskerna inom kapitalförvaltningen är aktierisker, ränterisker, valutarisker och fastighetsrisker. Till fastighetsrisker räknas även infrastrukturinvesteringar såsom investeringar i vindkraft. Bolagets tillåtna placeringsrisker styrs av AMFs placeringsriktlinjer.

Marknadsrisk är risken för att priset på aktier, räntebärande värdepapper, valutor och fastigheter förändras. Inom respektive tillgångsslag samt för totalportföljen beräknas den sannolika förlustrisken baserad på historisk volatilitet. Kontroll och uppföljning av marknadsrisk underlättas genom att AMF, med få undantag

Aktieportföljens branschfördelning

Aktieportföljens regionfördelning

Förlustrisk	Tillgångar				Ett år av sex är sannolikt förlusten större än följande				Ett år av hundra är sannolikt förlusten större än följande			
	2017		2016		2017		2016		2017		2016	
	Mkr	Andel %	Mkr	Andel %	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Räntebärande	157 651	33,6	156 930	35,5	3 909	2,5	3 425	2,2	9 108	5,8	7 981	5,1
Aktier	209 388	44,7	197 575	44,7	26 705	12,8	28 296	14,3	62 223	29,7	65 929	33,4
Fastigheter inklusive infrastrukturinvesteringar	101 848	21,7	87 534	19,8	7 134	7,0	6 640	7,6	16 622	16,3	15 470	17,7
Totalt	468 887	100,0	442 039	100,0	28 228	6,0	30 452	6,9	65 772	14,0	70 953	16,1

utöver investeringarna i fastigheter och infrastruktur, investerar i instrument som handlas på aktiva marknader.

Ränteportföljen består huvudsakligen av stats- och bostadsobligationer. Den viktigaste marknadsrisken i ränteportföljen är duration (genomsnittlig räntebindningstid).

Huvuddelen av handeln med derivatinstrument består av valuta och ränteterminer. Valutaexponering uppstår genom investeringar i utländska värdepapper, fastigheter och infrastrukturinvesteringar. Exponeringen hanteras aktivt med hjälp av valutaterminer. I den räntebärande portföljen används ränteterminer för att effektivisera hanteringen av ränterisker. Dessutom används standardiserade derivatinstrument såsom indexterminer inom aktieförvaltningen för att effektivisera förvaltningen.

Valutaexponering efter valutakurssäkring

Andel av portföljen, %		
Valuta	2017	2016
USD	10,2	13,2
GBP	1,2	0,8
JPY	1,1	0,7
NOK	0,6	0,8
Övriga	1,6	-1,6
Summa	14,8	13,9

Stora exponeringar 2017 ¹⁾

	Räntebärande, Mkr	Aktier, Mkr	Summa, Mkr	Andel, %
Swedbank	7 978	6 927	14 905	3,2
Totalt	7 978	6 927	14 905	3,2

Stora exponeringar 2016 ¹⁾

	Räntebärande, Mkr	Aktier, Mkr	Summa, Mkr	Andel, %
Swedbank	11 392	5 441	16 833	3,8
SEB	10 566	5 207	15 773	3,6
Totalt	21 958	10 648	32 606	7,4

¹⁾ Exponeringar större än 3 procent av de totala placeringstillgångarnas, exklusive fastigheter, marknadsvärde.

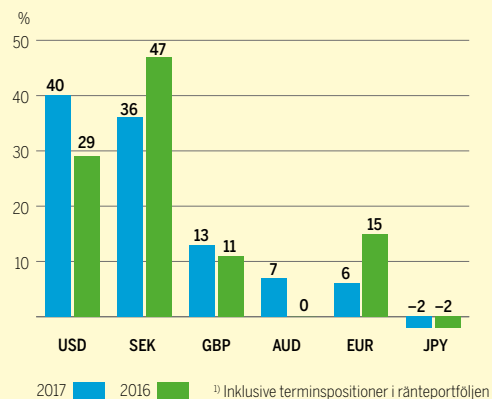
Ränterisk

Mkr/år	2017-12-31		2016-12-31	
	Marknadsvärde	Duration	Marknadsvärde	Duration
Utländskt räntebärande, totalt	94 911	3,0	77 493	3,8
<i>Varav utländska statspapper</i>	66 878	3,9	47 289	5,3
<i>Varav utländska kreditobligationer</i>	28 033	0,9	30 204	1,5
Svenskt räntebärande, totalt	68 429	2,3	92 145	2,6
<i>Varav svenska statspapper</i>	12 683	1,3	28 723	2,2
<i>Varav svenska kreditobligationer</i>	55 746	2,6	63 422	2,7
Räntebärande, totalt	163 340	2,7	169 638	3,1

Repor och värdepapperslån nettopåverkar inte duration.

AMFs fastighetsexponering finns huvudsakligen i Stockholm och andra tillväxtregioner i Sverige, men även i anslutning till huvudstäderna i Norge respektive Finland. Risken i fastighetsplaceringarna är främst beroende av hyresnivåer, vakansgrader och marknadens direktavkastningskrav. Marknadsrisken i fastighetsportföljen styrs därför genom val av fastighetstyp och geografisk placering. Risken i AMFs vindkraftsinvesteringar är huvudsakligen kopplad till den brittiska regleringen av vindkraft.

Fördelning av räntebärande portföljens underliggande ränterisk¹⁾

Likviditetsrisk

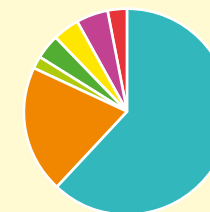
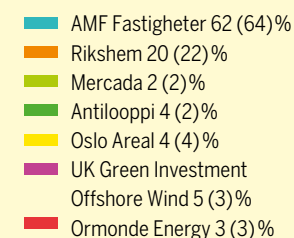
AMFs placeringstillgångar i form av aktier och räntebärande består till största del av tillgångar handlade på aktiva marknader, vilket innebär att de kan realiseras på kort sikt. Därigenom är likviditetsrisken, i betydelsen att inte kunna betala åtaganden i tid, försumbar.

I syfte att ha kontroll över samtliga flöden upprättas lång- och kortsiktiga likviditetsprognoser. De stora betalningsflödena i verksamheten uppstår inom kapitalförvaltningen. Andra flöden är inbetalningar av premier och utbetalningar av pensioner och skatt. De osäkra flöden som uppstår avser huvudsakligen flyttar ut från bolaget. Information om betalningsflöden till följd av flyttar erhålls dock i god tid innan de ska genomföras. De finansiella skulder som AMF har hänför sig till repor, skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper och orealiserade förluster avseende valutaderivat. Både repor och värdepapperslån omsätts löpande med kort löptid, normalt kortare än en månad. De finansiella skulderna är små i förhållande till de likvida tillgångarna, därför uppstår ingen väsentlig likviditetsrisk.

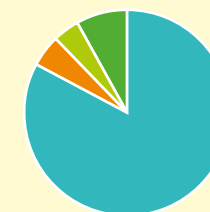
För AMFs del finns även risken i turbulenta marknadslägen att ett finansiellt instrument inte kan säljas utan merkostnad. Då bolaget huvudsakligen investerar i marknadsnoterade värdepapper med hög kreditvärdighet är denna risk begränsad.

För fördjupad information, se vidare not 2 Premieinkomst efter avgiven återförsäkring, not 10 Utbetalda försäkringsersättningar, not 12 Skatt, not 21 Löptidsanalys för finansiella skulder och not 36 Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder.

Fastighetsportföljens exponering fördelad per bolag 2017-12-31

Fastighetsportföljens exponering fördelad geografiskt 2017-12-31

”

AMFs placeringstillgångar i form av aktier och räntebärande består till största del av tillgångar handlade på aktiva marknader.

Kreditrisk

Kreditrisk är risken att en motpart inte kan fullfölja sina åtaganden gentemot AMF. I placeringsriktlinjerna föreskrivs att räntebärande placeringar till största del ska ske med låg kreditrisk (så kallad investment grade). Emittenters, låntagares och motparters kreditvärdighet fastställs med hjälp av en extern eller intern kreditbedömning. Kreditrisker begränsas genom limiter per ratingkategori. När det gäller AMF Fastigheters hyresgäster sker alltid en intern kreditbedömning.

Försäkringsrisk

AMFs försäkringsrisker delas upp i finansiella risker och risker som rör dödlighet, lång levnad och de försäkrades ändringar i försäkringen. AMFs produkter utgörs av ren ålderspensionsförsäkring, med eller utan återbetalningsskydd, i huvudsak med livsvariga utbetalningar.

Den finansiella risken inom försäkringsrisken avser bolagets åtagande att göra framtida garanterade pensionsutbetalningar. Beloppen fastställs vid premieinbetalning baserat på en antagen framtida avkastning. De försäkringstekniska avsättningarna är de garanterade pensionsutbetalningarna värderade utifrån de räntekurvor som definierats i Finansinspektionens föreskrift 2013:23. När marknadsräntorna sjunker, sjunker även de av myndigheten definierade räntekurvorna, och värdet på AMFs åtaganden stiger och solvensen försvagas.

För AMF är den största rena försäkringsrisken att den genomsnittliga livslängden bland spararna ökar mer än vad som har antagits i beräkningarna. AMF använder generationsbaserade livslängdsantaganden baserade på DUS 2006, se not 26 Livförsäkringsavsättning, från 2007 samt analyser av egen statistik. Det innebär att den förväntade livslängden, förutom den försäkrades ålder, även beror på födelseår. För vissa försäkringsprodukter används även kollektivavtalsstillhörighet för att bestämma den förväntade livslängden. Kön används endast vid bestämmandet av den förväntade livslängden på avtalsnivå inom förmånsbestämd tjänstepension och icke kollektivavtalad avgiftsbestämd tjänstepension. För samtliga produkter där könsneutral dödlighet tillämpas används andelen kvinnor respektive

Kreditexponering 2017

	Räntebärande ¹⁾		Valutaderivat		Aktiederivat		Totalt	
	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel
	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Rating Aaa/AAA	59 520	36,4	–	–	–	–	59 520	36,3
Rating Aa/AA	48 599	29,8	84	19,6	–	–	48 683	29,7
Rating A/A	15 641	9,6	272	63,2	–	–	15 913	9,7
Rating Baa/BBB	19 996	12,2	74	17,2	–	–	20 070	12,3
Rating Ba/BB	–	–	–	–	–	–	–	–
Rating B/B	–	–	–	–	–	–	–	–
Utan rating ²⁾	19 588	12,0	–	–	–	–	19 588	12,0
	163 344	100,0	430	100,0	–	–	163 774	100,0

Kreditexponering 2016

	Räntebärande ¹⁾		Valutaderivat		Aktiederivat		Totalt	
	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel	Marknadsvärde	Andel
	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%	Mkr	%
Rating Aaa/AAA	81 036	47,3	–	–	–	–	81 036	47,1
Rating Aa/AA	31 861	18,6	231	32,9	–	–	32 092	18,7
Rating A/A	16 240	9,5	249	35,5	–	–	16 489	9,6
Rating Baa/BBB	23 384	13,6	222	31,6	1	100,0	23 607	13,7
Rating Ba/BB	–	–	–	–	–	–	–	–
Rating B/B	–	–	–	–	–	–	–	–
Utan rating ²⁾	18 792	11,0	–	–	–	–	18 792	10,9
	171 313	100,0	702	100,0	1	100,0	172 016	100,0

¹⁾ Motsvaras av Obligationer och andra räntebärande värdepapper och Investerade säkerheter för värdepappersslån i balansräkningen. Även upplupna räntetäckter om 1 321 (1 728) Mkr ingår. Räntederivat är avräknade och därför är kreditrisken noll. Exponeringsvärdet för derivat avser efter emottagna säkerheter.

²⁾ Av detta belopp utgör 8 907 (8 856) Mkr värdepapper som saknar officiell rating men där AMFs interna utvärdering gett en bedömd kreditvärdighet motsvarande BBB eller högre.

män inom kollektivet för att bestämma den förväntade livslängden. De försäkrades ändringar i försäkringen påverkar värdet av AMFs åtaganden endast för en mindre del av AMFs försäkringsavtal, vilket medför en begränsad risk till följd av oförutsedda ändringar.

Affärsrisk

Affärsrisken är risken att avgiftsintäkterna inklusive den volymbaserade fondrabatten inte täcker driftskostnaderna. AMFs produkter har lång löptid och ger upphov till kostnader från det att de säljs till dess att de är slutligt utbetalda. Prissättningen sker normalt sett i samband med att produkten säljs och AMF har i praktiken små möjligheter att under avtalets löptid höja avgifterna. Förändringar i till exempel kostnadsnivåer eller lägre volymer än beräknat utgör därför de största affärsriskerna för AMF. Det är angeläget att säkerställa en hållbar utveckling av intäkter och kostnader i ett bolag drivet enligt ömsesidiga principer som AMF, där alla vinster och förluster tillhör kunderna. Grundprincipen som AMF följer är att inbetalda pensionspremier och dess avkastning ska hänföras till förvaltad kapital,

medan uttagna avgifter ska täcka de kostnader som uppstår till följd av bolagets administration. Enligt gällande regelverk ska resultatet för respektive verksamhetsgren inom bolaget vara i balans. Detta för att följa den så kallade kontributionsprincipen, det vill säga att säkerställa att det sker en rättvis fördelning av kostnaderna mellan spararna. AMFs verksamhetsgrenar är inom tjänstepensionsförsäkring: förmånsbestämd traditionell, avgiftsbestämd traditionell och fondförsäkring. Inom övrig försäkring är verksamhetsgrenarna individuell traditionell försäkring och individuell fondförsäkring.

Operativ risk

Med operativa risker menas risken för kvalitativa och kvantitativa förluster till följd av interna eller externa misstag, bristande hantering, olyckor, sabotage eller liknande händelser. Gemensamt för de operativa riskerna är att de dels kan medföra en oförutsedd ökning av driftskostnader eller en minskning av intäkter, dels resultera i ett minskat anseende och förtroende hos kunderna och marknaden. AMF genomför årligen en självutvärdering av de operativa riskerna i koncernen. Identifierade risker med

för hög risknivå enligt utvärdering ska åtgärdas. Varje verksamhetschef har ett ansvar för att åtgärda och löpande kontrollera identifierade risker. Incidenter eller allvarliga avvikelser från normala förhållanden och rutiner i koncernens verksamhet rapporteras till funktionen för operativa risker. Funktionen följer upp att lämpliga åtgärder vidtas av verksamhetsansvarig, för att återställa ett normalt förhållande samt eliminera eller minska risken för att händelsen upprepas.

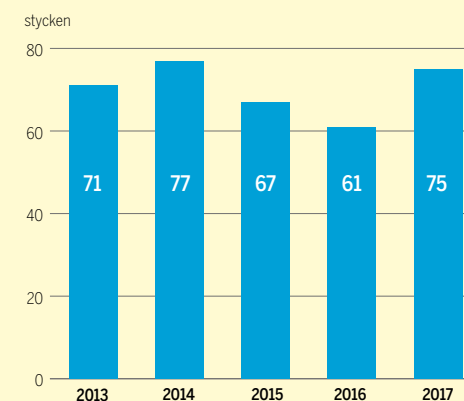
AMFs pensionskapital, miljoner kronor, 2017-12-31

	Mkr			Verksamhetsgrenar		Summa
	Verksamhetsgrenar			Verksamhetsgrenar		
	Tjänstepensionsförsäkring			Övrig livförsäkring		
Affärsområde	Förmånsbestämd traditionell	Avgiftsbestämd traditionell	Fondförsäkring	Individuell traditionell	Individuell fondförsäkring	
	Kärnaffär	Kärnaffär				353 647
		Kryssval	Kryssval			130 774
		Företag	Företag			26 467
				Privat	Privat	5 037
	5 859	415 415	53 615	3 699	1 339	515 925

AMFs kärnaffär består av kunder inom Avtalsområde SAF-LO traditionell försäkring.

Affärsområdet Kryssval innehåller övriga kollektivavtalade avtalsområden samt fondaffären inom Avtalsområde SAF-LO.

Antal rapporterade incidenter

Hållbarhetsrisker

AMFs verksamhet ger relativt liten negativ direkt påverkan på omvärlden ur ett hållbarhetsperspektiv. Riskhanteringen sker främst genom att säkerställa att gällande lagstiftning inom bland annat arbetsrätt, affäretik och miljö följs, samt att hållbarhetsarbetet sker i enlighet med bolagets policies och styrdokument.

Den indirekta påverkan på omvärlden, som AMFs verksamhet ger upphov till, genom framförallt inköp av produkter och tjänster, samt investeringsverksamheten, kan ge upphov till risker inom bland annat mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga villkor och miljö. AMF försöker hantera dessa risker genom att säkerställa att de hanteras på ett bra sätt i första ansvarsledet. AMFs affärskritiska leverantörer måste stå bakom Global Compacts 10 principer om hållbart företagande. I investeringsverksamheten undviker AMF investeringar i bolag som konstaterats bryta mot dessa principer. Genom att i stora delar av investeringsverksamheten aktivt välja in innehavsbolag, som har ett bra hållbarhetsarbete jämfört med andra i samma bransch, säkerställer AMF att dessa bolag tar aktivt ansvar för riskhantering som deras verksamhet ger upphov till.

Riskhantering och internkontroll

AMFs styrelse har fastställt övergripande regler kring riskhantering och internkontroll för moderbolaget. Motsvarande regler finns i övriga koncernbolag, beslutade av respektive styrelse. Beredning av finansiell rapportering och intern kontroll sker i AMFs revisionsutskott, se vidare AMFs styrning sidan 37. Utifrån styrelsens övergripande regler utfärdar vd instruktioner för hur arbetet med riskhantering och intern kontroll ska bedrivas operativt. Den löpande hanteringen och uppföljningen av koncernens risker sker i den operativa verksamheten på respektive enhet. Därutöver finns ett antal funktioner som följer upp de olika riskerna. Funktionen för operativa risker bistår verksamheten i arbetet med operativa risker. Funktionen ansvarar för att löpande analysera och sammanställa den samlade operativa riskbilden i verksamheten, samt att följa upp hur verksamheten tar om hand identifierade risker. Compliancefunktionen stödjer verksamheten i att följa gällande lagstiftning, regler och god sed, samt följer upp att så sker. Ekonomiavdelningen följer att affärsrisken ligger inom de av styrelsen beslutade intervallen. Aktuariefunktionen följer

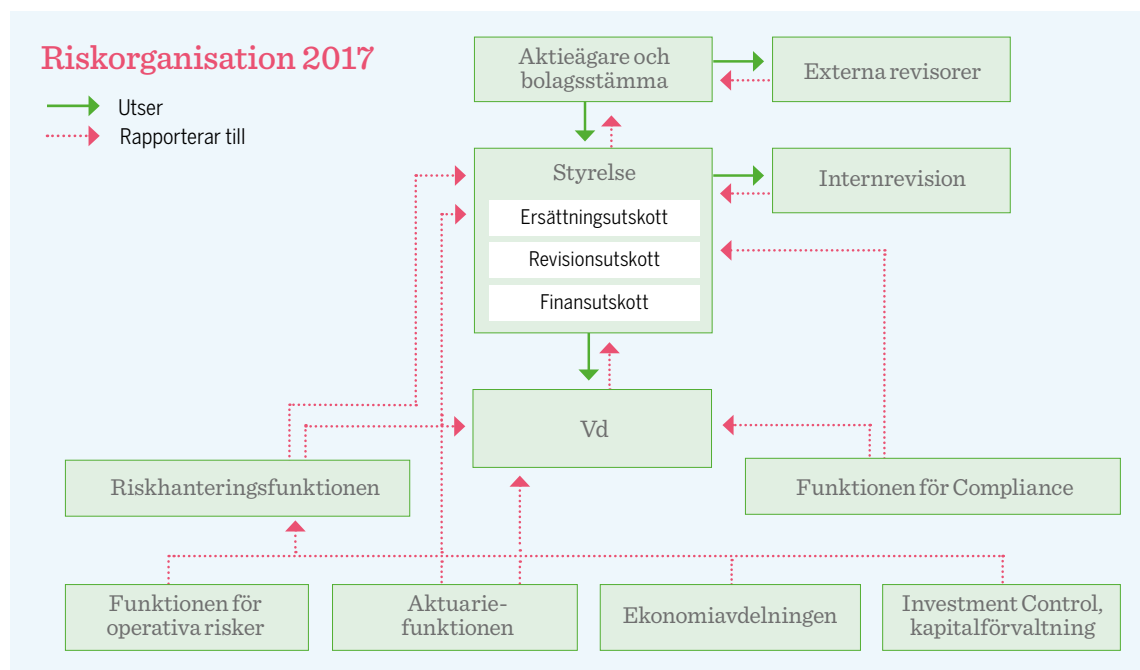
försäkringsriskernas utveckling samt att de försäkringstekniska riktlinjerna efterlevs. Investment Control inom Kapitalförvaltningen följer placeringsriskerna och kontrollerar att placeringsriktlinjerna efterlevs. Även i dotterbolagen återfinns i relevanta delar motsvarande riskhanterings och internkontrollfunktioner. Funktionerna ovan rapporterar till riskchefen som är ansvarig för riskhanteringsfunktionen och för att bedöma och sammanställa den samlade riskbilden i koncernen. Riskchefen rapporterar den samlade riskbilden till vd och till styrelsen. Compliancefunktionen rapporterar därutöver i frågor rörande regelefterlevnad direkt till vd och styrelsen. Även Aktuariefunktionen har en direkt rapportering till vd och styrelsen avseende försäkringstekniska avsättningar och försäkringsrisker.

Internrevision

Internrevisionen är en oberoende och fristående funktion direkt underställd AMFs styrelse med uppgift att tillföra värde och förbättra verksamheten. Internrevisionen ska hjälpa bolaget att nå sina mål genom att på ett systematiskt och strukturerat sätt värdera och öka effektiviteten inom riskhantering, styrning och kontroll samt ledningsprocesser.

Internrevisionsfunktionen genomför och rapporterar revisioner enligt styrelsens fastställda internrevisionsplan som är baserad på en riskanalys. Internrevisionen följer även upp tidigare granskningar för att säkerställa att samtliga rekommendationer har omhändertagits av verksamheten.

Internrevisionen har under 2017 genomfört ett antal granskningar av bolagets verksamhet. Resultatet av Internrevisionens granskningar har löpande rapporterats till vd, revisionsutskott och styrelse. Därutöver har styrelsen fått en årsrapport innehållande iakttagelser, status på genomförandet och vidtagna åtgärder.

Femårsöversikt, koncernen

	2017	2016	2015	2014	2013
Resultat, Mkr					
Premieinkomst	16 231	16 007	16 243	14 633	15 931
Intäkter investeringsavtal	54	58	66	56	59
Kapitalavkastning, netto	39 333	34 921	24 527	52 386	37 238
Övriga tekniska intäkter	30	32	98	109	70
Försäkringsersättningar	-11 698	-9 739	-9 588	-7 751	-7 974
Livförsäkringsavsättning ¹⁾	-3 962	-17 725	49	-35 982	5 628
Driftskostnader	-722	-698	-690	-690	-754
TEKNISKT RESULTAT	39 266	22 856	30 705	22 761	50 198
Skatt	-954	-1 133	-1 360	-1 336	-862
ÅRETS RESULTAT	38 312	21 723	29 345	21 425	49 336
Årets övriga totalresultat	145	190	144	-6	100
ÅRETS TOTALRESULTAT	38 457	21 913	29 489	21 419	49 436
Ekonomisk ställning, Mkr					
Placeringstillgångar till marknadsvärde, traditionell försäkring	468 887	442 039	416 306	405 030	363 842
Investeringsavtalstillgångar	54 778	49 699	44 434	40 773	33 702
Försäkringstekniska avsättningar	-238 434	-232 600	-196 638	-198 205	-166 356
Försäkringsteknisk avsättning för investeringsavtal	-54 953	-49 862	-44 587	-40 939	-33 871
Konsolideringskapital ²⁾	229 516	208 274	218 848	206 210	195 932
Kollektivt konsolideringskapital, förmånsbestämda försäkringar ³⁾	5 045	5 079	5 231	6 518	7 397
Kapitalbas ⁴⁾	229 516	208 274	218 848	206 210	193 227
Erforderlig solvensmarginal	10 087	9 803	8 315	8 341	6 995

¹⁾ Från och med 1 januari 2015 redovisas inte garantiförstärkning i årets resultat utan direkt mot eget kapital. Detta inkluderar även garantiförstärkning avseende produkten Pension enligt definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO. Jämförelsesiffror för 2014 och 2013 har räknats om.

²⁾ Konsolideringskapitalet inkluderar övervärden hänförliga till dotterbolag samt innehav i gemensamt styrda företag och intresseföretag. Övervärdena redovisas utan att beakta uppskjuten skatt vilken är hänförlig till uppskjuten skatt i fastighetsägande aktieföretag i koncernen och uppgår till 1 348 (977) miljoner kronor.

³⁾ För premiebestämda försäkringar redovisas inte kollektivt konsolideringskapital och kollektiv konsolideringsgrad då det för dessa tillämpas en direktutdelande överskottsmodell med målnivå 100 procent.

⁴⁾ Från och med 2014 inkluderas övervärden i koncernen i kapitalbasen. Tidigare år har inte omräknats eftersom dessa övervärden inte ingått i bolagets solvensdeklaration.

Femårsöversikt, koncernen, *forts.*

	2017	2016	2015	2014	2013
Nyckeltal, ekonomisk ställning					
Solvenskvot	22,8	21,2	26,3	24,7	27,6
Solvensgrad, procent (traditionell försäkring)	196	190	211	204	219
Kollektiv konsolideringsgrad, förmånsbestämda försäkringar, procent ¹⁾	186	170	160	161	161
Nyckeltal, livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent trad inklusive driftskostnader i kapitalförvaltningen	0,14	0,15	0,15	0,17	0,20
Förvaltningskostnadsprocent exklusive driftskostnader i kapitalförvaltningen	0,12	0,13	0,13	0,14	0,17
varav traditionell försäkring	0,11	0,12	0,12	0,13	0,16
Administrationskostnadsprocent för sparprodukter, traditionell försäkring	0,11	0,12	0,12	0,13	0,14
Anskaffningskostnadsprocent, traditionell försäkring ²⁾	0,03	0,03	0,06	0,16	0,60
Nyckeltal, placeringstillgångar i traditionell försäkring					
Direktavkastning, procent	2,8	3,0	3,0	3,4	3,4
Totalavkastning, procent	7,9	7,3	5,3	12,7	9,3
Nyckeltal, AMF Fonder AB					
Förvaltad kapital, Mkr	125 808	119 986	110 527	102 378	85 821

Nyckeltalen i tabellen ovan redovisas för moderbolaget AMF eftersom nästan hela balansräkningen består av traditionell försäkring och fondförsäkringsverksamhet som enbart förekommer i moderbolaget och på vilka nyckeltalen beräknas.

¹⁾ För premiebestämda försäkringar redovisas inte kollektivt konsolideringskapital och kollektiv konsolideringsgrad då det för dessa tillämpas en direktutdelande överskottsmodell med målnivå 100 procent.

²⁾ Med anledning av den stängda provisionsaffären minskar nyckeltalet jämfört med 2014 och tidigare år.

Totalavkastning

	Marknadsvärden, Mkr			Totalavkastning, %				Snittavkastning 5 år, %
	2017-12-31	2016-12-31	2017	2016	2015	2014	2013	2013-2017
Räntebärande värdepapper	163 340	169 638	0,7	2,1	0,5	7,1	-0,1	2,0
<i>varav svenska</i>	68 429	92 145	0,6	1,6	0,8	6,0	1,2	2,0
<i>varav utländska</i>	94 911	77 493	0,8	2,6	0,1	8,6	-2,2	1,9
Aktier	219 754	197 420	11,5	12,0	6,6	21,7	18,3	13,9
<i>varav svenska</i>	88 906	82 603	10,7	9,7	9,0	16,1	26,2	14,2
<i>varav utländska</i>	130 848	114 817	11,9	13,5	4,9	25,9	14,0	13,8
Fastigheter	86 547	74 167	12,1	15,1	15,6	8,2	8,4	11,8
Valutabidrag	-754	814	0,4	-0,8	0,3	-0,4	0,8	0,1
Totalt	468 887	442 039	7,9	7,3	5,3	12,7	9,3	8,5

Totalavkastningstabellen är upprättad i enlighet med Svensk Försäkrings rekommendationer. Se vidare Svensk Försäkrings Totalavkastningstabell – Rekommendation för årlig rapportering av totalavkastning. Klassificering och värdering i Totalavkastningstabellen skiljer sig mot redovisningen i Balansräkningen bland annat avseende följande poster:

Aktierna i dotterbolaget AMF Fonder värderas till marknadsvärde och inkluderas i Totalavkastningstabellen under svenska aktier. Innehavet i intressebolaget Ormonde Energy Limited ingår i ovan Totalavkastningstabell med marknadsvärde under fastigheter. Modellen som används för värdering av dessa innehav är en Discounted Cash Flow-modell där kassaflöde baseras på framtida vinster.

Innehav i fastighetsägande dotterbolag och gemensamt styrda företag redovisas i tabellen under Fastigheter. Fastigheterna i dessa innehav är värderade till marknadsvärde.

Räntederivat ingår som en del av de räntebärande placeringarna. På motsvarande sätt ingår aktiederivat som en del av aktier. När det gäller valutaderivat ingår dessa i raden utländska räntebärande när syftet är säkring av utländska räntebärande placeringar och motsvarande gällande utländska fastigheter. Utöver dessa säkringar görs det ytterligare valutaderivat med avsikten att ta aktiva valutapositioner. Dessa ingår i raden Valutabidrag.

Av not 35 Avstämning totalavkastningstabell (TAT) på sidan 96 framgår skillnader mellan redovisning enligt TAT och de finansiella tabellerna.

2017

Finansiella rapporter

Innehåll finansiella rapporter

AMF – koncernen

Rapport över totalresultatet	54
Balansräkning	55
Förändringar i eget kapital	56
Kassaflödesanalys	57

Noter (koncernen och moderbolaget)

Not 1	Redovisningsprinciper	64
Not 2	Premieinkomst efter avgiven återförsäkring	72
Not 3	Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder	73
Not 4	Kapitalförvaltningskostnader	73
Not 5	Hysesintäkter	73
Not 6	Kapitalavkastning, intäkter	73
Not 7	Kapitalavkastning, kostnader	74
Not 8	Värdoförändring på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	74
Not 9	Värdoförändring på övriga placeringstillgångar	74
Not 10	Utbetalda försäkringsersättningar	75
Not 11	Driftskostnader	76
Not 12	Skatt	77
Not 13	Immateriella tillgångar	77
Not 14	Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark	78
Not 15	Aktier och andelar i koncernföretag	80
Not 16	Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	81
Not 17	Finansiella instrument	83
Not 18	Hierarki för verkligt värde	85
Not 19	Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller som omfattas av ett ramavtal för kvittning eller liknande avtal – koncernen och moderbolaget	88
Not 20	Derivatinstrument – koncernen och moderbolaget	89

AMF – moderbolaget

Resultaträkning	58
Resultatanalys	59
Balansräkning	60
Förändringar i eget kapital	61
Kassaflödesanalys	62

Not 21	Löptidsanalys för finansiella skulder – koncernen	90
Not 22	Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	91
Not 23	Övriga fordringar	92
Not 24	Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	92
Not 25	Materiella tillgångar	92
Not 26	Livförsäkringsavsättning	93
Not 27	Avsättning för oreglerade skador	94
Not 28	Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	94
Not 29	Övriga skulder	94
Not 30	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	94
Not 31	Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser	94
Not 32	Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter	95
Not 33	Överförda tillgångar	95
Not 34	Eventualförpliktelser	95
Not 35	Avstämning totalavkastningstabell (TAT)	96
Not 36	Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder – koncernen	97
Not 37	Personal	98
Not 38	Pension	104
Not 39	Närstående	107
Not 40	Händelser efter balansdagen	109
Not 41	Förslag till vinstdisposition	110

Rapport över totalresultatet för koncernen

Mkr	Not	2017	2016
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	2		
Premieinkomst före avgiven återförsäkring		16 231	16 007
Premier för avgiven återförsäkring		–	0
		16 231	16 007
Intäkter från investeringsavtal		54	58
Resultat av kapitalförvaltning			
Nettoreultat av förvaltade tillgångar och skulder	3	37 796	34 800
Hysesintäkter	5	2 430	2 182
Provisionsintäkter fondförvaltning		332	294
Kapitalförvaltningskostnader	4	–293	–333
Driftskostnader fastigheter		–932	–2 022
		39 333	34 921
Övriga tekniska intäkter		30	32
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	10		
Före avgiven återförsäkring		–11 670	–9 748
Återförsäkrarens andel		–	0
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		–28	9
Återförsäkrarens andel		–	–
		–11 698	–9 739
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för egen räkning			
Livförsäkringsavsättning	26		
Före avgiven återförsäkring		202	–13 255
Återförsäkrarens andel		–	0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	28	–4 164	–4 470
		–3 962	–17 725
Driftskostnader	11, 37, 38	–722	–698
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		39 266	22 856
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		39 266	22 856
Avkastningsskatt och kupongskatt	12	–568	–662
Inkomstskatt	12	–386	–471
		–954	–1 133
ÅRETS RESULTAT		38 312	21 723

Mkr	Not	2017	2016
Övrigt totalresultat			
Komponenter som inte kommer att omklassificeras till årets resultat			
Omvärdering av materiella anläggningstillgångar	25	164	235
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	38	–14	–43
Andel av övrigt totalresultat i gemensamt styrda företag	16	–5	–2
Årets övriga totalresultat		145	190
ÅRETS TOTALRESULTAT		38 457	21 913

Balansräkning – koncernen

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
IT-system	13	177	217
Placeringstillgångar			
Förvaltningsfastigheter	14	61 968	54 467
Placeringar i intresseföretag och gemensamt styrda företag			
Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	16	13 409	11 720
Lån till intresseföretag och gemensamt styrda företag	16	3 925	3 743
Andra finansiella placeringsstillgångar			
Aktier och andelar	17, 18	214 042	194 295
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	17, 18	119 172	123 208
Pantsatta finansiella placeringsstillgångar	17, 18	40 818	41 512
Derivat	17, 18, 19, 20	2 129	3 240
Övriga finansiella placeringsstillgångar	17, 18, 19	40 844	38 769
		496 307	470 954
Placeringsstillgångar för vilka livförsäringstagaren bär placeringsrisk			
Investeringsavtalsstillgångar	17, 18, 22	54 778	49 699
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning		-	-
Avsättning för oreglerade skador		-	-
		0	0
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring			
Fordringar hos försäkringstagare		-	-
Övriga fordringar	17, 23	823	2 152
		823	2 152
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	25	1 542	1 221
Kassa och bank	17	6 974	6 518
Övriga tillgångar		27	14
		8 543	7 753
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 361	1 742
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24	240	233
		1 601	1 975
SUMMA TILLGÅNGAR		562 229	532 750

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Aktiekapital (300 aktier à 10 000 kronor)		3	3
Fond för utvecklingsutgifter		1	1
Balanserade vinstmedel		4 219	4 392
Omvärderingsreserv		586	441
Summa		4 809	4 837
Preliminärt fördelat kapital		223 305	202 348
Totalt eget kapital		228 114	207 185
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	26	237 901	232 232
Avsättning för oreglerade skador	27	533	368
		238 434	232 600
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	17, 18, 28	54 953	49 862
Avsättning för andra risker och kostnader			
Avsättning för pensioner	38	22	7
Avsättning för uppskjuten skatt	12	1 347	976
		1 369	983
Depåer från återförsäkrare			
		-	-
Andra skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		0	0
Skulder avseende återförsäkring		-	0
Derivat	17, 18, 19, 20	1 900	1 066
Övriga skulder	17, 18, 19, 29	36 646	40 362
Summa andra skulder		38 546	41 428
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	813	692
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		562 229	532 750

Förändringar i eget kapital – koncernen

2016	Preliminärt fördelat kapital ¹⁾						
	Mkr	Aktiekapital	Fond för utvecklingsutgifter	Balanserade vinstmedel	Omvärderingsreserv ²⁾	Förmånsbestämda	Avgiftsbestämda
Ingående eget kapital	3	-	274	251	3 080	214 533	218 141
Årets resultat			21 723				21 723
Övrigt totalresultat				190			190
Årets totalresultat		0	21 723	190	0	0	21 913
Ökning av fördelat kapital till de försäkrade ³⁾			-16 731			16 731	0
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp					-612	-8 822	-9 434
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ⁴⁾						-22 622	-22 622
Omvärdering av ej garanterade åtagande ⁵⁾			-59		59		0
Transaktioner med närstående ⁶⁾			-814				-814
Omföring till Fond för utvecklingsutgifter ⁷⁾			1	-1			0
Utgående eget kapital	3	1	4 392	441	2 528	199 820	207 185

2017	Preliminärt fördelat kapital ¹⁾						
	Mkr	Aktiekapital	Fond för utvecklingsutgifter	Balanserade vinstmedel	Omvärderingsreserv ²⁾	Förmånsbestämda	Avgiftsbestämda
Ingående eget kapital	3	1	4 392	441	2 528	199 820	207 185
Årets resultat			38 312				38 312
Övrigt totalresultat				145			145
Årets totalresultat		1	38 312	145	0	0	38 457
Ökning av fördelat kapital till de försäkrade ³⁾			-37 647			37 647	0
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp					-524	-10 294	-10 818
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ⁴⁾						-5 873	-5 873
Omvärdering av ej garanterade åtagande ⁵⁾			-1		1		0
Transaktioner med närstående ⁶⁾			-837				-837
Utgående eget kapital	3	1	4 219	586	2 005	221 300	228 114

Inom Balanserade vinstmedel redovisas övrigt riskkapital. Balanserade vinstmedel kan användas till följande: fördelning till försäkrade, utbetalning till försäkringstagare efter beslut av styrelsen eller förlusttäckning. Balanserade vinstmedel består av följande delar:

- Balanserat resultat från fondförsäkring och riskförsäkring
- Balanserat resultat från dotterföretag
- Kollektiv konsolidering som är skillnaden mellan den traditionella försäkringsrörelsens tillgångar värderade till verkligt värde och åtagandena inom den traditionella försäkringsrörelsen, garanterade och ej garanterade.

Preliminärt fördelat kapital och balanserade vinstmedel utgör tillsammans konsolideringsfond och årets resultat enligt ÅRFL.

¹⁾ Preliminärt fördelat kapital, se Ordlista sid 116 ff.

²⁾ Omvärderingsreserven avser omvärdering av rörelsefastighet till marknadsvärde 678 (514) miljoner kronor, se vidare not 25 Materiella tillgångar, omvärdering förmånsbestämda pensionsplaner -86 (-72) miljoner kronor, se not 38 Pension, samt andel av övrigt totalresultat i företag som redovisas enligt kapitalandelsmetoden -6 (-2). Information se not 16 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag.

³⁾ Andelen preliminärt fördelat kapital ökar i huvudsak till följd av preliminärt fördelat avkastning.

⁴⁾ Garantiförstärkning sker genom tilldelning av återbäring och redovisas som en omföring från eget kapital till försäkringstekniska avsättningar.

⁵⁾ Omvärdering av tilldelade pensionstillägg görs med motsvarande ränta som för de garanterade beloppen och påverkar därmed storleken på det preliminärt fördelade kapitalet inom förmånsbestämd försäkring.

⁶⁾ Avser utbetalning av STP-överskott 837 (814) miljoner kronor, se vidare not 39 Närstående.

⁷⁾ Avsättningen till fond för utvecklingsutgifter avser aktiverade immateriella anläggningstillgångar.

Kassaflödesanalys – koncernen

Mkr	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Resultat före skatt	39 266	22 856
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet		
Värdoförändringar i placeringstillgångar ¹⁾	-29 159	-20 382
Värdoförändringar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	-4 169	-4 470
Kursdifferenser	4 799	-2 883
Avsättningar	4 123	17 809
Övrigt ²⁾	105	14
Insättningar/utbetalningar investeringsavtal	993	893
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp från preliminärt fördelat kapital	-10 818	-9 434
Transaktioner med närstående	-837	-814
Betald skatt	-1 095	-835
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	3 208	2 754
Förändring placeringstillgångar, netto ³⁾	-3 016	-2 481
Förändring av investeringsavtalstillgångar, netto	-975	-882
Förändring övriga rörelsefordringar	1 831	-1 336
Förändring övriga rörelseskulder	-393	151
Kassaflöde från den löpande verksamheten	655	-1 794
Investeringsverksamheten		
Investering i immateriella och materiella tillgångar	-199	-3
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-199	-3
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	0	0
ÅRETS KASSAFLÖDE	456	-1 797
Förändring i likvida medel		
Likvida medel vid årets början	6 518	8 315
Årets kassaflöde	456	-1 797
Kursdifferens i likvida medel	0	0
Likvida medel vid årets slut	6 974	6 518

¹⁾ Värdoförändringar placeringstillgångar

Mkr	2017	2016
Värdoförändringar förvaltningsfastigheter	-5 495	-7 632
Värdoförändringar aktier och andelar	-25 913	-10 371
Värdoförändringar obligationer och andra räntebärande värdepapper	305	-2 160
Derivat	1 944	-219
Värdoförändringar placeringstillgångar	-29 159	-20 382

²⁾ Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet

Mkr	2017	2016
Avskrivningar	82	57
Nedskrivningar	21	-
Övrigt	2	-43
Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet	105	14

³⁾ Förändring placeringstillgångar, netto

Mkr	2017	2016
Förvaltningsfastigheter	-2 006	-4 447
Placering i intresseföretag och gemensamt styrda företag	-270	-417
Placering i aktier och andelar	-5 525	-22 820
Placering i obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 462	29 180
Placering i derivat	7 228	-5 239
Övriga finansiella placeringstillgångar	-4 905	1 262
Förändring placeringstillgångar, netto	-3 016	-2 481

Övriga upplysningar

Mkr	2017	2016
Upplysning om betalda och erhållna räntor		
Under perioden betald ränta	-1 567	-1 440
Under perioden erhållen ränta	5 111	5 988
Upplysning om erhållna utdelningar		
Under perioden erhållna utdelningar	6 388	5 454

Resultaträkning – moderbolaget

Mkr	Not	2017	2016
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	2		
Premieinkomst före avgiven återförsäkring		16 231	16 007
Premier för avgiven återförsäkring		-	0
		16 231	16 007
Intäkter från investeringsavtal		54	58
Kapitalavkastning, intäkter	6	17 304	19 987
Orealiserade vinster på placeringstillgångar			
Värdeökning på placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	8	8 180	8 444
Värdeökning på övriga placeringstillgångar	9	20 876	9 814
		29 056	18 258
Övriga tekniska intäkter		199	175
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	10		
Före avgiven återförsäkring		-11 670	-9 748
Återförsäkrarens andel		-	0
Förändring i avsättning för oreglerade skador			
Före avgiven återförsäkring		-28	9
Återförsäkrarens andel		-	-
		-11 698	-9 739
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för egen räkning			
Livförsäkringsavsättning	26		
Före avgiven återförsäkring		202	-13 255
Återförsäkrarens andel		-	0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	28	-4 164	-4 470
		-3 962	-17 725
Driftskostnader	11. 37	-573	-600
Kapitalavkastning, kostnader	7	-7 023	-3 282
Orealiserade förluster på placeringstillgångar			
Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	8	-4 017	-3 974
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	9	-1 093	-1 184
Övriga tekniska kostnader		-26	-9
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		34 452	17 973
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		34 452	17 973
Skatt på årets resultat	12	-236	-449
Övriga skatter	12	-332	-213
ÅRETS RESULTAT ¹⁾		33 884	17 311

¹⁾ Årets resultat är tillika totalresultat.

Resultatanalys – moderbolaget

2017	Tjänstepension					Övrig försäkring		
	Mkr	Total	Förmåns- bestämd traditionell försäkring	Avgifts- bestämd traditionell försäkring	Fond- försäkring	Sjukförsäkring och premiebefrielse- försäkring	Individuell traditionell försäkring	Individuell fondförsäkring
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT								
Premieinkomst	16 231	0	16 161	0	0	0	70	0
Avgifter investeringsavtal	54	0	0	44	0	0	0	10
Kapitalavkastning, intäkter	17 304	427	16 699	44	0	0	133	1
Orealiserade vinster på placeringstillgångar								
Värdeökning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	8 180	0	0	7 952	0	0	0	228
Värdeökning på övriga placeringstillgångar	20 876	516	20 199	0	0	0	161	0
Övriga tekniska intäkter	199	0	0	194	0	0	0	5
Försäkringsersättningar								
Utbetalda försäkringsersättningar	-11 670	-866	-10 647	0	0	0	-157	0
Förändring i avsättning för oreglerade skador	-28	0	-26	0	0	0	-2	0
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar								
Livförsäkringsavsättning	202	870	-748	0	0	0	80	0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	-4 164	0	0	-4 153	0	0	0	-11
Återbäring och rabatter	-	-	-	-	-	-	-	-
Driftskostnader	-573	-4	-482	-75	0	0	-8	-3
Kapitalavkastning, kostnader	-7 023	-174	-6 795	0	0	0	-54	0
Orealiserade förluster på placeringstillgångar								
Värdeminskning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-4 017	0	0	-3 900	0	0	0	-117
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	-1 093	-27	-1 058	0	0	0	-8	0
Övriga tekniska kostnader	-26	0	1	-26	0	0	0	-1
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	34 452	742	33 303	80	0	0	214	112
ICKE-TEKNISK REDOVISNING								
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	34 452	742	33 303	80	0	0	214	112
Skatt	-568	-15	-513	-37	0	0	-4	1
Årets resultat	33 884	727	32 790	43	0	0	210	113
Försäkringstekniska avsättningar								
Livförsäkringsavsättningar	237 901	3 854	231 691	-	-	-	2 357	-
Avsättning för oreglerade skador	533	18	501	8	-	-	6	-
Summa försäkringstekniska avsättningar	238 434	3 872	232 192	8	0	0	2 363	0
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk								
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	54 953	-	-	53 614	-	-	-	1 339
Summa	54 953	0	0	53 614	0	0	0	1 339
Konsolideringsfond	177 410	9 203	166 949	544	0	0	695	19

Balansräkning – moderbolaget

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella tillgångar			
IT-system	13	176	216
Placeringstillgångar			
Byggnader och mark	14	29 666	25 085
Placeringar i koncernföretag, intresseföretag och gemensamt styrda företag			
Aktier och andelar i koncernföretag	15	9 789	9 757
Lån till koncernföretag	15	11 281	11 480
Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag	16	8 134	7 984
Lån till intresseföretag och gemensamt styrda företag	16	3 925	3 743
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	17, 18	214 041	194 294
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	17, 18	119 010	123 116
Pantsatta finansiella placeringstillgångar	17, 18	40 818	41 512
Derivat	17, 18, 19, 20	2 129	3 240
Övriga finansiella placeringstillgångar	17, 18, 19	40 844	38 769
		479 637	458 980
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Investeringsavtalstillgångar	17, 18, 22	54 778	49 699
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning		-	-
Avsättning för oreglerade skador		-	-
		0	0
Fordringar			
Fordringar avseende direkt försäkring			
Fordringar hos försäkringstagare		-	-
Övriga fordringar	17, 23	860	2 290
		860	2 290
Andra tillgångar			
Materiella tillgångar	25	162	1
Kassa och bank	17	6 873	6 307
Övriga tillgångar		2	2
		7 037	6 311
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 364	1 742
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	24	115	81
		1 479	1 822
SUMMA TILLGÅNGAR		543 967	519 317

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget Kapital			
Aktiekapital (300 aktier à 10 000 kronor)		3	3
Konsolideringsfond		177 410	177 627
Årets resultat	41	33 884	17 311
		211 297	194 941
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	26	237 901	232 232
Avsättning för oreglerade skador	27	533	368
		238 434	232 600
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	17, 18, 28	54 953	49 862
Avsättning för andra risker och kostnader			
Avsättning för pensioner		4	4
Depåer från återförsäkrare			
Skulder			
Skulder avseende direkt försäkring		0	0
Skulder avseende återförsäkring		-	0
Derivat	17, 18, 19, 20	1 900	1 066
Övriga skulder	17, 18, 19, 29	36 965	40 550
		38 864	41 616
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	30	415	295
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		543 967	519 317

Förändringar i eget kapital – moderbolaget

2016				
Mkr	Aktiekapital	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital enligt föregående års årsredovisning	3	184 457	26 041	210 501
Föregående års vinstdisposition		26 041	-26 041	0
Årets resultat ¹⁾			17 311	17 311
Pensionstillägg/Individuell återbäring ²⁾		-9 434		-9 434
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ³⁾		-22 622		-22 622
Transaktioner med närstående ⁴⁾		-814		-814
Utgående balans moderbolaget	3	177 627	17 311	194 941

2017				
Mkr	Aktiekapital	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt
Ingående eget kapital enligt föregående års årsredovisning	3	177 627	17 311	194 941
Föregående års vinstdisposition		17 311	-17 311	0
Årets resultat ¹⁾			33 884	33 884
Pensionstillägg/Individuell återbäring ²⁾		-10 818		-10 818
Garantiförstärkning genom tilldelning av återbäring ³⁾		-5 873		-5 873
Transaktioner med närstående ⁴⁾		-837		-837
Utgående balans moderbolaget	3	177 410	33 884	211 297

¹⁾ Årets resultat överensstämmer med årets totalresultat.

²⁾ Se vidare not 10 Utbetalda försäkringsersättningar.

³⁾ Garantiförstärkning sker genom tilldelning av återbäring och redovisas som en omföring från eget kapital till försäkringstekniska avsättningar.

⁴⁾ Se vidare Förändringar i eget kapital – koncernen sidan 56 samt not 39 Närstående.

Kassaflödesanalys – moderbolaget

Mkr	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	34 452	17 973
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet		
Värdoförändringar i placeringstillgångar ¹⁾	-24 877	-16 166
Värdoförändringar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	-4 169	-4 470
Kursdifferenser	4 799	-2 883
Avsättningar	4 123	17 809
Övrigt ²⁾	62	41
Inbetalningar/utbetalningar investeringsavtal	993	893
Utbetalningar i tillägg till garanterade belopp från konsolideringsfond	-10 818	-9 434
Transaktioner med närstående	-837	-814
Betald skatt	-704	-362
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	3 024	2 587
Förändring placeringstillgångar, netto ³⁾	-2 575	-2 222
Förändring investeringsavtalstillgångar, netto	-975	-882
Förändring övriga rörelsefordringar	1 910	-1 116
Förändring övriga rörelseskulder	-635	-206
Kassaflöde från den löpande verksamheten	749	-1 839
Investeringsverksamheten		
Investering i immateriella och materiella tillgångar	-183	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-183	0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		0
ÅRETS KASSAFLÖDE	566	-1 839
Förändring i likvida medel		
Likvida medel vid årets början	6 307	8 146
Årets kassaflöde	566	-1 839
Likvida medel vid årets slut	6 873	6 307

¹⁾ Värdoförändringar placeringstillgångar

Mkr	2017	2016
Värdoförändringar byggnader och mark	-2 898	-4 746
Värdoförändringar aktier och andelar	-24 228	-9 041
Värdoförändringar obligationer och andra räntebärande värdepapper	305	-2 160
Derivat	1 944	-219
Värdoförändringar placeringstillgångar	-24 877	-16 166

²⁾ Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet

Mkr	2017	2016
Avskrivningar	62	41
Justering för övriga poster som ej ingår i kassaflödet	62	41

³⁾ Förändring placeringstillgångar, netto

Mkr	2017	2016
Byggnader och mark	-1 683	-1 005
Placering i koncernföretag	167	-3 184
Placering i intresseföretag och gemensamt styrda företag	-390	-417
Placering i aktier och andelar	-5 525	-22 820
Placering i obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 533	29 179
Placering i derivat	7 228	-5 239
Övriga finansiella placeringstillgångar	-4 905	1 264
Förändring placeringstillgångar, netto	-2 575	-2 222

Övriga upplysningar

Mkr	2017	2016
Upplysning om betalda och erhållna räntor		
Under perioden betald ränta	-1 569	-1 440
Under perioden erhållen ränta	5 252	6 148
Upplysning om erhållna utdelningar		
Under perioden erhållna utdelningar	6 390	5 458

2017

Noter

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

1. Allmän information

Årsredovisningen avges per 31 december 2017 och avser räkenskapsåret 2017 för AMF Pensionsförsäkring AB med organisationsnummer 502033-2259. AMF är ett svenskt livförsäkringsaktiebolag med säte i Stockholm, Sverige. Adressen till huvudkontoret är Klara Södra Kyrkogata 18, 113 88 Stockholm. Koncernredovisningen och årsredovisningen för det räkenskapsår som slutar den 31 december 2017 har godkänts för publicering av styrelsen den 13 mars 2018 och kommer att föreläggas årsstämman för fastställande den 11 april 2018.

2. Redovisningsprinciper i koncernen

2.1 Grund för rapporternas upprättande

Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) så som de har godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU. Vidare tillämpas Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2015:12 samt Rådet för finansiell rapportering, RFR, rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner. Merparten av tillgångarna redovisas till verkligt värde via årets resultat. Övriga poster, såsom Immateriella tillgångar, Fordringar, Andra tillgångar, Förutbetalda kostnader, Upplupna intäkter samt Andra skulder redovisas till historiska anskaffningsvärden. Försäkringstekniska skulder nuvärdesberäknas utifrån aktuariella metoder. Rörelsefastighet redovisas enligt omvärderingsmetoden. Aktier i gemensamt styrda företag och intresseföretag redovisas med tillämpning av kapitalandelsmetoden.

2.2 Nya och framtida redovisningsprinciper

2.2.1 Ändringar i årsredovisningslagarna

I årsredovisningslagen har krav på hållbarhetsrapportering införts för företag av en viss storlek med ikraftträdande för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2016. För AMFs del innebär detta att förvaltningsberättelsen har kompletteras med information om väsentliga risker kopplat till frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption samt hur dessa risker hanteras.

2.2.2 Framtida redovisningsprinciper

2.2.2.1 Nya och ändrade standarder från IASB att tillämpas från den 1 januari 2017 eller senare

Av de nya standarder och tolkningar som träder i kraft efter 2017 har följande bedömts kunna påverka AMFs framtida redovisning.

IFRS 17 Insurance Contracts (Försäkringsavtal, ännu ej godkänd av EU)

Den nya internationella redovisningsstandard för försäkringsavtal, IFRS 17, publicerades av IASB (International Accounting Standards Board) den 18 maj 2017. Den befintliga redovisningsstandard IFRS 4 Försäkringsavtal kommer att ersättas med den nya standarden som träder i kraft 1 januari 2021. Den nya standarden innebär att en ny metod för att värdera och presentera försäkringskontrakt införs vilken har sin utgångspunkt i beräkning av försäkringskontraktens vinstmarginaler vilka ska periodiseras över kontraktens löptid. EU har påbörjat sin godkännandeprocess av standarden vilken beräknas pågå under hela 2018. Tillämpningen av standarden för onoterade juridiska enheter respektive koncerner inom Sverige fastställs av Finansinspektionen genom föreskrifter. En utmaning med att implementera standarden är att den i sin utformning strider mot Försäkringsredovisningsdirektivet i fråga om värdering, klassificering och presentation av försäkringskontrakt. AMF följer utvecklingen avseende implementation av standarden på EU-nivå samt deltar i remissarbete avseende implementeringen av standarden i Sverige. För AMF är den viktigaste frågan att konsolideringsfonden i försäkringsbolag som bedrivs enligt

ömsesidiga principer fortsatt ska klassificeras som eget kapital och att den redovisningsmässiga hanteringen av konsolideringsfonden inte ska komma att påverka kapitalbasen i kapitalkravhänseende.

IFRS 9 Finansiella Instrument

IFRS 9 är en ny standard avseende Finansiella instrument som kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden består av tre delar; klassificering och värdering, nedskrivning samt säkringsredovisning. Standarden kommer att innebära en minskning av antalet värderingskategorier för finansiella tillgångar. AMFs preliminära bedömning är att den nya standarden inte kommer att medföra väsentliga förändringar eftersom merparten av finansiella instrument idag värderas inom kategorin verkligt värde via årets resultat. Dock kommer standarden innebära ett arbete med att införa ny klassificering av finansiella instrument. Eftersom AMF inte tillämpar säkringsredovisning innebär denna del i standarden ingen påverkan på AMF. Standarden träder i kraft för räkenskapsår som inleds 1 januari 2018 eller senare. AMF kommer att tillämpa den övergångsregler som införts i IFRS 4 Försäkringskontrakt, som tillåter försäkringsbolag att tillämpa IFRS 9 samtidigt som IFRS 17 träder i kraft. IFRS 9 godkändes av EU i november 2016.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

IFRS 15 är en ny standard som kommer att innebära att alla regler för intäktsredovisning samlas i en enda standard. Standarden omfattar inte AMFs kärnverksamhet då försäkringskontrakt är undantagna denna standard och regleras i IFRS 4. Även intäkter från finansiella instrument är undantagna då dessa intäkter regleras i IAS 39. För AMFs del blir standarden tillämplig vid redovisning av vissa intäkter inom fastighetsförvaltningen. I koncernen kommer dessa intäkter dock inte att uppgå till väsentliga belopp. Standarden publicerades i maj 2014 och ska tillämpas från och med räkenskapsår 2018. Standarden godkändes av EU i september 2016.

IFRS 16 Leasing

IFRS 16 är en ny standard för redovisning av leasingkontrakt och ersätter den tidigare IAS 17 Leasingavtal. Innebörden av stan-

Not 1. Redovisningsprinciper, forts.

darden är att leasingtagaren ska redovisa samtliga leasingavtal i balansräkningen och tillämpa avskrivning på tillgången samt redovisa en räntekostnad på leasingskulden. AMF bedömer att standarden inte får väsentlig effekt på koncernens redovisning men kommer att under 2018 utreda frågan vidare. Standarden träder i kraft 1 januari 2019 och godkändes av EU i oktober 2017.

2.3 Väsentliga uppskattningar och bedömningar

I koncernen görs uppskattningar och bedömningar för att fastställa redovisade värden på vissa tillgångar och skulder. Dessa uppskattningar baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer inklusive förväntningar på framtida händelser som anses rimliga under rådande förhållanden. Väsentliga uppskattningar och bedömningar har gjorts inom nedanstående områden med hänvisning till detaljerad information.

2.3.1 Uppskattningar

- Uppskattningar vid värdering av förvaltningsfastigheter återfinns under avsnitt 2.8 samt i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.
- Uppskattningar avseende aktuariella beräkningar återfinns i stycke 2.12.3 samt i not 26 Livförsäkringsavsättning.
- Uppskattning av antaganden vid beräkning av Pensionsförpliktelse återfinns i not 38 Pension.
- Uppskattningar finns vid värdering av onoterade aktier och andelar, se avsnitt 2.9.2 Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultatet samt Not 18 Hierarki för verkligt värde, Nivå 3.

2.3.2 Bedömningar

- Bedömning har gjorts att samtliga traditionella försäkringsavtal har betydande försäkringsrisk och redovisas i enlighet med IFRS 4, Försäkringsavtal.
- Bedömning har gjorts att fondförsäkringsavtal inte medför någon betydande försäkringsrisk, se vidare avsnitt 2.12 Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal.
- Diskretionära delar i försäkringsavtal har valts att redovisas inom eget kapital, återfinns under 2.12 Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal samt 2.12.2 Redovisning av preliminärt fördelat överskott.

- Bedömning av värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna återfinns under avsnitt 2.9 Finansiella tillgångar och skulder.
- Bedömning av klassificering av rörelsefastighet återfinns under avsnitt 2.10.2 Rörelsefastighet.
- Bedömning att inte konsolidera egna fonder respektive innehav i gemensamt styrda företag och intresseföretag återfinns i avsnitt 2.5 Koncernredovisning.

2.4 Upplysningar om risker och kapital

Upplysningar om hantering av finansiella risker, försäkringsrisker och kapital framgår av avsnittet Risker och riskhantering på sidan 41 och framåt, i not 26 Livförsäkringsavsättning samt i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

2.5 Koncernredovisning

Koncernen omfattar moderbolaget AMF samt de bolag där AMF har bestämmande inflytande (kontroll). För att bestämmande inflytande ska föreligga ska följande kriterier vara uppfyllda:

- 1) AMF har inflytande över investeringsobjektet.
- 2) AMF exponeras för eller har rätt till rörlig avkastning från investeringsobjektet.
- 3) AMF kan använda sitt inflytande över investeringsobjektet för att påverka sin avkastning.

De tre kriterierna är uppfyllda för AMFs helägda dotterbolag som framgår av not 15 Aktier och andelar i koncernföretag. Samtliga dessa dotterbolag ägs till 100 procent.

AMFs innehav i gemensamt styrda företag bedöms inte uppfylla samtliga kriterier för bestämmande inflytande då AMF inte har större möjlighet att styra verksamheten än samägarna i dessa investeringar. I det intresseföretag som AMF äger är det samägaren som har det bestämmande inflytandet. AMF redovisar innehav i intresseföretag och gemensamt styrda företag enligt kapitalandelsmetoden, se 2.5.1 Aktier i intresseföretag och gemensamt styrda företag.

Fondförsäkringstagarna i AMF väljer att investera i olika fonder. AMF köper andelar i de av kunderna valda fonderna. AMF kan därigenom, för sina kunders räkning, komma att stå som ägare till mer än 50 procent av andelarna i fonder som förvaltas i koncernen. På grund av de legala regelverk som omgärdar

fondverksamhet anser AMF att AMF inte har rätt att utforma fondernas finansiella och operativa strategier i syfte att påverka avkastningen från fonderna. Detta gäller oavsett om AMF äger mer eller mindre än 50 procent av andelarna i fonderna. Försäkringstagarna erhåller därmed den avkastning reducerad med skatter och avgifter som fonderna genererar. AMF erhåller enbart avgifter, till marknadsmässiga villkor, för förvaltningen av fonderna. AMF gör därför den samlade bedömningen att fonder som förvaltas i koncernen inte ska konsolideras. De andelar som koncernen, för sina kunders räkning, innehar i dessa fonder redovisas dock i balansräkningen som tillgång respektive skuld för investeringsavtalsåtaganden.

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att vid förvärv värderas tillgångar och skulder i ett dotterbolag till verkligt värde på transaktionsdagen. Om anskaffningskostnaden överstiger de identifierbara nettotillgångarnas verkliga värde redovisas denna del som goodwill. Om anskaffningskostnaden är lägre redovisas mellanskillnaden direkt i resultaträkningen. Resultat från verksamheten i dotterbolag som förvärvats eller avyttrats under året tas upp i koncernredovisningen från förvärvstidpunkten respektive fram till den tidpunkt när moderbolaget upphör att ha ett bestämmande inflytande. Alla koncerninterna transaktioner, balansposter, intäkter och kostnader elimineras vid konsolidering.

2.5.1 Aktier i intresseföretag och gemensamt styrda företag

AMF äger aktier i ett antal bolag som klassificeras som gemensamt styrda företag respektive intresseföretag, se 2.5 Koncernredovisning. I koncernredovisningen redovisas innehaven enligt kapitalandelsmetoden. Initialt redovisas innehavet till anskaffningsvärde. Därefter redovisas koncernens andel av resultatet i det gemensamt styrda företaget respektive intresseföretaget i årets resultat som nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder samt som ett ökat respektive minskat bokfört värde av aktierna. Vid utdelning från de gemensamt styrda företagen respektive intresseföretaget minskar det redovisade värdet på andelarna i innehavet. När koncernens andel av redovisade förluster i de gemensamt styrda företagen respektive intresseföretaget eventuellt överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

förluster sker även mot ägarlån. Uppkommer vinster därefter redovisas dessa i AMF som resultatandel först när de ackumulerat uppgår till samma belopp som de oredovisade vinsterna. Inför varje balansdag görs en bedömning om nedskrivningsbehov av det bokförda värdet föreligger. Om det bokförda värdet överstiger återvinningsvärdet redovisas mellanskillnaden i årets resultat. Samtliga gemensamt styrda företag och intresseföretaget redovisar enligt IFRS i sin rapportering till AMF, varför inga justeringar behöver göras för att redovisningen ska överensstämma med koncernens redovisningsprinciper.

2.6 Omräkning av utländsk valuta

De finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor, vilken är koncernens rapporteringsvaluta och även funktionell valuta för moderbolaget. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till svenska kronor med den valutakurs som gäller på transaktionsdagen. På balansdagen räknas tillgångar och skulder i utländsk valuta om till svenska kronor till balansdagens kurs. Valutakursresultat som uppstår vid omräkningarna redovisas i årets resultat under Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder.

2.7 Immateriella tillgångar

Immateriella tillgångar är identifierbara ickemonetära tillgångar utan fysisk form. För att redovisa en immateriell tillgång ska kontroll över tillgången kunna påvisas, vilket innebär att man har förmågan att säkerställa att framtida ekonomiska fördelar från den kommer företaget till del. De immateriella tillgångarna i AMF består av förvärvad och egenutvecklad programvara som bedöms ha ett ekonomisk värde under kommande år. Internt upparbetade immateriella tillgångar som avser egenutvecklad programvara redovisas endast om samtliga av följande villkor uppfylls:

- Det finns identifierbara tillgångar.
- Det är troligt att de tillgångar som upparbetats kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- Tillgångarnas anskaffningsvärde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Vid första redovisningstillfället värderas immateriella tillgångar till anskaffningsvärde och därefter till anskaffningsvärde efter

avdrag för eventuella ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar. Avskrivningstiden bedöms utifrån förväntad nyttjandeperiod. De immateriella tillgångarna skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning och skrivs av linjärt över den fastställda nyttjandeperioden. Nyttjandeperioderna omprövas minst årligen. Immateriella tillgångar som ännu inte är färdiga att användas prövas för nedskrivningsbehov årligen samt dessutom så snart indikationer uppkommer som tyder på att tillgången i fråga har minskat i värde. Den bedömda nyttjandeperioden för det system som redovisas som immateriell tillgång har bedömts vara minst tio år baserat på den förväntade nyttan som det nya systemet medför.

De delar i det nya IT-systemet som avser webbplats har bedömts ha en nyttjandeperiod på tre år.

Vid en indikation att tillgångsvärde kan ha minskat fastställs tillgångens återvinningsvärde. Om detta värde bedöms understiga det bokförda värdet redovisas tillgången till det lägre värdet. Nedskrivning redovisas i årets resultat. Vid varje bokslutstillfälle görs en individuell prövning av värdet för respektive tillgång och dessutom prövas nyttjandeperioden för tillgångarna. Vid aktivering av eget utvecklingsarbete förs motsvarande belopp över till en fond för utvecklingsutgifter inom eget kapital. Redovisade värden för immateriella tillgångar finns i not 13 Immateriella tillgångar.

2.8 Förvaltningsfastigheter

Förvaltningsfastigheter innehas i syfte att generera hyresintäkter eller värdestegring eller en kombination av dessa, i enlighet med IAS 40. Förvaltningsfastigheter redovisas vid förvärvstillfället till anskaffningsvärdet inklusive utgifter direkt hänförliga till förvärvet. Efter förvärvstillfället redovisas förvaltningsfastigheter till verkligt värde enligt IFRS 13. För att fastställa fastigheternas verkliga värde vid varje enskilt bokslutstillfälle görs marknadsvärdering av samtliga fastigheter. Ytterligare upplysning om verkligt värde för förvaltningsfastigheter återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

Såväl orealiserade som realiserade värdeförändringar redovisas på raden Nettoresultat av förvaldade tillgångar och skulder. Realiserade värdeförändringar hänför sig till vinst eller förlust

av sålda eller uttrangerade förvaltningsfastigheter och beräknas som skillnaden mellan försäljningspris med avdrag för försäljningsomkostnader och senast redovisade marknadsvärde med tillägg för årets eventuella investeringar.

Tillkommande utgifter aktiveras då det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar förknippade med tillgången kommer att erhållas och att utgiften kan fastställas med tillförlitlighet. Mer omfattande åtgärder avseende utbyte av befintlig eller införande av ny identifierad komponent aktiveras medan utgifter för reparationer och underhåll resultatförs löpande i den period de uppstår. Fastigheternas hyresintäkter och driftskostnader redovisas på separata rader i Rapport över totalresultatet för koncernen. Fastighetsköp och fastighetsförsäljningar redovisas i samband med att risker och förmåner som förknippas med äganderätten övergår till köparen eller säljaren, vilket normalt sker på tillträdesdagen.

2.9 Finansiella tillgångar och skulder

2.9.1 Inledning

Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller egetkapitalinstrument i ett annat företag. Finansiella instrument klassificeras i olika kategorier, beroende på avsikten med förvärvet av den finansiella tillgången eller skulden.

AMF använder kategorierna:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet.
- Lån och fordringar.
- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen.
- Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde.

Klassificeringen bestäms vid den ursprungliga anskaffningstidpunkten. Affärsdagsredovisning tillämpas för samtliga finansiella tillgångar och skulder. AMF tillämpar inte säkringsredovisning. Genom redovisning till verkligt värde kan dock ekonomisk säkring återspeglas i redovisningen. Eftersom AMF tillämpar affärsdagsredovisning uppkommer fordringar och skulder relaterade till ej likviderade värdepappersaffärer. När AMF säljer värdepapper tas värdepappret bort från balansräkningen på affärsdagen och vinst/ förlust redovisas i årets resultat. Från affärsdag till lik-

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

viddag bokas en fordran upp på köparen under Övriga fordringar. När AMF köper värdepapper redovisas värdepappret i balansräkningen på affärsdagen och mellan affärsdagen och likviddagen bokas en skuld upp till säljaren, under Övriga skulder.

2.9.2 Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultatet

AMF identifierar och klassificerar vid första redovisningstillfället merparten av alla finansiella tillgångar och skulder som Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultatet. Denna klassificering är baserad på att AMFs kapitalförvaltning utvärderas utifrån verkligt värde i enlighet med de av styrelsen beslutade placeringsriktlinjerna (riskhanterings- och investeringsstrategi). Uppföljning sker i ledningen och i styrelsen baserat på verkligt värde. Derivatinstrument klassificeras alltid i denna kategori i underkategorin finansiella instrument innehavda för handel. Samtliga finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde omvärderas löpande med värdeförändringar och bokförs via årets resultat. I denna kategori ingår kassa, banktillgodohavanden, penningmarknadsinstrument, räntebärande värdepapper, aktier och andelar, derivat, repor, värdepapperslån, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk samt övriga finansiella placeringstillgångar, skulder till försäkringstagare och investeringsavtal. Värderingsmetod för finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde specificeras i den värderingshierarki som presenteras i not 17 Finansiella instrument samt i not 18 Hierarki för verkligt värde. Finansiella instrument i nivå 1 värderas till noterade priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder som företaget har tillgång till vid värderingstidpunkten. Huvuddelen av aktier, aktiederivat och räntebärande instrument som handlas av AMF handlas på aktiva finansmarknader. I nivå 2 värderas dagslån, återköpstransaktioner och valutaderivat med en värderingsteknik för analys av diskonterade kassaflöden allmänt använd av marknadsaktörer. Certifikat, vissa obligationer samt investerade säkerheter för värdepapperslån värderas baserat på noteringar hos mäklare där liknande kontrakt handlas på en aktiv marknad och kurserna speglar faktiska transaktioner på jämförbara instrument. I nivå 3 värderas obligationer och räntebärande värdepapper utifrån en avkastningskurva för den tillämpliga löptiden med olika påslag beroende på värdepapprets kreditvärdighet.

Aktier och andelar samt fondandelar infrastruktur värderas utifrån kassaflödesmodell och nyligen gjorda transaktioner. Poster som rör förändring av tillgångarnas värde avseende investeringsavtal redovisas i Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder.

2.9.2.1 Aktier och andelar

Aktier och andelar värderas till anskaffningsvärde då de första gången redovisas i balansräkningen. Anskaffningsvärdet motsvarar det verkliga värdet av den ersättning som lämnats exklusive transaktionskostnader. Efter det att en aktie tagits upp i redovisningen första gången sker värdering till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder.

2.9.2.2 Räntebärande värdepapper

Räntebärande värdepapper värderas till anskaffningsvärde då de första gången redovisas i balansräkningen. Anskaffningsvärdet motsvarar det verkliga värdet av den ersättning som lämnats exklusive transaktionskostnader. Efter det att ett räntebärande värdepapper tagits upp i redovisningen första gången sker värdering till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder.

2.9.2.3 Derivat

För att hantera finansiella risker använder AMF huvudsakligen valutaterminer, aktie- och räntederivat. Derivat tas upp i redovisningen på affärsdagen till verkligt värde, vilket också utgör anskaffningsvärdet. Samtliga derivat omvärderas sedan löpande till verkligt värde och värdeförändringen redovisas som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder. Samtliga derivat redovisas brutto i balansräkningen. Derivat med positiva verkliga värden redovisas som Placeringstillgångar medan derivat med negativa verkliga värden redovisas som Derivat under Andra skulder.

2.9.2.4 Återköpstransaktioner (repor) och värdepapperslån

Repor är transaktioner som inte kvalificerar för borttagning från balansräkningen därför att AMF inte har överfört all risk och avkastning till motparten. I de fall AMF ingår avtal om placeringsre-

por tas inte värdepappret upp i balansräkningen då det endast kan finnas en part som innehar risk och avkastning. Handel förekommer med både finansierings- och placeringsrepor avseende obligationer. Vid finansieringsrepor säljer AMF obligationer, samtidigt som motparten förbinder sig att sälja tillbaka obligationerna på en förutbestämd dag till ett förutbestämt pris. Finansieringsrepor är ett sätt att låna pengar mot säkerhet. Obligationer som säljs i en finansieringsrepa ligger kvar i redovisningen under posten Obligationer och andra räntebärande värdepapper och värderas till verkligt värde. Värdet av överenskommen köpeskilling redovisas som skuld under posten Övriga skulder och värderas till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder. Vid placeringsrepor köper AMF obligationer samtidigt som motparten förbinder sig att köpa tillbaka obligationerna på en förutbestämd dag till ett förutbestämt pris. Placeringsrepor är ett sätt att låna ut pengar mot säkerhet. Obligationer som köps i en placeringsrepa redovisas inte i balansräkningen. Överenskommen köpeskilling redovisas som fordran under posten Övriga finansiella placeringstillgångar och värderas till verkligt värde. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i årets resultat som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder. Värdepapperslån innebär att värdepapper (aktier och räntebärande värdepapper) lånas ut mot ersättning och mot erhållande av säkerhet. Ersättningen periodiseras över löptiden och redovisas som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder. Värdepapper som lånats ut redovisas även därefter i balansräkningen till verkligt värde, eftersom detta är en transaktion där AMF inte har överfört all risk och avkastning till motparten. Om säkerhet erhålls i form av likvida medel placeras dessa i räntebärande värdepapper och redovisas till verkligt värde i balansräkningen under Övriga finansiella placeringstillgångar samtidigt som skulden redovisas under Övriga skulder värderat till verkligt värde. Värdet av de värdepapper som lånats ut mot kontantsäkerhet anges under Not 31 Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser. Om den erhållna säkerheten är värdepapper redovisas den inte i balansräkningen utan anges separat i not 32 Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter. Där anges även värdet av de värdepapper som lånats ut mot värdepapperssäkerhet.

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

2.9.2.5 Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Dessa tillgångar består av försäkringstagarnas investeringar i investeringsavtal och redovisas på en egen rad i balansräkningen. Investeringar till förmån för försäkringstagare som själva bär placeringsrisken för investeringen redovisas till verkligt värde. Investeringsavtalsstillgångarna värderas till senaste NAV-kurs. Försäkringstagarnas insättningar investeras i fonder valda av försäkringstagaren, och ett åtagande gentemot försäkringstagarna redovisas som skuld. Skuldens storlek står i direkt förhållande till fondernas värdeutveckling och summan av premier som betalats in, uttagna skatter och avgifter samt utbetalningar som gjorts. Se 2.12.3.2 Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka livförsäkringstagaren bär risk.

2.9.3 Lån och fordringar

Lån och fordringar är finansiella tillgångar med fasta betalningar eller med betalningar som går att fastställa till belopp och som inte är noterade. Värdering görs till upplupet anskaffningsvärde. Bolagets fordringar har endera rörlig ränta eller kort förväntad löptid, och värderas därför till nominellt belopp utan diskontering. I denna kategori ingår upplupen ränta och hyresintäkter, ej likviderade värdepappersaffärer, kundfordringar och övriga fordringar.

2.9.4 Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde

I denna kategori redovisas räntebärande och ej räntebärande finansiella skulder som inte är derivat. Värdering görs till upplupet anskaffningsvärde. De finansiella skulder i denna kategori som har kort förväntad löptid värderas till anskaffningsvärde utan diskontering. I kategorin ingår ej likviderade värdepappersaffärer, leverantörsskulder och övriga skulder.

2.10 Materiella tillgångar

2.10.1 Inventarier

De materiella tillgångarna redovisas till anskaffningsvärde och skrivs av enligt plan över nyttjandeperioden. Avskrivningstiden för de materiella anläggningstillgångarna är mellan tre och fem år. Nedskrivningsprövning sker vid indikation på värdenedgång. Nedskrivning sker om det bokförda värdet överstiger tillgångens

beräknade återvinningsvärde. Avskrivning av inventarier som avser inredning i förvaltningsfastighet och som ingår i hyresavtalet redovisas som Driftskostnader fastighet i koncernredovisningen och som Kapitalavkastning, kostnader i moderbolaget. Övriga avskrivningar på inventarier redovisas under Driftskostnader.

2.10.2 Rörelsefastighet

AMF redovisar den fastighet som används i den egna verksamheten som rörelsefastighet. Rörelsefastigheten redovisas enligt IAS 16 till anskaffningsvärde vid första redovisningstillfället. Det antagna anskaffningsvärdet motsvarar verkligt värde vid ingången av räkenskapsår 2011. AMF tillämpar omvärderingsmetoden, vilket innebär att när rörelsefastighetens verkliga värde kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, ska tillgången redovisas till omvärderat belopp. Rörelsefastigheten ingår i den marknadsvärdering som genomförs för hela fastighetsbeståndet vid varje bokslutstillfälle varför det verkliga värdet fastställs minst årligen. Omvärderingsbeloppet utgörs av skillnaden mellan rörelsefastighetens bokförda värde efter årets avskrivningar och det fastställda verkliga värdet. Omvärderingsbeloppet redovisas mot övrigt totalresultat i de fall värdet är positivt. Värdet redovisas på separat rad i eget kapital under benämningen Omvärderingsreserv. Löpande utgifter aktiveras om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna som är förknippade med tillgången kommer att komma till dess del och att anskaffningskostnaden kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. I annat fall kostnadsförs utgiften och redovisas i årets resultat. Avskrivning sker enligt komponentmetoden vilket innebär att rörelsefastigheten delas in i komponenter med olika nyttjandeperioder. Mark bedöms ha obegränsad nyttjandeperiod varför ingen avskrivning görs för denna komponent. Övriga komponenter (stomme, stomkompletteringar, väggar, installationer, yttre och inre ytskikt) bedöms ha en nyttjandeperiod på 25 år. Nedskrivningar görs efter behov enligt IAS 36. Avskrivningar och nedskrivningar redovisas i årets resultat. I det fall tidigare nedskrivningar är gjorda redovisas positiva omvärderingar mot årets resultat och överskjutande belopp redovisas mot övrigt totalresultat. Om omvärderingsbeloppet är negativt redovisas detta i första hand mot eventuell Omvärderingsreserv i eget kapital och överskjutande belopp redovisas i resultaträkningen. Skillnaden mellan avskrivning-

en baserat på det omvärderade värdet och avskrivning enligt ursprungligt anskaffningsvärde överförs från omvärderingsreserven till balanserade vinstmedel.

2.11 Likvida medel

Likvida medel avser banktillgodohavanden och redovisas till verkligt värde. Ränta på likvida medel redovisas i den takt den intjänas som Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder i årets resultat.

2.12 Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal

2.12.1 Definitioner försäkringsavtal och investeringsavtal

Begreppet försäkringsavtal definieras i IFRS 4. Avtal som medför betydande försäkringsrisk för den försäkrade och därmed uppfyller definitionen av försäkringsavtal ska redovisas enligt IFRS 4. Avtal som inte uppfyller definitionen ska redovisas som finansiella kontrakt enligt IAS 39 alternativt som serviceavtal enligt IAS 18. AMFs bestånd av traditionella försäkringar är avtal i vilka AMF åtar sig en betydande försäkringsrisk genom att kompensera försäkringstagaren eller annan förmånstagare om en förutbestämd försäkrad händelse inträffar. Dessa produkter redovisas som försäkringsavtal enligt IFRS 4. AMFs bestånd av fondförsäkringar klassificeras som finansiella avtal (investeringsavtal) då de inte överför någon betydande försäkringsrisk från innehavaren till AMF och redovisas i enlighet med IAS 39. Investeringsavtal är finansiella förbindelser vars verkliga värde är beroende av de underliggande finansiella tillgångarnas verkliga värde. De underliggande tillgångarna och tillhörande skulder värderas till verkligt värde via resultatet. Det verkliga värdet på de finansiella skulderna fastställs med hjälp av de aktuella värden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångarna till vilka de finansiella skulderna är länkade på balansdagen. Belopp som erhållits från och betalats till innehavare av investeringsavtalen redovisas över balansräkningen som insättning eller uttag. Avgifter som debiteras för förvaltning av investeringsavtal intäktsförs som Intäkter från investeringsavtal. Se vidare stycke 2.9 Finansiella tillgångar och skulder.

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

2.12.2 Redovisning av preliminärt fördelat överskott (Diskretionära delar i försäkringsavtal)

Huvuddelen av försäkringsavtalen innehåller en diskretionär del, så kallad återbäring, som innebär att den försäkrade kan erhålla ytterligare ersättning om det uppstår ett överskott i försäkringsrörelsen. Detta överskott består dels av pensionstillägg för förmånsbestämd försäkring och dels av preliminärt fördelat återbäring för avgiftsbestämd försäkring, inklusive Definitiva övergångsregler för Avtalspension SAF-LO (se Livförsäkringsavsättning nedan). Fördelning av överskott är reglerat i bolagets konsolideringspolicy i de försäkringstekniska riktlinjerna. Överskottet tilldelas efter beslut av årsstämman och i enlighet med bolagsordning och de regelverk som är fastställda av styrelsen. Preliminärt fördelat överskott är ej garanterat och ingår i moderbolagets egna kapital som en del av konsolideringsfonden. Bolaget har valt att använda den valmöjlighet som IFRS ger att redovisa det som en separat post inom eget kapital. Överskottet tilldelas den försäkrade i samband med utbetalning, flytt eller garantiförstärkning och redovisas direkt mot eget kapital.

2.12.3 Försäkringstekniska avsättningar

2.12.3.1 Livförsäkringsavsättning

De försäkringstekniska avsättningarna utgörs av livförsäkringsavsättning och avsättning för oreglerade skador. Då samtliga åtaganden är i svensk valuta är de försäkringstekniska avsättningarna upptagna i svenska kronor. Livförsäkringsavsättningarna motsvarar det förväntade kapitalvärdet av bolagets garanterade förpliktelser. Kapitalvärdet beräknas med beaktande av antaganden om framtida ränta, dödlighet och andra riskmått, driftskostnader och skatt. Bolaget har tillämpat ett ränteantagande i enlighet med Finansinspektionens gällande föreskrift (FFFS 2013:23). Livslängdsantagandet bygger dels på bolagets egna erfarenheter och dels på försäkringsbranschens samlade erfarenhet i form av branschgemensamma analyser. AMF tillämpar generationsberoende livslängdsantaganden som är anpassade för respektive avtalsområde. Driftskostnadsantagandet utgörs av ett antagande om kostnad som är proportionell mot de försäkringstekniska avsättningarna. I livförsäkringsavsättningen ingår endast garanterade åtaganden och därmed ingår ej värdet av beslutade pensionstillägg eller preliminärt fördelat återbä-

ring. Skuld tillräcklighetstest är tillämpat på den del av portföljen som avser traditionell försäkring.

2.12.3.2 Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka livförsäkringstagaren bär risk

Avsättning för investeringsavtal redovisas under Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagare bär risk. Dessa försäkringstekniska avsättningar motsvaras av värdet av försäkringstagarnas fondandelar inklusive medel i svenska kronor som ej är placerat i andelar.

2.12.3.3 Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen utgörs av pensionsbelopp, inklusive tilldelad återbäring, som förfallit till betalning men som ännu ej betalats ut. Här ingår också avsättningar för riskförsäkring i form av reserv för pågående utbetalningar inom familjeskyddsförsäkring.

2.13 Avsättning för andra risker och kostnader

2.13.1 Avsättning för pensioner

AMF har både förmåns- och avgiftsbestämda pensionsplaner. Den förmånsbestämda delen av FTP-planen är tryggad genom försäkring i SPP men lades i fribrev 30 november 2016. Pensionsplanen klassificeras enligt IAS 19 som en plan som omfattar flera arbetsgivare (så kallad multiemployer plan) och kostnaden för förpliktelsen beräknas enligt Projected Unit Credit Method, där en aktuariell beräkning görs årligen, eftersom informationen finns tillgänglig på individnivå hos försäkringsgivaren. Metoden innebär en linjär kostnadsfördelning mellan tiden för anslutning till planen och pensionsåldern. Förpliktelsen värderas till nuvärdet av de förväntade framtida utbetalningarna. De aktuariella långsiktiga antagandena som ligger till grund för beräkningarna fastställs årligen i anslutning till balansdagen. Antaganden görs bland annat om diskonteringsränta, inflation och dödlighet. Den räntesats som ska användas för att diskontera förpliktelsen ska enligt IAS 19 fastställas baserat på marknadsmässig avkastning på förstklassiga företagsobligationer. I avsaknad av en fungerande marknad för detta i Sverige används istället statsobligationer eller bostadsobligationer. Diskonteringsräntan fastställs således utifrån räntorna för statsobligationer eller bostadsobligationer med hänsyn tagen till beräknad återstående löptid för respektive

åtagande. AMF har valt att använda bostadsobligationer som grund för diskontering. Avkastning på förvaltningstillgångar beräknas baserat på samma diskonteringsränta som används vid beräkning av förpliktelsen och redovisas som en räntekostnad/intäkt i årets resultat. Skillnaden mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångarna och den beräknade avkastningen redovisas i övrigt totalresultat. Övriga antaganden baseras på förväntad utveckling under förpliktelsens löptid. Förändringar i aktuella antaganden och erfarenhetsbaserade justeringar av förpliktelsen och av det verkliga värdet på förvaltningstillgångar ger upphov till aktuariella vinster eller förluster. Dessa vinster eller förluster redovisas omedelbart i övrigt totalresultat. Avsättningar för förmånsbestämda pensioner i AMF, vilka motsvarar förpliktelsens nuvärde på balansdagen med avdrag för verkligt värde av tillhörande förvaltningstillgångar, redovisas i balansräkningen under posten Avsättningar för pensioner. I koncernens resultat utgörs kostnaden för de förmånsbestämda pensionerna av summan av kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period samt ränta på förpliktelsen. Kostnaden redovisas under posten Driftskostnader i resultaträkningen. Löneskatt har beaktats i justeringar för förmånsbestämda pensionsplaner i balans- och resultaträkningen.

En avgiftsbestämd plan är en pensionsplan för ersättning efter avslutad anställning enligt vilken ett företag betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon legal eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Följaktligen redovisas ingen pensionsskuld för en avgiftsbestämd plan.

Från och med 1 december 2016 sker försäkring av den förmånsbestämda delen av FTP-planen hos Alecta. Denna plan redovisas som en premiebestämd pensionsplan med stöd av uttalandet från Rådet för finansiell rapportering UFR 10 "Redovisning av pensionsplanen ITP 2 som finansieras genom försäkring i Alecta". Uttalandet avser ITP 2 men tillämpas även på FTP 2. Kostnader för premiebestämda pensionsplaner inklusive löneskatt redovisas direkt i resultaträkningen.

Koncernens övriga totalresultat utgörs av aktuariella vinster och förluster samt skillnad mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångarna och den beräknade avkastningen. Se även not 38 Pension.

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

2.14 Redovisning av intäkter

2.14.1 Premier

För premiebetalningar tillämpas kontantprincipen. Kontantprincipen innebär att inbetalda premier intäktsförs när de inkommer oavsett vilken period de avser. Förskottsbetalda premier inkluderas där gällande avtal finns. Premierna redovisas som en intäkt i årets resultat men ingår samtidigt som en ökning vid beräkningen av de försäkringstekniska avsättningarna.

2.14.2 Intäkter från investeringsavtal

Avgiftsuttaget för investeringsavtalsstillgångar beräknas på försäkringstagarnas tillgodohavande. Avgifter som debiteras för förvaltning av investeringsavtal intäktsförs. Dessa tjänster tillhandahålls under avtalens löptid.

2.14.3 Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder

Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder består av värdeförändringar samt realiserade vinster och förluster avseende fastigheter, nettoresultat av aktier och andelar, nettoresultat av räntebärande tillgångar och skulder, nettoresultat av investeringsavtalsstillgångar samt nettoresultat av derivat. Nettoresultat av aktier och andelar består av utdelningsintäkter samt realiserad och orealiserad värdeförändring på aktier och andelar. Nettoresultat av räntebärande tillgångar och skulder består av ränteintäkter på bankmedel, räntebärande värdepapper, värdepapperslån och repor samt orealiserad och realiserad värdeförändring på dessa. Nettoresultat av aktierelaterade derivat består av realiserad och orealiserad värdeförändring på optioner och valutaderivat avsedda att valutasäkra aktier och andelar. Avkastning på ränterelaterade derivat består av realiserad och orealiserad värdeförändring på ränteterminer samt valutaderivat avsedda att valutasäkra räntebärande tillgångar. Ränteintäkter inkluderar periodiserade belopp av eventuella rabatter, premier och andra skillnader mellan det ursprungliga värdet av fordran och det belopp som erhålls vid förfall. Ränteintäkter redovisas i takt med att de intjänas. Beräkningen sker på basis av underliggande tillgångs avkastning enligt effektivräntemetoden. Utdelningsintäkt redovisas när rätten att erhålla betalning fastställts.

2.14.4 Provisionsintäkter fondförvaltning

Provisionsintäkter avser avgifter för fondförvaltning (volymbaseerade fondrabatter, även kallad kickback). Intäkten redovisas i den period som tjänsten utförs.

2.15 Redovisning av kostnader

2.15.1 Försäkringsersättningar

All utbetalning till kund avser försäkringsersättning i samband med försäkringsfall. Utbetalning till kund sker huvudsakligen i samband med pension eller dödsfall. Inom traditionell försäkring utgörs utbetalningarna av garanterade pensionsbelopp och eventuell tilldelad återbäring i form av tilläggsbelopp. Utbetalning av garanterade belopp redovisas som Försäkringsersättning i resultaträkningen medan utbetalning av tilldelad återbäring redovisas direkt mot preliminärt fördelat kapital inom eget kapital. För vissa avtal inom fondförsäkring sker en succesiv överföring till traditionell försäkring i samband med pensioneringstillfället.

2.15.2 Förändring i livförsäkringsavsättning

Förändring i avsättningen speglas av faktiska händelser under perioden i form av premieinbetalningar, garantiförstärkning, utbetalningar i samband med försäkringsfall, återköp, flytt samt överföringar mellan försäkringsgrenar. Under perioden belastas också avsättningen med uttagna avgifter och tillförd ränta och arvsvinster. Utöver detta påverkas avsättningen av justerade antaganden om framtida ränta, dödlighet och driftskostnad.

Förändringen i livförsäkringsavsättningen redovisas i årets resultat förutom den del som avser garantiförstärkning, vilken redovisas direkt mot eget kapital.

2.15.3 Driftskostnader

Med begreppet driftskostnader avses summan av de kostnader som AMF har för administration och anskaffning, kapitalförvaltning och skadereglering. Dessa kostnader redovisas under tre separata rubriker i koncernens resultaträkning och i särskild not till resultaträkningen. Posten Driftskostnader i resultaträkningen motsvarar kostnader för administration och anskaffning. Med administration menas de kostnader AMF har för att löpande administrera sina försäkringsavtal samt kostnader för

stabsfunktioner, exempelvis ekonomi och juridik. Med anskaffningskostnad menas de kostnader koncernen ådrar sig i syfte att inskaffa och administrera nya försäkringsavtal. AMF aktiverar inte anskaffningskostnader. Driftskostnader för kapitalförvaltning redovisas tillsammans med transaktionskostnader för värdepappershandel i posten Kapitalförvaltningskostnader. Driftskostnader för kapitalförvaltning består av direkta kostnader såsom löner, information, systemkostnader och depåavgifter samt indirekta kostnader såsom andel av hyra och fördelade kostnader för koncernövergripande stabsfunktioner. Transaktionskostnader utgörs huvudsakligen av courtage och avgifter för terminer. Med skadereglering avses koncernens kostnader för utbetalning av pensioner. Dessa redovisas tillsammans med utbetalda pensionsmedel och återköp under rubriken Utbetalda försäkringsersättningar. Skaderegleringskostnaderna inkluderar även ett pålägg för täckande av koncernövergripande kostnader avseende staber och vd. I not 11 Driftskostnader redovisas bolagets samlade driftskostnader indelade efter funktion och kostnadsslag.

2.15.3.1 Pensionskostnad

AMF har både förmåns- och avgiftsbestämda planer, se även 2.13.1 Avsättning för pensioner. Avgifter till dessa planer samt beräkning av pensionskostnaden i koncernen enligt IAS 19 redovisas som en driftskostnad i resultatet. Kostnaden för de förmånsbestämda pensionerna som redovisas enligt IAS 19 består av summan av kostnader avseende tjänstgöring under innevarande period samt ränta på förpliktelsen.

2.15.3.2 Avgångsvederlag

Ersättningar vid uppsägning utgår när en anställds anställning sagts upp före normal pensionstidpunkt eller då en anställd accepterar frivillig avgång från anställning i utbyte mot sådana ersättningar. Koncernen redovisar avgångsvederlag när den bevisligen är förpliktad endera att säga upp anställda enligt en detaljerad formell plan utan möjlighet till återkallande, eller att lämna ersättningar vid uppsägning som resultat av ett erbjudande som gjorts för att uppmuntra frivillig avgång från anställning.

Not 1. Redovisningsprinciper, *forts.*

2.15.3.3 Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

2.15.4 Skatt

I årets skattekostnad ingår avkastningsskatt, kupongskatt och inkomstskatt. Skattekostnaden består huvudsakligen av avkastningsskatt som baseras på standardberäkning av avkastningen på nettotillgångarna som förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Kupongskatt erläggs på viss kapitalavkastning från utlandet. Den kupongskatt som erläggs redovisas som en fordran i balansräkningen eftersom denna skatt upp till en viss nivå är avräkningsbar från avkastningsskatten med ett års fördröjning. Inkomster i form av volymbaserade fondrabatter, så kallad kick-back, tas upp till beskattning inom den avkastningsbeskattade verksamheten. Den inkomstskatt som uppkommer i koncernen utgör en mycket liten del av koncernens totala skattekostnad. Premiebefrielseförsäkringen är inte att betrakta som pensionsförsäkring och faller därför inom ramen för inkomstskatt enligt inkomstskattelagen (IL). Inkomstskatt förekommer även i dotterbolag som bedriver fondförvaltning samt fastighetsförvaltning. Uppskjuten skatt redovisas inom dotterbolag som inkomstbeskattas samt på koncernjusteringar avseende dessa bolag. AMF redovisar uppskjuten skatt på skillnader mellan bokfört värde och skattemässigt värde på fastigheter samt skattemässiga underskottsavdrag. Skattesatsen är 22 procent.

2.16 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod, det vill säga den utgår från resultat före skatt justerat för icke likviditetspåverkande poster samt förändringar i balansräkningen som haft kassaflödespåverkan. Resultat före skatt motsvarar livförsäkringsrörelsens tekniska resultat enligt resultaträkningen. Med likvida medel avses banktillgodohavanden, se definition under rubriken 2.11 Likvida medel. Kassaflödet är uppdelat i tre sektorer:

Löpande verksamhet

Består av flöden från den huvudsakliga verksamheten: premieinbetalningar och utbetalda försäkringsersättningar samt kapitalförvaltning och driftskostnader.

Investeringsverksamhet

Förklarar de kassaflöden som uppkommer på grund av förvärv eller avyttringar av immateriella och materiella tillgångar exklusive förvaltningsfastigheter.

Finansieringsverksamhet

Upplyser normalt om förändringar i upptagna lån samt utdelningar. Sådana transaktioner förekommer inte inom AMF.

3. Redovisningsprinciper i moderbolaget

Den finansiella rapporteringen för moderbolaget följer Lag om årsredovisning i Försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2015:12 samt Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 2. RFR 2 innebär att standarder och uttalanden utgivna av IASB samt IFRIC så som de godkänts av EU-kommissionen för tillämpning inom EU ska tillämpas, men där svenska lagbestämmelser omöjliggör detta, skiljer sig rapporteringen avseende juridisk person och koncern åt. Om RFR 2 är av avvikande mening från FFFS så gäller de senare. Då koncernen tillämpar IFRS-standarder såsom de är antagna av EU kommer redovisningsprinciperna i moderföretaget till vissa delar att skilja sig från de redovisningsprinciper som tillämpas i koncernen. Nedan anges de skillnader som är väsentliga för moderföretaget.

3.1 Aktier och andelar i koncernföretag, gemensamt styrda företag samt intresseföretag

Aktier och andelar i koncernföretag, gemensamt styrda företag samt intresseföretag värderas enligt anskaffningsvärde-metoden. Inför varje balansdag görs en bedömning om det föreligger en indikation på att en tillgång kan ha minskat i värde. Om så är fallet beräknas tillgångens återvinningsvärde. När det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet skrivs tillgången ned om AMF bedömer att värdenedgången är bestående.

3.2 Byggnader och mark

I moderbolaget redovisas samtliga fastigheter i posten Byggnader och mark till skillnad mot koncernen där fastigheten som används i den egna verksamheten klassificeras som rörelsefastighet.

3.3 Rabatt på förvaltningsavgift

AMF får från AMF Fonder AB en volymbaserad fondrabatt på AMFs fondinnehav. Den redovisas på raden Övriga tekniska intäkter och hänförs till fondförsäkringsgrenen i AMF. AMF erhåller även en fondrabatt på innehavet i traditionell försäkring vilken i moderbolaget redovisas som Kapitalavkastning. Erhållna utdelningar.

3.4 Redovisning av finansiella instrument

I moderbolaget används Finansinspektionens uppställningsformer för de finansiella rapporterna, till skillnad mot koncernen där uppställningen gjorts enligt IFRS-regler. Värdeförändringar och realiserade vinster i moderbolaget presenteras separat med omklassificering. Detta innebär att omvärdering redovisas som realiserade vinster/förluster på placeringstillgångar och vid försäljning redovisas hela ackumulerade värdeförändringen som kapitalavkastning intäkter samtidigt som det tidigare realiserade resultatet reverseras. Realisationsvinster respektive förluster definieras som skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För obligationer och andra räntebärande placeringar definieras realisationsresultatet som skillnaden mellan försäljningspris och upplupet anskaffningsvärde. Det finns inga skillnader i värderingsprinciper mellan moderbolaget och koncernen.

3.5 Pensioner

I moderbolaget tillämpas annan redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än vad som anges i IAS 19 eftersom RFR 2 anger att reglerna i IAS 19 avseende förmånsbestämda pensionsplaner inte behöver tillämpas i juridisk person. Till skillnad mot koncernen som redovisar pensionsförpliktelse i balansräkningen för förmånsbestämda planer som är försäkrade hos SPP, redovisas i moderbolaget enbart den del som avser personer som har möjlighet att gå i pension vid 62 års ålder. Pensionskostnaderna redovisas som driftskostnader i moderbolagets resultaträkning och en avsättning återfinns under Avsättning för pensioner i moderbolagets balansräkning.

Not 2. Premieinkomst efter avgiven återförsäkring

Uppgifterna avser både koncernen och moderbolaget

Mkr	2017		Tjänstepension		Övrig försäkring	
	Total	Förmåns- bestämd	Avgifts- bestämd	Tjänsteanknuten premiebefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring	
Inbetalda premier ¹⁾	16 231	–	16 161	0		70
<i>varav flytt från andra försäkringsbolag</i>	154	–	155	–		–1
Avgiven återförsäkring	0	–	–	–		0
Total	16 231	0	16 161	0		70

Mkr	2016		Tjänstepension		Övrig försäkring	
	Total	Förmåns- bestämd	Avgifts- bestämd	Tjänsteanknuten premiebefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring	
Inbetalda premier ¹⁾	16 007	–	15 940	0		67
<i>varav flytt från andra försäkringsbolag</i>	137	–	138	–		–1
Avgiven återförsäkring	0	–	–	–		0
Total	16 007	0	15 940	0		67

Premieinkomsten för 2017 avseende traditionell försäkring uppgick till 16,2 (16,0) miljarder kronor.
Av inbetald premie utgör 16,0 (15,9) miljarder kronor periodiska premier och 0,2 (0,1) miljarder kronor engångspremier.
I balansräkningen har inbetalningar till investeringsavtal bokförts uppgående till 3,3 (3,1) miljarder kronor.

¹⁾ Upplysningar om närstående, se not 39 Närstående.

Not 3. Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
FÖRVALTNINGSFASTIGHETER				
Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark				
Värdeförändringar samt vinst vid försäljning	5 495	7 632	2 898	4 746
Summa förvaltningsfastigheter	5 495	7 632	2 898	4 746
TILLGÅNGAR OCH SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN				
Tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället				
Nettoresultat aktier och andelar	24 798	22 240	23 258	20 906
Nettoresultat räntebärande tillgångar och skulder	-1 247	5 246	-1 109	5 413
Nettoresultat investeringsavtalsstillgångar	4 145	4 462	4 145	4 462
Tillgångar och skulder innehavda för handel				
Nettoresultat aktierrelaterade derivat	-1 276	-558	-1 276	-558
Nettoresultat ränterelaterade derivat	1 231	-1 367	1 231	-1 367
Nettoresultat valuterelaterade derivat	4 650	-2 855	4 650	-2 855
Summa tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	32 301	27 168	30 899	26 001
Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder	37 796	34 800	33 797	30 747

Not 4. Kapitalförvaltningskostnader

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Driftskostnader i kapitalförvaltningsrörelsen	-149	-139	-149	-139
Transaktionskostnader	-144	-195	-144	-195
Summa kapitalförvaltningskostnader	-293	-333	-293	-333

Not 5. Hyresintäkter

AMFs kontraktspportfölj per årsskiftet förfaller enligt nedan:

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Förfall:				
Inom 1 år	243	262	81	77
Mellan år 2 och 5	1 321	1 401	438	459
Senare än 5 år	1 053	774	600	402
Tillsvidarekontrakt	54	65	39	47
Summa kontrakterad årshyra	2 671	2 502	1 158	985

Belopp avser kontrakterad årshyra som ömsesidigt kan sägas upp inom ovanstående respektive tidsintervall. Kontraktens löptid är mestadels 3–5 år och med en uppsägningstid om nio månader. Tillsvidarekontrakt avser i huvudsak lokaler, men förekommer även för bostäder och garage/parkering.

Not 6. Kapitalavkastning, intäkter

Mkr	Moderbolaget	
	2017	2016
Hyresintäkter fastigheter	893	740
Resultatandel i handelsbolag och kommanditbolag¹⁾	174	157
Erhållna utdelningar	6 390	5 458
Ränteintäkter		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 457	3 224
Övriga ränteintäkter	352	207
	2 809	3 431
Valutakursvinster, netto	0	2 883
Realisationsvinster, netto		
Byggnader och mark	0	-
Aktier och andelar	6 250	3 973
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	788	3 344
	7 038	7 317
Summa kapitalavkastning, intäkter	17 304	19 987

¹⁾ Avser resultatandel i Mood Stockholm KB, Oxhammaren 15 KB, Förvaltningsbolaget Marievik HB, Fastighetsbolaget Pukan HB, City Cronan Fastighets KB och Sundbyberg 2:78 HB.

Not 7. Kapitalavkastning, kostnader

Mkr	Moderbolaget	
	2017	2016
Direkta kostnader fastigheter	-362	-1 508
Räntekostnader		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 404	-1 404
Övriga finansiella placeringstillgångar	-165	-36
	-1 569	-1 440
Valutakursförlust, netto	-4 799	0
Realisationsförluster, netto		
Byggnader och mark	-	-
Aktier och andelar	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-
	0	0
Kapitalförvaltningskostnader		
Driftskostnader i finansrörelsen	-149	-139
Bank och transaktionskostnader	-144	-195
	-293	-334
Summa kapitalavkastning, kostnader	-7 023	-3 282

Not 8. Värdeförändring på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Mkr	Moderbolaget	
	2017	2016
Orealiserade vinster och förluster		
Orealiserade vinster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	8 176	8 441
Orealiserade förluster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-4 007	-3 971
Summa	4 169	4 470
Realiserade vinster och förluster		
Realiserade vinster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	4	3
Realiserade förluster på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-10	-3
Summa	-6	0

Not 9. Värdeförändring på övriga placeringstillgångar

Mkr	Moderbolaget	
	2017	2016
Orealiserade vinster på placeringstillgångar		
Byggnader och mark	2 898	4 747
Aktier och andelar	17 978	5 067
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	0	0
Summa	20 876	9 814
Orealiserade förluster på placeringstillgångar		
Byggnader och mark	-	-
Aktier och andelar	0	0
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1 093	-1 184
Summa	-1 093	-1 184

Not 10. Utbetalda försäkringsersättningar

Uppgifterna avser både koncernen och moderbolaget

Mkr	2017		Tjänstepension		Övrig försäkring	
	Total	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Tjänsteanknuten premiefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring	
Utbetalda ersättningar	-11 616	-863	-10 614	-	-	-139
varav externa flyttar	-2 441	-	-2 437	-	-	-4
Återköp	-15	-	-11	-	-	-4
Driftskostnader för skadereglering	-39	-3	-36	-	-	0
	-11 670	-866	-10 661	0		-143

Mkr	2016		Tjänstepension		Övrig försäkring	
	Total	Förmånsbestämd	Avgiftsbestämd	Tjänsteanknuten premiefrielse och sjukförsäkring	Individuell traditionell försäkring	
Utbetalda ersättningar	-9 679	-987	-8 535	-25	-	-132
varav externa flyttar	-1 493	-	-1 487	-	-	-6
Återköp	-35	-	-29	-	-	-6
Driftskostnader för skadereglering	-34	-3	-30	-	-	-1
	-9 748	-990	-8 594	-25		-139

Utbetalda pensionsbelopp genom tilldelning av återbäring

Mkr	2017	2016
Uppgifterna gäller både koncernen och moderbolaget		
Under räkenskapsåret tilldelad återbäring genom pensionstillägg/individuell återbäring	10 818	9 434
varav Tjänstepension förmånsbestämd	-524	-612
Tjänstepension avgiftsbestämd	-10 193	-8 732
Övrig försäkring, individuell traditionell försäkring	-101	-90

Utbetalning av tilldelad återbäring redovisas mot eget kapital. Se vidare Förändringar i eget kapital – koncernen sidan 56 och Förändringar i eget kapital – moderbolaget sidan 61.

Försäkringsersättningar

Traditionell försäkring

Under året betalades 11,7 (9,7) miljarder kronor ut till de försäkrade som avser garanterade pensionsbelopp.

Avtal för vilka placeringstagaren bär placeringsrisken

Utbetalningar från investeringsavtal redovisas över balansräkningen som uttag och ingår inte i försäkringsersättningar i resultaträkningen. För vissa produkter sker det en successiv överföring av kapital till en traditionell försäkring med start drygt fem år före pensionsåldern. Även i samband med dödsfall sker vanligen en överföring av kapitalet till en traditionell försäkring inför utbetalning till efterlevande.

Not 11. Driftskostnader

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Anskaffningskostnader ¹⁾	-5	-5	-5	-5
Administrationskostnader ²⁾	-717	-693	-568	-595
Summa	-722	-698	-573	-600
Specifikation av övriga driftskostnader				
Skadereglering ²⁾	-39	-34	-39	-34
Kapitalförvaltning	-149	-139	-149	-139
Summa övriga driftskostnader	-188	-173	-188	-173
Bolagets totala driftskostnader	-910	-871	-761	-773
<i>varav</i>				
Personalkostnader	-354	-314	-309	-310
Lokalkostnader ³⁾	-27	-21	-25	-17
Avskrivningar	-60	-56	-41	-41
Marknadsföring, IT med mera	-469	-480	-386	-405
Bolagets totala driftskostnader	-910	-871	-761	-773

¹⁾ Se not 1 Redovisningsprinciper 2.15.3. Driftskostnader sidan 70.

²⁾ Se not 39 Närstående.

³⁾ Eliminering av interna hyror har skett till ett belopp av 15 (14) miljoner kronor.

Ersättning till revisionsföretag

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
<i>Revisionsuppdrag</i>				
Ernst & Young AB	-3,0	-2,9	-1,6	-1,6
Summa revisionsuppdrag	-3,0	-2,9	-1,6	-1,6
<i>Revisionsarvoden utöver revisionsuppdraget</i>				
Ernst & Young AB	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2
Summa revisionsarvoden utöver revisionsuppdraget	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2
<i>Skatterådgivning</i>				
Ernst & Young AB	-0,6	-0,3	-0,2	-0,1
Summa skatterådgivning	-0,6	-0,3	-0,2	-0,1
<i>Övriga tjänster</i>				
Ernst & Young AB	-0,2	-0,3	-0,1	-0,2
Summa övriga tjänster	-0,2	-0,3	-0,1	-0,2
Summa ersättning till revisionsföretag	-4,0	-3,7	-2,2	-2,1

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsen och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föränsas av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter. Uppdelning i not görs i delarna revisionsuppdrag, revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget, skatterådgivning och övriga tjänster.

Not 12. Skatt

Mkr	Koncernen	
	2017	2016
Avkastningsskatt	-236	-449
Kupongskatt	-332	-213
Avkastningsskatt och kupongskatt	-568	-662
Uppskjuten skatt	-363	-466
Aktuell inkomstskatt	-23	-5
Inkomstskatt	-386	-471
Skattkostnad	-954	-1133

Skatt i koncernen består av avkastningsskatt, kupongskatt, uppskjuten skatt och aktuell inkomstskatt. För en del av verksamheten inom koncernen, innefattande aktieföretag inklusive fastighetsägande aktieföretag, fondförvaltning och premiebefrielseförsäkring, erläggs inkomstskatt på redovisat resultat.

Uppskjuten skatt är hänförlig till dotterbolag som inkomstbeskattas och avser skillnader mellan bokfört värde och skattemässigt värde på fastigheter samt skattemässiga underskottsavdrag.

Utgående balans avseende uppskjuten skatt uppgår till 1 347 (976) miljoner kronor.

Mkr	Moderbolaget	
	2017	2016
Avkastningsskatt	-236	-449
Aktuell inkomstskatt	-	0
Skatt på årets resultat	-236	-449
Kupongskatt	-332	-213
Övriga skatter	-332	-213
Skattkostnad	-568	-662

Moderbolaget AMF erlägger till största delen avkastningsskatt. Inkomstskatt utgår på en obetydlig del av moderbolagets resultat.

Avkastningsskatten bestäms utifrån en schablonberäknad kapitalavkastning på bolagets nettotillgångar som vid räkenskapsårets ingång förvaltas för försäkringstagarnas räkning. Det schablonberäknade skatteunderlaget baseras på den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före ingången av beskattningsåret. Den 1 januari 2017 infördes ett golv för statslåneräntan vid beräkning av skatteunderlaget. I de fall den genomsnittliga statslåneräntan understiger 0,5 procent ska istället ett golv på 0,5 procent tillämpas. Den genomsnittliga statslåneräntan uppgick för 2016 till 0,34 procent. Skattesatsen för avkastningsskatt är 15 (15) procent. Efter beräkning reduceras avkastningsskatten med avräkningsbar utländsk kupongskatt.

Not 13. Immateriella tillgångar

Moderbolaget	2017			2016		
	Immateriella tillgångar under utveckling	Färdigställd utveckling	Summa	Immateriella tillgångar under utveckling	Färdigställd utveckling	Summa
Anskaffningsvärde vid årets början	-	444	444	-	444	444
Årets investeringar	-	-	0	-	-	0
Årets nedskrivningar	-	-	0	-	-	0
Årets omklassificering	-	-	0	-	-	0
Anskaffningsvärde vid årets slut	0	444	444	0	444	444
Avskrivningar vid årets början	-	-228	-228	-	-188	-188
Årets avskrivningar	-	-40	-40	-	-40	-40
Årets nedskrivningar	-	-	0	-	-	0
Akkumulerade avskrivningar	0	-268	-268	0	-228	-228
Bokfört värde immateriella tillgångar	0	176	176	0	216	216

De immateriella tillgångarna består av utgifter vid utveckling av en ny IT-plattform åren 2009–2015. I koncernen tillkommer investering i ett affärssystem på 1 miljon kronor vilket är under utveckling.

Not 14. Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Verkligt värde				
Ingående balans	54 467	42 388	25 082	19 331
Förvärv	–	3 017	–	–
Investering i befintliga fastigheter	2 011	2 582	1 684	2 160
Försäljningar	–	–	–	–
Orealiserad värdeförändring	5 490	6 479	2 899	3 591
Utgående balans	61 968	54 466	29 665	25 082
Tillkommer restvärde inventarier (övriga tillgångar)			1	2

Mkr	Moderbolaget	
	2017	2016
Anskaffningsvärde Byggnader och mark		
Ingående balans	14 233	13 228
Tillkommande investeringar	1 684	2 160
Utrangering	–	-1 155
Avgående försäljning	–	–
Utgående balans	15 917	14 233

* Noten innehåller inte AMFs del av fastighetsinnehav via gemensamt styrda företag, se vidare not 16 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag.

Samtliga fastigheter i koncernen, förutom den egna kontorsfastigheten i moderbolaget, redovisas som förvaltningsfastigheter. Definitionen Förvaltningsfastigheter används i koncernen medan definitionen i moderbolaget är Byggnader och mark. Se även vidare information gällande rörelsefastigheten under not 25 Materiella tillgångar.

Samtliga förvärvade fastigheter inom AMF-koncernen är redovisade som tillgångsförvärv, i enlighet med kriterierna för tillgångsförvärv i IFRS 3. Förvärv och försäljningar redovisas ovan till verkligt värde.

I december 2017 undertecknades avtal om att sälja fastigheten Trängkären 6, som är en direktägd fastighet i AMF. Frånträde förväntas ske under första kvartalet 2018. Trängkären 6 är värderad till 1 711 miljoner kronor per 31 december 2017.

Avtalsenliga förpliktelser och investeringsåtagande

Kontrakterade åtagande på balansdagen, större än 10 miljoner kronor, som ännu inte redovisats i balansräkningen:

Koncernen, Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Förvaltningsfastigheter	1 157	1 156

Angivna åtagande avser investeringar för genomgripande ombyggnad av befintliga byggnader.

Not 14. Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark, *forts.*

Verkligt värde på förvaltningsfastigheter

Fastighetsinnehavet värderas till verkligt värde och hänförs till nivå 3 i verkligt värde hierarkin som beskrivs i not 1 Redovisningsprinciper under stycket 2.9 Finansiella tillgångar och skulder samt i not 18 Hierarki för verkligt värde. Det har inte förekommit någon förflyttning av fastigheterna mellan olika värderingsnivåer. Vid värderingen av förvaltningsfastigheter kan bedömningar och antaganden påverka koncernens resultat och finansiella ställning. Väsentliga bedömningar görs vid värdering av förvaltningsfastigheter avseende bland annat kalkylränta och direktavkastningskrav, vilka baseras på värderarnas erfarenhetsmässiga bedömningar och marknadens förräntningskrav på jämförbara fastigheter. Bedömningar av kassaflödet för drifts-, underhålls- och administrationskostnader är baserade på faktiska kostnader men också utifrån erfarenheter av jämförbara fastigheter.

Tillämpad värderingsmetod

Värdet på koncernens fastighetsinnehav har bedömts i enlighet med värderingshandledningen upprättad av MSCI Svenskt Fastighetsindex. Värderingshandledningen baseras på tillämpning av International Valuation Standard (IVS), och beaktar bästa och maximala användningen av fastigheterna. Marknadsvärderingen genomförs av externa värderingsföretag med auktoriserade värderare. Vid värdebedömningen tillämpas normalt en kombination av ortsprismetod och avkastningsbaserad metod (kassaflödesmetod). Det innebär att fastigheternas värde baseras på nuvärdet av prognostiserade kassaflöden och restvärde under en kalkylperiod om tio år. Värderarna har som underlag till sitt arbete erhållit information om gällande och nytecknade hyreskontrakt, vakanser, löpande drifts- och underhållskostnader samt planerade investeringar. Materialet har innehållit såväl faktiska utfallsiffror som prognoser för de närmast kommande åren. Förändringar under perioden i de icke observerbara indata som används i värderingarna analyseras vid värderingstillfället av ansvarig för respektive fastighet och av AMF Fastigheters avdelning för Transaktion och Analys. För räkenskapsår 2017 har den externa värderingen utförts av värderingsföretagen Cushman & Wakefield och Forum Fastighetsekonomi AB. Vid kvartalsbokslut under året har interna värderingar, i kombination med externa värderingar av delar av det totala beståndet, utförts. Tillämpade direktavkastningskrav i värderingarna avser bedömt direktavkastningskrav vid uppskattning av restvärdet i kassaflödesanalyserna. De viktigaste antaganden som tillämpats i de externa värderingarna framgår av tabellen till höger.

Årets positiva realiserade värdeförändring förklaras främst av sänkta direktavkastningskrav och höjda marknadshyror. Samma värderingsmetodik har använts för AMFs samtliga fastigheter förutom byggrätter och tomtmark.

Det förekommer inga begränsningar i rätten att sälja någon av förvaltningsfastigheterna eller att disponera hyresintäkterna och ersättning vid avyttring. Tidigare år förelåg en begränsning att sälja förvaltningsfastigheten Jakob Mindre 5. I samband med förvärvet av Jakob Mindre 5 skedde en villkorad vidareförsäljning till ALM Equity AB. ALM Equitys övertagande och tillträde var villkorat genomförande av ny detaljplan innefattande omvandling till bostäder. Uppfyllnad av villkor skulle skett senast den 31 december 2017. Då villkor ej är uppfyllda vid räkenskapsårets utgång föreligger ej längre några begränsningar.

Under 2017 och 2016 genererade samtliga förvaltningsfastigheter hyresintäkter.

Känslighetsanalys

Fastighetsvärderingar är känsliga för de bedömningar och antaganden som ligger till grund för kassaflödesanalyserna i den avkastningsbaserade värderingsmetoden. Den enskilt största värdepåverkande faktorn vid värderingen är direktavkastningskravet. I tabellen nedan redovisas hur värdet påverkas vid en förändring av vissa för värderingen centrala parametrar. Tabellen ger en förenklad bild då en enskild parameter troligen inte förändras isolerat.

Känslighetsanalys marknadsvärden	Värdepåverkan		Värdepåverkan	
	procent	Mkr	procent	Mkr
Värderingspåverkande faktorer	2017		2016	
Direktavkastningskrav	+ 0,25 procentenheter	-5,31 -3 365	-5,59	-3 045
Direktavkastningskrav	- 0,25 procentenheter	6,04 3 822	6,33	3 450
Långsiktig vakans	+/- 1 procentenhet	1,16 +/- 736	1,27	+/- 694
Hyresintäkter	+/- 100 kr/kvm	2,29 +/- 1 453	2,47	+/- 1 348
Drifts- och underhållskostnad	+/- 50 kr/kvm	1,34 +/- 847	1,60	+/- 874

Vid värderingar har följande antaganden tillämpats:	2017	2016
Värderingspåverkande faktorer		
Direktavkastningskrav Stockholms innerstad, %	3,60–4,50	3,65–4,60
Direktavkastningskrav Stockholms ytterstad, %	4,45–5,70	4,60–5,80
Kalkylränta, %	5,33–7,70	5,08–7,75
Långsiktig vakans	0,4–13,5	2,90–11,70
Drifts- och underhållskostnad, kr/kvm – kontorsfastighet	239–793	245–579
Drifts- och underhållskostnad, kr/kvm – handelsfastighet	879–1 035	832–1 036

Viktat direktavkastningskrav vid restvärdesberäkning: 4,00 (4,07) procent.

Not 15. Aktier och andelar i koncernföretag

Mkr	Org.nr	Antal aktier	Kapital	Resultat	Eget kapital	Bokfört värde	Bokfört värde
			andel				
			%	2017	2017-12-31	2017-12-31	2016-12-31
AMF Fonder AB	556549-2922	20 000	100	30	182	10	10
AMF Fastigheter AB ¹⁾	556552-7420	1 000	100	-4	1 360	1 379	1 379
Svalungen AB ¹⁾	556337-2647	1 000	100	-	0	-	-
Papperssvalan AB ¹⁾²⁾	556751-9854	1 000	100	75	1 446	50	50
Stam Ett AB ²⁾	556722-0651	1 000	100	0	16	-	-
Stam Två Västermalm AB ²⁾	556851-2833	500	100	-14	80	-	-
Stam Tre Ringen AB ²⁾	556851-3047	500	100	-19	41	-	-
Stam Fyra Östermalm AB ²⁾	556851-3005	500	100	6	99	-	-
Stam Fem Gångaren 11 AB ²⁾	556851-3096	500	100	-31	135	-	-
Stam Sex AB ²⁾³⁾	556904-5916	500	100	3	15	-	-
Stam Sex M 23 AB ³⁾	556661-1835	1 000	100	13	43	-	-
Stam Sex M 23 HB ³⁾	916608-8071	-	99,99	23	136	-	-
Stam Sju AB ²⁾⁴⁾	556904-5825	500	100	2	8	-	-
Stam Sju M 26 AB ⁴⁾	556684-0897	1 000	100	4	55	-	-
Stam Nio Atleten 5 AB ²⁾	556639-2113	1 000	100	-1	38	-	-
Stam Tio Tobaksmonopolet 6 AB ²⁾	556908-4527	50 000	100	0	82	-	-
Stam Sexton M 25 AB ²⁾	556684-0889	1 000	100	-5	51	-	-
Jakob Mindre 5 AB ²⁾	556972-6648	50 000	100	0	0	-	-
Stam Sjutton Mentorn 1 AB ²⁾	556690-0360	1 000	100	-13	12	-	-
Stam Arton Korvfabriken AB ²⁾⁵⁾	556918-4764	50 001	100	65	418	-	-
Fastighetsbolaget Pukan HB ¹⁾	916400-4492	-	99,99	13	290	834	793
Förvaltningsbolaget Marievik HB ¹⁾	916503-8010	-	99,99	0	-11	-12	-12
CityCronan Fastighets KB ¹⁾	969690-2155	-	99,99	49	2 528	3 131	3 053
Oxhammaren 15 KB ¹⁾	969694-8729	-	99,99	12	706	741	760
Mood Stockholm KB ¹⁾	969712-1680	-	99,99	83	1 474	3 239	3 306
Sundbyberg 2:78 HB ¹⁾	969740-5232	-	99,99	18	324	417	418
						9 789	9 757

Säte för samtliga bolag är Stockholm.

Ägda fastigheters resultat ingår på raden fastigheter i totalavkastningstabellen, se sidan 51.

¹⁾ AMF Fastigheter AB är moderbolag till Papperssvalan AB och Svalungen AB. Svalungen AB är i sin tur kommanditdelägare i ovanstående HB/KB med en ägarandel om 0,01 procent.

²⁾ Papperssvalan är moderbolag till Stam Ett AB, Stam Två Västermalm AB, Stam Tre Ringen AB, Stam Fyra Östermalm AB, Stam Fem Gångaren 11 AB, Stam Sex AB, Stam Sju AB, Stam Nio Atleten 5 AB, Stam Tio Tobaksmonopolet 6 AB, Stam Sexton M 25 AB, Jakob Mindre 5 AB, Stam Sjutton Mentorn 1 AB och Stam Arton Korvfabriken AB.

³⁾ Stam Sex AB är moderbolag till Stam Sex M 23 AB vilket i sin tur är moderbolag till Stam Sex M 23 HB.

⁴⁾ Stam Sju AB är moderbolag till Stam Sju M 26 AB.

⁵⁾ Förvärvet genomfördes under 2015 med tillträde april 2016.

Lån till koncernföretag uppgår till 11 281 (11 480) miljoner kronor, se vidare not 39 Närstående.

Det finns inga betydande begränsningar vad gäller dotterbolagens förmåga att överlåta medel till AMF.

Mkr	Moderbolaget	
	2017	2016
Anskaffningsvärde		
Ingående balans	9 774	9 198
Aktieägartillskott	-	393
Resultatandelar HB/KB	174	157
Insättningar HB/KB	56	272
Uttagna medel HB/KB	-198	-246
Utgående balans	9 806	9 774
Accumulerade nedskrivningar		
Ingående balans	-17	-17
Årets nedskrivningar	-	-
Årets återförda nedskrivningar	-	-
Utgående balans	-17	-17
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	9 789	9 757

Not 16. Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag

Mkr	Organisations-nummer	Säte	Antal aktier	Kapitalandel	Eget kapital	Resultat	Årets resultatandel i koncernen	Koncernens bokförda värde	Moderbolagets bokförda värde	Lämnade lån ¹⁾	
Aktier och andelar i gemensamt styrda företag						2017-12-31	2017	2017	2017-12-31	2017-12-31	2017-12-31
Rikshem Intressenter AB	556806-2466	Stockholm	250	50%	15 846	2 440	1 198	7 924	3 134	–	
Mercada Oy	2651362-1	Helsingfors	3 300 000	33,3%	715	257	92	238	108	550	
Antilooppi Ky	2701987-9	Helsingfors	–	50%	859	62	29	429	438	1 758	
Antilooppi GP Oy	2613745-1	Helsingfors	2 500	50%	–	–	–	–	–	–	
Antilooppi Management Oy	2613796-1	Helsingfors	2 500	50%	–	–	–	–	–	–	
Oslo Areal AS	959100063	Oslo	23 000 000	50%	3 639	492	241	2 234	1 871	1 617	
Aktier och andelar i intresseföretag											
Ormonde Energy Ltd ²⁾	4874027	London	100	49%	2 955	28	–21	2 583	2 583	–	
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE							1 538	13 409	8 134	3 925	

¹⁾ Avser både koncernen och moderbolaget. ²⁾ Resultatandelen motsvarar inte 50 procent av bolagets resultat då en nedskrivning av värdet skett i koncernen motsvarande 20 miljoner kronor.

Nedan specificeras finansiell information i sammandrag för innehav av väsentlig betydelse

Mkr	Rikshem Intressenter AB	
Resultaträkningsposter	2017	2016
Hyresintäkter	2 665	2 484
Avskrivningar ³⁾	–3	–3
Ränteintäkter	8	11
Räntekostnader	–438	–357
Skatt	–518	–568
Resultat efter skatt för avvecklad verksamhet	–	–
Årets resultat	2 441	2 481
Övrigt totalresultat	–1	0
Balansräkningsposter		
Omsättningstillgångar	647	674
varav kassa och bank	393	327
Anläggningstillgångar	42 980	39 610
Kortfristiga skulder	8 116	11 709
varav kortfristiga finansiella skulder	7 496	10 953
Långfristiga skulder	19 665	15 123
varav långfristiga finansiella skulder	17 068	13 090

³⁾ Avser avskrivningar på materiella anläggningstillgångar

AMF äger 50 procent av aktierna i fastighetskoncernen Rikshem Intressenter AB där innehavet bedöms vara av väsentlig betydelse för AMF. Rikshem innehar ränteswapar i syfte att minska de finansiella riskerna. Dessa inkluderas i Rikshems balansräkning och uppgår till –510 (–556) miljoner kronor per 2017-12-31. Under året har Rikshem förvärvat fastigheter uppgående till 1 603 (3 550) miljoner kronor. AMF har ställt ut ett kreditåtagande till Rikshem som uppgår till 5 000 (5 000) miljoner kronor.

AMF äger 33,3 procent av det gemensamt styrda företaget Mercada Oy som äger handelsfastigheter i Finland. Bolaget innehar ränteswapar som uppgår till –43 (–72) miljoner kronor per 2017-12-31.

AMF äger 50 procent i det gemensamt styrda företaget Antilooppi Ky som äger kontorsfastigheter i Finland. Bolaget innehar externa lån uppgående till 2 860 (2 611) miljoner kronor men inga ränteswapar. Förvärvet av Antilooppi innefattade även Antilooppi GP Oy samt Antilooppi Management Oy. AMF redovisar dessa två innehav till anskaffningsvärde både i moderbolaget och i koncernen då bolagen inte bedöms väsentliga för AMFs finansiella rapportering.

AMF äger 50 procent av det gemensamt styrda företaget Oslo Areal AS som är ett norskt fastighetsbolag där fastighetsbeståndet till största delen består av kontorsfastigheter. Bolaget innehar inga externa lån eller ränteswapar.

AMF äger 49 procent av aktierna i Ormonde Energy Ltd som investerar i vindkraft i Storbritannien. Innehavet klassificeras som ett intressebolag. Under 2017 har AMF erhållit utdelning uppgående till 177 miljoner kronor.

Mercada Oys möjligheter att överlåta medel till AMF begränsas av villkoren i de externa lånen. I övrigt finns det inga betydande begränsningar vad gäller de gemensamt styrda företagen eller intressebolagets förmåga att överlåta medel till AMF.

Not 16. Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag, *forts.*

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Anskaffningsvärde				
Ingående balans	11 824	9 976	8 088	7 570
Förvärv	-	-	-	-
Lämnade kapitaltillskott	227	586	227	586
Resultatandelar	1 567	1 327	-	-
Avgående poster	-	-	-	-
Omräkningsdifferenser	-130	-65	-123	-68
Utgående balans	13 488	11 824	8 192	8 088
Akkumulerade nedskrivningar				
Ingående balans	-104	-	-104	-
Årets nedskrivningar	-79	-104	-58	-104
Årets återförda nedskrivningar	104	-	104	-
Utgående balans	-79	-104	-58	-104
SUMMA BOKFÖRT VÄRDE	13 409	11 720	8 134	7 984

Not 17. Finansiella instrument

Mkr	Koncernen		Moderbolaget			
	Bokfört värde	Bokfört värde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde
	2017	2016	2017	2017	2016	2016
FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN						
Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället						
Andra finansiella placeringstillgångar						
Aktier och andelar	219 132	196 814	219 130	170 455	196 812	160 005
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	154 900	162 201	154 738	151 935	162 109	154 324
Övriga finansiella placeringstillgångar						
Fondandelar infrastruktur	5 622	2 599	5 622	5 796	2 599	2 934
Återköpstransaktioner	27 938	28 693	27 938	27 938	28 693	28 693
Investerad säkerhet för värdepapperslån	7 284	7 477	7 284	7 284	7 477	7 477
Investeringsavtalstillgångar	54 778	49 699	54 778	33 251	49 699	31 028
Kassa och bank	6 974	6 518	6 873	6 873	6 307	6 307
Summa tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	476 628	454 001	476 363	403 532	453 696	390 768
Tillgångar innehavda för handel						
Andra finansiella placeringstillgångar						
Derivat, aktierelaterade	0	1	0	0	1	0
Derivat, ränterelaterade	-	-	-	-	-	-
Derivat, valutarelaterade	2 131	3 239	2 131	2 131	3 239	0
Summa tillgångar innehavda för handel	2 131	3 240	2 131	2 131	3 240	0
SUMMA FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	478 759	457 241	478 494	405 663	456 936	390 768
LÅN OCH FORDRINGAR						
Övriga fordringar ¹⁾	496	1 966	548	548	2 114	2 114
Upplupna ränte- och hyresintäkter	1 361	1 742	1 364	1 364	1 742	1 742
SUMMA LÅN OCH FORDRINGAR	1 857	3 708	1 912	1 912	3 856	3 856

¹⁾ Det redovisade värdet bedöms vara en fullgod approximation av det verkliga värdet på grund av kort tid till förfall. I övriga fordringar ingår övriga fordringar enligt balansräkningen exklusive skattefordran.

Not 17. Finansiella instrument, *forts.*

Mkr	Koncernen		Moderbolaget			
	Bokfört värde	Bokfört värde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Anskaffningsvärde
	2017	2016	2017	2017	2016	2016
FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN						
Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället						
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	54 953	49 862	54 953	33 251	49 862	31 028
Övriga skulder						
Återköpstransaktioner	27 821	28 695	27 821	27 821	28 695	28 695
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	7 284	7 477	7 284	7 284	7 477	7 477
Summa skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	90 058	86 034	90 058	68 356	86 034	67 200
Skulder innehavda för handel						
Derivat						
Derivat, aktierelaterade	2	0	2	2	0	0
Derivat, ränterelaterade	-	-	-	-	-	-
Derivat, valutarelaterade	1 900	1 066	1 900	1 900	1 066	-
Summa skulder innehavda för handel	1 902	1 066	1 902	1 902	1 066	0
SUMMA FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	91 960	87 100	91 960	70 258	87 100	67 200
FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL UPPLUPET ANSKAFFNINGSVÄRDE						
Övriga skulder ¹⁾	1 075	3 700	1 413	1 413	3 912	3 912
SUMMA FINANSIELLA SKULDER VÄRDERADE TILL UPPLUPET ANSKAFFNINGSVÄRDE	1 075	3 700	1 413	1 413	3 912	3 912

¹⁾ Det redovisade värdet bedöms vara en fullgod approximation av det verkliga värdet på grund av kort tid till förfall.

I posten övriga skulder ingår ej likviderade värdepappersaffärer, leverantörsskulder samt andra skulder, se vidare not 29 Övriga skulder.

Not 18. Hierarki för verkligt värde

Verkligt värde hierarki, Koncernen ¹⁾

Mkr	2017				2016			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde
FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN								
Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället								
Andra finansiella placeringstillgångar								
Aktier och andelar	211 491	2 314	5 327	219 132	191 299	2 352	3 163	196 814
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	142 094	7 185	5 621	154 900	150 240	7 777	4 184	162 201
Övriga finansiella placeringstillgångar								
Fondandelar infrastruktur	–	–	5 622	5 622	–	–	2 599	2 599
Återköpstransaktioner	–	27 938	–	27 938	–	28 693	–	28 693
Investerad säkerhet för värdepapperslån	–	7 284	–	7 284	–	7 477	–	7 477
Investeringsavtalstillgångar	54 778	–	–	54 778	49 699	–	–	49 699
Kassa och bank	6 974	–	–	6 974	6 518	–	–	6 518
Summa tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	415 337	44 721	16 570	476 628	397 756	46 299	9 946	454 001
Tillgångar innehavda för handel								
Andra finansiella placeringstillgångar								
Derivat, aktierelaterade	–	0	–	0	–	1	–	1
Derivat, ränterelaterade	–	–	–	0	–	–	–	0
Derivat, valutarelaterade	–	2 131	–	2 131	–	3 239	–	3 239
Summa tillgångar innehavda för handel	0	2 131	0	2 131	0	3 240	0	3 240
SUMMA FINANSIELLA TILLGÅNGAR VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	415 337	46 852	16 570	478 759	397 756	49 539	9 946	457 241

Inga betydande överföringar är gjorda mellan nivå 1 och nivå 2.

Bokförda belopp samt känslighetsanalyser avseende fastighetsbeståndet återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

Ingen känslighetsanalys presenteras för övriga poster i nivå 3 då resultatet inte anses vara av väsentlig storlek. För beskrivning av värderingstekniker, se not 1 Redovisningsprinciper.

¹⁾ Samtliga skillnader mellan koncern och moderbolag är hänförliga till nivå 1.

Verkligt värde hierarki

AMF klassificerar tillgångar och skulder värderade till verkligt värde enligt nedanstående hierarki.

Nivå 1:

Verkligt värde bestämt enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument.

Huvudsakliga typer av tillgångar som ingår i denna nivå är aktier, aktiefonder och obligationer.

Nivå 2:

Verkligt värde bestämt utifrån antingen direkt (som pris) eller indirekt (härlett från priser) observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1.

Huvudsakliga typer av tillgångar som ingår i denna nivå är valutaterminer, ränteswapar, återköpstransaktioner, dagslån och certifikat.

Nivå 3:

Verkligt värde bestämt med hjälp av indata som inte är observerbar på marknaden.

Huvudsakliga typer av tillgångar som ingår i denna nivå är onoterade aktier, onoterade räntebärande placeringar och fondandelar avseende infrastruktur.

Förutom finansiella tillgångar ingår fastigheter i denna nivå. Dessa redovisas i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

Not 18. Hierarki för verkligt värde, forts

Verkligt värde hierarki, Koncernen ¹⁾

Mkr	2017				2016			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt verkligt värde
SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN								
Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället								
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal	–	54 953	–	54 953	–	49 862	–	49 862
Övriga skulder								
Återköpstransaktioner	–	27 821	–	27 821	–	28 695	–	28 695
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	–	7 284	–	7 284	–	7 477	–	7 477
Summa skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället	0	90 058	0	90 058	0	86 034	0	86 034
Skulder innehavda för handel								
Derivat								
Derivat, aktierelaterade	–	2	–	2	–	0	–	0
Derivat, ränterelaterade	–	–	–	0	–	–	–	0
Derivat, valutarelaterade	–	1 900	–	1 900	–	1 066	–	1 066
Summa skulder innehavda för handel	0	1 902	0	1 902	0	1 066	0	1 066
SUMMA SKULDER VÄRDERADE TILL VERKLIGT VÄRDE VIA RESULTATRÄKNINGEN	0	91 960	0	91 960	0	87 100	0	87 100

Inga betydande överföringar är gjorda mellan nivå 1 och nivå 2.

Bokförda belopp samt känslighetsanalyser avseende fastighetsbeståndet återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

Ingen känslighetsanalys presenteras för övriga poster i nivå 3 då resultatet inte anses vara av väsentlig storlek. För beskrivning av värderingstekniker, se not 1 Redovisningsprinciper.

¹⁾ Samtliga skillnader mellan koncern och moderbolag är hänförliga till nivå 1.

Not 18. Hierarki för verkligt värde, *forts.*

Periodförändringar för finansiella instrument i nivå 3	2017				2016				
	Mkr	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt
Ingående balans		3 163	4 184	2 599	9 946	0	3 121	2 185	5 306
Överföringar till/från nivå 3		-	-	-	0	-	-	-	0
Värdetförändringar netto									
I årets resultat		352	-178	160	334	50	126	-269	-93
Köp		1 812	3 539	2 863	8 214	3 114	1 327	1 040	5 481
Försäljning		-	0	0	0	-	-	-	0
Förfall		0	-1 924	0	-1 924	0	-390	-357	-747
Utgående balans		5 327	5 621	5 622	16 570	3 163	4 184	2 599	9 946

Finansiella tillgångar i nivå 3, påverkan på årets resultat

Nettoresultat av förvaltade tillgångar och skulder	2017				2016				
	Mkr	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Övriga finansiella placerings-tillgångar	Totalt
Totalt resultat i resultaträkningen		384	122	195	701	50	126	-269	-93
Varav resultat för tillgångar innehavda vid periodens slut		384	151	195	730	50	126	-269	-93

Periodförändringar avseende fastigheter som hänförs till nivå 3 i hierarkin för verkligt värde återfinns i not 14 Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark.

Not 19. Finansiella tillgångar och skulder som kvittas eller som omfattas av ett ramavtal för kvittning eller liknande avtal – koncernen och moderbolaget

2017-12-31		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen ¹⁾				
Mkr	Bruttobelopp	Bruttobelopp som kvittas	Nettobelopp i balansräkningen	Finansiella instrument	Kontant säkerhet,	Nettobelopp
TILLGÅNGAR						
Derivat	2 131	–	2 131	–1 435	–265	430
Övriga finansiella placeringstillgångar						
Äkta återköpstransaktioner	27 938	–	27 938	–27 938	–	0
Totalt	30 069	0	30 069	–29 373	–265	430
SKULDER						
Derivat	1 902	–	1 902	–1 900	–	2
Övriga skulder						
Äkta återköpstransaktioner	27 821	–	27 821	–27 821	–	0
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	7 284	–	7 284	–7 284	–	0
Totalt	37 007	0	37 007	–37 005	0	2
2016-12-31		Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen ¹⁾				
Mkr	Bruttobelopp	Bruttobelopp som kvittas	Nettobelopp i balansräkningen	Finansiella instrument	Kontant säkerhet,	Nettobelopp
TILLGÅNGAR						
Derivat	3 240	–	3 240	–1 172	–1 365	703
Övriga finansiella placeringstillgångar						
Äkta återköpstransaktioner	28 693	–	28 693	–28 693	–	0
Totalt	31 933	0	31 933	–29 865	–1 365	703
SKULDER						
Derivat	1 066	–	1 066	–1 066	–	0
Övriga skulder						
Äkta återköpstransaktioner	28 695	–	28 695	–28 695	–	0
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	7 477	–	7 477	–7 477	–	0
Totalt	37 238	0	37 238	–37 238	0	0

¹⁾ Omfattas av ett rättsligt bindande avtal om kvittning eller liknande. Kvittning sker vid motpartens konkurs men inte i den löpande verksamheten.

Not 20. Derivatinstrument – koncernen och moderbolaget

Derivatinstrument med positiva verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp ¹⁾	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2017-12-31										
Optioner	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Terminer	0	0	1 000	1 986	1 986	1 932	-	-	-	1 986
Swapar	-	-	-	10	10	134	-	0	-	10
Summa	0	0	1 000	1 996	1 996	2 066	0	0	0	1 996
Varav clearat	0	0	1 000	0	0	0	0	0	-	0

Derivatinstrument med negativa verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp ¹⁾	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2017-12-31										
Optioner	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Terminer	0	0	-36 290	-1 260	-1 260	-1 332	-	-	-10 512	-1 260
Swapar	-	-	-	-505	-505	-635	-2	-2	-2	-507
Summa	0	0	-36 290	-1 765	-1 765	-1 967	-2	-2	-10 514	-1 767
Varav clearat	0	0	-36 290	0	0	0	0	0	-10 512	0

¹⁾ Nominellt belopp är summan av alla underliggande betalningsflöden omräknade till svenska kronor.

I Rikshem (gemensamt styrt företag) finns även ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till -255 (-278) miljoner kronor.

I Mercada (gemensamt styrt företag) finns ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till -14 (-24) miljoner kronor.

Derivatinstrument med positiva verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2016-12-31										
Optioner	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Terminer	0	0	2 292	3 202	3 202	2 953	-	-	-	3 202
Swapar	-	-	-	-	-	21	-	1	-	1
Summa	0	0	2 292	3 202	3 202	2 974	0	1	0	3 203
Varav clearat	0	0	2 292	0	0	0	0	0	-	0

Derivatinstrument med negativa verkliga värden

Mkr	Ränta			Valuta			Aktie			Summa
	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde	Bokfört värde	Nominellt belopp	Verkligt värde
2016-12-31										
Optioner	-	-	-	-	-	-	-	0	-4	-
Terminer	0	0	-18 684	-430	-430	-437	-	-	-	-430
Swapar	-	-	-	-600	-600	-626	-	-	-	-600
Summa	0	0	-18 684	-1 030	-1 030	-1 063	0	0	-4	-1 030
Varav clearat	0	0	-18 684	0	0	0	0	0	-	0

Not 21. Löptidsanalys för finansiella skulder – koncernen

Tid till förfall

Mkr	< 3 månader	3 månader < 1 år	1–5 år	> 5 år	Summa
2017-12-31					
Äkta återköpstransaktioner	27 821	–	–	–	27 821
Ej likviderade värdepappersaffärer	105	–	–	–	105
Derivat	1 871	31	0	–	1 902
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	5 132	2 111	41	–	7 284
Skuld säkerhetsshantering	261	4	0	–	265
Investeringsavtalsskulder	588	1 765	9 412	43 188	54 953
Övriga skulder	705	–	–	–	705
Summa	36 483	3 911	9 453	43 188	93 035

Tid till förfall

Mkr	< 3 månader	3 månader < 1 år	1–5 år	> 5 år	Summa
2016-12-31					
Äkta återköpstransaktioner	28 695	–	–	–	28 695
Ej likviderade värdepappersaffärer	1 868	–	–	–	1 868
Derivat	927	125	14	–	1 066
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	6 408	931	138	–	7 477
Skuld säkerhetsshantering	1 196	161	18	–	1 375
Investeringsavtalsskulder	543	1 631	8 696	38 992	49 862
Övriga skulder	1 832	–	–	–	1 832
Summa	41 469	2 848	8 866	38 992	92 175

Beloppen avser även moderbolaget med undantag för övriga skulder som uppgår till 1 043 (2 044) miljoner kronor och förfaller inom 3 månader.

I Rikshem (gemensamt styrt företag) finns även ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till -255 (-278) miljoner kronor.

I Mercada Oy (gemensamt styrt företag) finns ränteswappar med ett negativt marknadsvärde där AMFs andel uppgår till -14 (-24) miljoner kronor.

Not 22. Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Uppgifterna avser både koncernen och moderbolaget

Mkr	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Verkligt värde	Anskaffningsvärde	Bokfört värde
	2017	2017	2017	2016	2016	2016
AMF Aktiefond Världen	16 211	8 247	16 211	15 524	8 478	15 524
AMF Aktiefond Mix	10 718	8 279	10 718	8 189	6 555	8 189
AMF Balansfond	11 190	6 183	11 190	11 167	6 466	11 167
AMF Aktiefond Europa	1 807	1 254	1 807	1 476	1 082	1 476
AMF Räntefond Lång	996	912	996	990	899	990
AMF Aktiefond Sverige	5 839	2 966	5 839	5 509	2 923	5 509
AMF Aktiefond Global	1 621	968	1 621	1 443	900	1 443
AMF Räntefond Kort	563	562	563	548	543	548
AMF Räntefond Mix	760	748	760	545	528	545
AMF Aktiefond Småbolag	2 742	1 383	2 742	2 504	1 259	2 504
AMF Aktiefond Nordamerika	624	417	624	663	451	663
AMF Aktiefond Asien Stilla havet	433	314	433	318	246	318
Janus Henderson Latin America	29	28	29	11	11	11
BlackRock Emerging Europe	0	0	0	2	2	2
JPM Europe Small Cap	0	0	0	1	1	1
Pictet China Index	314	244	314	123	107	123
Pictet Emerging Markets Index	417	329	417	232	208	232
Pictet India Index	228	178	228	148	130	148
Pictet Russia Index	143	124	143	184	141	184
Schroder Greater China	0	0	0	4	4	4
Schroder ISF – US Small & Mid Cap A1	0	0	0	4	3	4
Aberdeen Global Asian Smaller Cos	0	0	0	6	5	6
Aberdeen Global Emerging Markets Eq A2	0	0	0	1	1	1
Carnegie Ryssland	0	0	0	8	7	8
Vanguard Japan Stock Index	140	115	140	95	78	95
	54 775	33 251	54 775	49 695	31 028	49 695

Ovanstående sammanställning exkluderar AMFs handelslager vilket har ett bokfört värde på 3 (4) miljoner kronor.

Not 23. Övriga fordringar

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Fordringar hos koncernföretag	–	–	96	201
Ej likviderade värdepappersaffärer	406	1886	406	1886
Skattefordran	327	186	312	176
Övrigt	90	80	46	27
Summa	823	2152	860	2 290

Not 24. Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Fastighetsintäkter	145	182	68	49
Förskottsbetalda fakturor	55	49	40	28
Upplupna intäkter koncernföretag	–	–	7	4
Förvaltningsarvode	40	2	–	–
Summa	240	233	115	81

Not 25. Materiella tillgångar

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Inventarier	162	1	162	1
Rörelsefastighet	1 380	1 220	–	–
Summa	1 542	1 221	162	1

AMF redovisar den fastighet som används i den egna verksamheten inom moderbolaget som rörelsefastighet i koncernredovisningen. AMF tillämpar omvärderingsmetoden varmed bokfört värde per 2017-12-31 överensstämmer med verkligt värde. Beskrivning av fastställande av verkligt värde återfinns under not 14 Förvaltningsfastigheter/ Byggnader och mark. I moderbolagets redovisas denna fastighet under Byggnader och mark. AMF har under 2017 genomfört en renovering av lokalerna i denna fastighet och i samband med detta bytt ut en stor del av befintliga möbler och inventarier. Dessa investeringar redovisas som inventarier och uppgick 2017 till 7 miljoner kronor.

Under 2017 har 176 miljoner kronor investerats i inredning i en av förvaltningsfastigheterna då avtal med hyresgäst tecknats där denne får rätt att upplåta lokalerna med för verksamheten avsedd inredning. Avskrivningarna på dessa inventarier redovisas som Driftskostnader fastigheter i koncernen och som Direkta kostnader fastigheter under Kapitalavkastning, kostnader i moderbolaget.

Not 25. Materiella tillgångar, forts.

Inventarier

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Anskaffningsvärde vid årets början	34	34	34	34
Förvärv under året	183	0	183	0
Avyttringar under året	–23	–	–23	–
Anskaffningsvärde vid årets slut	194	34	194	34
Avskrivningar vid årets början	–33	–33	–33	–33
Avyttringar under året	23	–	23	–
Årets avskrivningar	–22	0	–22	0
Akkumulerade avskrivningar enligt plan	–32	–33	–32	–33
Planenligt restvärde inventarier	162	1	162	1

Rörelsefastighet

Mkr	Koncernen	
	2017	2016
Anskaffningsvärde	2017	2016
Ingående balans	1 001	893
Investeringar	16	1
Omvärdering föregående år	235	121
Akkumulerade avskrivningar, eliminerade mot omvärdering	–16	–14
Omklassificering	–	–
Utgående balans	1 236	1 001
Akkumulerade av- och nedskrivningar		
Ingående balans	–16	–14
Akkumulerade avskrivningar, eliminerade mot omvärdering	16	14
Årets avskrivningar	–20	–16
Utgående balans	–20	–16
Omvärdering till verkligt värde	164	235
Summa bokfört värde	1 380	1 220

Not 26. Livförsäkringsavsättning

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	232 232	196 367	232 232	196 367
Inbetalningar	16 231	16 007	16 231	16 007
Garantiförstärkning	5 873	22 622	5 873	22 622
Utbetalningar	-11 631	-9 689	-11 631	-9 689
Driftskostnadsuttag	-994	-966	-994	-966
Räntekostnad	2 613	2 712	2 613	2 712
Skatt	-392	-407	-392	-407
Riskresultat	-166	-101	-166	-101
Förändring pga ändrad värderingsränta	2 442	11 915	2 442	11 915
Förändring pga ändrade livslängdsantaganden	0	495	0	495
Förändring pga ändrade driftskostnadsantaganden	0	198	0	198
Förändring i avsättning pga skillnad mellan ränta vid premiesättning och värderingsränta	-8 324	-7 023	-8 324	-7 023
Avsättning avseende begärda flyttar	0	0	0	0
Övrigt	17	101	17	101
Utgående balans	237 901	232 232	237 901	232 232
Förändring redovisad i årets resultat	-202	13 242	-202	13 242
Förändring redovisad mot eget kapital	5 873	22 622	5 873	22 622
Total förändring	5 671	35 864	5 671	35 864

Utbetalningsprofil för livförsäkringsavsättning avseende traditionell försäkring

År, %	2017	2016
1	4	4
2	4	4
3-5	12	11
6-10	17	17
11-15	15	15
16-20	13	13
21-25	11	11
>25	24	25
Totalt	100	100

Avser andel av avsättningen i procent för diskonterat kassaflöde.

Vid beräkning av livförsäkringsavsättningar har följande beräkningsantaganden använts:

Antagande värderingsränta

Från och med 2013-12-31 diskonteras AMFs försäkringsåtaganden i enlighet med FFFS 2013:23. Föreskriften innebär att diskonteringsräntekurvan fastställs utifrån marknadsnoteringar för ränteswappar samt en modellerad långsiktig terminsränta. Räntekostnad och skatt för 2017 är beräknad utifrån diskonteringsräntekurvan per 2016-12-31 och ingående balans 2017.

Livslängdsantaganden

AMF tillämpar en dödlighetsmodell baserad på bolagets egen statistik och den branschgemensamma undersökningen DUS 2014. Modellen är en generationsbaserad modell vilket innebär att bolaget även tar hänsyn till den försäkrades födelseår vid bestämning av förväntad livslängd. Könneutralt antagande tillämpas på den del av beståndet som avser kollektivavtalad försäkring samt privata försäkringar som är nytecknade från 21 december 2012, dessa är anpassade med hänsyn till andelen män respektive kvinnor i respektive grupp.

Driftskostnadsantagande

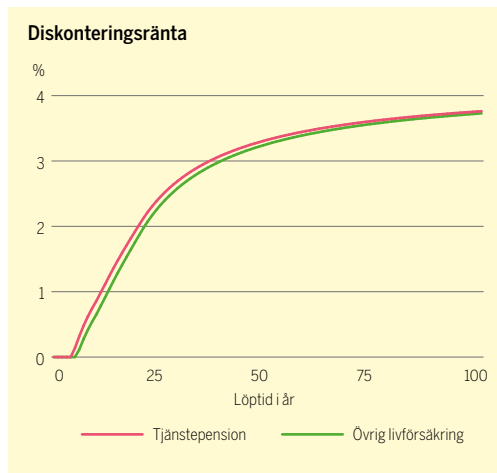
För merparten av alla försäkringar tillämpas en driftskostnadsbelastning på värderingsräntan med i snitt 0,45 procentenheter.

Känslighetsanalys av livförsäkringsavsättning

Sänkning av underliggande marknadsränta med 1 procentenhet medför att avsättningen ökar med 20,2 (20,6) miljarder kronor. Ökad livslängd med 1 år medför att avsättningen ökar med 6,0 (5,9) miljarder kronor.

Reservering av premiegaranti

I posten Övrigt ingår ökningen för Premiegarantin inom Kollektiv 3 med 17 (100) miljoner

Not 27. Avsättning för oreglerade skador

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Pensionsavsättningar	533	368	533	368
Riskförsäkringsavsättning	0	0	0	0
Summa	533	368	533	368

Not 28. Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ingående balans	49 862	44 587	49 862	44 587
Inbetalningar	3 346	3 067	3 346	3 067
Utbetalningar	-2 353	-2 174	-2 353	-2 174
Skatt	-37	-39	-37	-39
Avgifter	-54	-58	-54	-58
Riskresultat	-3	1	-3	1
Värdeförändring	4 163	4 470	4 163	4 470
Tilldelad fondrabatt	21	7	21	7
Övrigt	8	1	8	1
Utgående balans	54 953	49 862	54 953	49 862
Total förändring	5 092	5 275	5 092	5 275

Not 29. Övriga skulder

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Skatter och avgifter	731	490	712	466
Äkta återköpsransaktioner	27 821	28 695	27 821	28 695
Ej likviderade värdepappersaffärer	105	1 868	105	1 868
Skuld för erhållna kontantsäkerheter för utlånade värdepapper	7 284	7 477	7 284	7 477
Skulder till koncernföretag	-	-	438	357
Leverantörsskulder	185	130	133	85
Andra skulder	520	1 702	472	1 602
Summa	36 646	40 362	36 965	40 550

Not 30. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Personalkostnader	48	53	19	22
Fastighetskostnader	222	209	116	125
Förskottsbetalda hyror	343	366	119	116
Upplupen ej förfallen ränta	145	13	145	13
Övrigt	55	51	16	19
Summa	813	692	415	295

Not 31. Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och såsom avsättningar redovisade förpliktelser

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Tillgångar för vilka försäkringstagarna har förmånsrätt ¹⁾				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	101 077	102 945	101 077	102 945
Fastigheter och fastighetsaktier	44 335	38 980	44 335	38 980
Aktier exklusive fastighetsaktier	116 850	113 924	116 850	113 924
	262 262	255 849	262 262	255 849
Ovanstående specifikation avser tillgångar värderade till verkligt värde intagna i skuldtäckningsregistret enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2011:20				
Ställd säkerhet avseende äkta återköpsransaktioner				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	10 013	14 918	10 013	14 918
Utlånade värdepapper där säkerhet erhållits i form av kontanter				
Utlånade aktier och obligationer	7 066	7 329	7 066	7 329
Summa för egna skulder ställda panter	279 341	278 096	279 341	278 096

¹⁾ Dessa tillgångar kan tas i anspråk för att säkerställa försäkringstagarnas garanterade ersättningar i en insolvenssituation.

Not 32. Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Ställd marginalsäkerhet till OMX				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 530	1 556	1 530	1 556
Ställd säkerhet till JP Morgan avseende derivathandel				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 246	3 533	3 246	3 533
Ställd CSA säkerhet samband med derivathandel				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 219	384	1 219	384
	5 995	5 473	5 995	5 473
Säkerheter för utlånade värdepapper				
Erhållna säkerheter för utlånade värdepapper	18 289	14 072	18 289	14 072
Utlånade aktier och obligationer där säkerhet erhållits i form av värdepapper	17 744	13 792	17 744	13 792

Ställda säkerheter kan tas i anspråk om utställande part inte fullgör sina kontraktssenliga åtaganden.

Not 33. Överförda tillgångar

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Mkr	2017			2016		
	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Summa	Aktier och andelar	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Summa
Verkligt värde av överförda tillgångar	5 089	29 734	34 823	2 553	33 766	36 319
Verkligt värde av samhörande skulder	1 494	33 611	35 105	892	35 280	36 172

Ingen skillnad föreligger mellan koncern och moderbolag.

AMF har till extern motpart överfört aktier och obligationer som fortfarande är upptagna i balansräkningen i samband med finansieringsrepatransaktioner och värdepapperslån.

Obligationer som säljs i en finansieringsrepa ligger kvar i redovisningen under posten Obligationer och andra räntebärande värdepapper.

Värdet av överenskommen köpeskilling redovisas som skuld till verkligt värde under posten Övriga skulder.

Om säkerhet för värdepapperslån erhålls i form av likvida medel redovisas tillhörande skuld till verkligt värde under posten Övriga skulder.

Not 34. Eventualförpliktelser

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Solidariskt ansvar för skulder i HB/KB ¹⁾	–	–	14	28
Investeringsåtagande ²⁾	5 613	8 907	5 613	8 907
Summa ansvarsförbindelser	5 613	8 907	5 627	8 935

¹⁾ Solidariskt betalningsansvar för skulder i Mood Stockholm KB, Oxhammaren 15 KB, Förvaltningsbolaget Marievik HB, Fastighetsbolaget Pukan HB, Sundbyberg 2:78 HB och CityCronan Fastighets KB.

²⁾ Åtagande att vid anmodan tillföra kapital till investeringsfonder.

Not 35. Avstämning totalavkastningstabell (TAT)

Mkr	Koncernen	Moderbolaget	Koncernen	Moderbolaget
Avstämning TAT mot balansräkning	2017	2017	2016	2016
Aktier				
Aktier och andelar	219 132	219 130	196 814	196 812
Aktier och andelar i intressebolag	-	-	-	-
Övrigt	78	88	78	88
Aktier innan värderingsskillnader	219 210	219 218	196 892	196 900
Konsolidering dotterbolag	-2	0	-2	0
Värdering dotterbolagsaktier	541	531	531	521
Värderingsprinciper	5	5	-1	-1
Aktier enligt TAT	219 754	219 754	197 420	197 420
Räntebärande				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	154 900	154 738	162 201	162 109
Kassa och bank	6 974	6 873	6 518	6 307
Valutaderivat	961	961	1 143	1 143
Upplupna ränteintäkter	1 317	1 317	1 728	1 728
Andra skulder	-265	-265	-1 375	-1 375
Övrigt	-252	-252	-214	-214
Räntebärande innan värderingsskillnader	163 635	163 372	170 001	169 698
Konsolidering dotterbolag	-263	0	-303	0
Värderingsprinciper	-32	-32	-60	-60
Räntebärande enligt TAT	163 340	163 340	169 638	169 638
Fastigheter				
Förvaltningsfastigheter/Byggnader och mark	61 968	29 666	54 467	25 085
Placeringar i koncernföretag, intresseföretag och gemensamt styrda företag	17 334	33 119	15 463	32 964
Materiella tillgångar	1 542	155	1 221	-
Övrigt	5 694	5 333	2 831	2 681
Fastigheter innan värderingsskillnader	86 538	68 273	73 982	60 730
Värderingsprinciper	9	18 274	185	13 437
Fastigheter enligt TAT	86 547	86 547	74 167	74 167

Mkr	Koncernen	Moderbolaget	Koncernen	Moderbolaget
	2017	2017	2016	2016
Valuta				
Derivat netto, valutarelaterade, not 17	231	231	2 173	2 173
Valutaderivat som hänförs till räntebärande och fastighet	-986	-986	-1 361	-1 361
Övrigt	1	1	2	2
Valutaplaceringar innan värderingsskillnader	-754	-754	814	814
Värderingsprinciper	-	-	-	-
Valuta enligt TAT	-754	-754	814	814

Avstämning TAT mot resultaträkning moderbolag

Mkr	Moderbolaget	Moderbolaget
	2017	2016
Resultat moderbolaget	33 884	17 311
Avgår resultat avkastning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	-156	-120
Avgår poster utanför kapitalförvaltningen	-3 857	8 087
Summa	29 871	25 278
Avgår driftkostnader i kapitalförvaltningsrörelsen	149	139
Förändring balansskillnader enligt ovan		
Aktier	16	-8
Räntebärande	28	-159
Fastigheter	4 837	5 141
Valuta	0	0
Skillnader övrigt	-39	125
Resultat TAT	34 862	30 516

Not 36. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder – koncernen

TILLGÅNGAR	2017			2016			
	Mkr	Högst 1 år ¹⁾	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år ¹⁾	Längre än 1 år	Totalt
Immateriella tillgångar		–	177	177	–	217	217
Förvaltningsfastigheter		61 968	–	61 968	54 467	–	54 467
Aktier och andelar ²⁾		220 201	7 250	227 451	204 256	5 502	209 758
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²⁾		113 604	9 493	123 097	116 561	6 647	123 208
Pantsatta finansiella tillgångar		40 818	–	40 818	41 512	–	41 512
Derivat		2 003	126	2 129	3 240	–	3 240
Övriga finansiella placeringstillgångar		35 222	5 622	40 844	36 170	2 599	38 769
Investeringsavtalstillgångar		54 778	–	54 778	49 699	–	49 699
Övriga fordringar		823	–	823	2 152	–	2 152
Materiella tillgångar		–	1 542	1 542	–	1 221	1 221
Kassa och bank		6 974	–	6 974	6 518	–	6 518
Övriga tillgångar		27	–	27	14	–	14
Upplupna ränte- och hyresintäkter		1 361	–	1 361	1 742	–	1 742
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		240	–	240	233	–	233
Summa tillgångar		538 019	24 210	562 229	516 564	16 186	532 750

För moderbolaget uppgår totalsumman till 543 967 (519 317) miljoner kronor. Högst 1 år uppgår till 521 259 (504 374) miljoner kronor medan tillgångar längre än 1 år uppgår till 22 708 (14 943) miljoner kronor.

¹⁾ Tillgångarna kan, men kommer inte att avvecklas inom 1 år.

²⁾ Inklusivt innehav i gemensamt styrda företag och intresseföretag.

SKULDER	2017			2016			
	Mkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
Livförsäkringsavsättning		9 726	228 175	237 901	9 031	223 201	232 232
Avsättning för oreglerade skador		–	533	533	–	368	368
Skulder till försäkringstagare, investeringsavtal		2 353	52 600	54 953	2 174	47 688	49 862
Avsättningar för pensioner		–	22	22	–	7	7
Avsättning för uppskjuten skatt		–	1 347	1 347	–	976	976
Derivat		1 900	–	1 900	1 052	14	1 066
Övriga skulder		36 605	41	36 646	40 206	156	40 362
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		813	–	813	692	–	692
Summa skulder		51 397	282 718	334 115	53 155	272 410	325 565

För moderbolaget uppgår totalsumman till 332 671 (324 376) miljoner kronor. Högst 1 år uppgår till 51 359 (52 945) miljoner kronor medan skulder längre än 1 år uppgår till 281 312 (271 431) miljoner kronor.

Not 37. Personal

Ersättning till styrelse samt verkställande direktörer i koncernen

Principer

Till styrelseordförande och ledamöter i respektive styrelse utgår arvode enligt årsstämornas beslut. Ersättning till verkställande direktörer utgörs av grundlön och pension.

Rörlig ersättning utgår inte till verkställande direktörer eller till övriga ledande befattningshavare inom koncernen. För ytterligare redogörelse kring rörlig ersättning se avsnitt Rörlig ersättning på sidan 102.

I tabellen på sidorna 100-101 redovisas ersättningar och förmåner till styrelse, verkställande direktörer samt övriga ledande befattningshavare i koncernen.

AMFs styrelse hade under året sju protokollförda möten, ersättningsutskottet hade tre protokollförda möten, revisionsutskottet hade fyra protokollförda möten och finansutskottet fem protokollförda möten.

Berednings- och beslutsprocess

Inom moderbolaget AMF finns ett ersättningsutskott som består av styrelsens ordförande och två styrelseledamöter, vilket förnärvarande innebär styrelseordförande Pär Nuder samt ledamöterna Torbjörn Johansson och Marie Rudberg. Ersättningsutskottets uppgift är, att inför behandling i styrelsen, bereda ersättningar och förmåner för vd, medlemmar i företagsledningen samt chef för Internrevision. Utskottets uppgift är också att tillsammans med vd bereda principiella frågor rörande olika former av ersättningar och förmåner till bolagets anställda. Ersättningsutskottet följer vidare upp att ersättningspolicyn följs. Beslut om ersättningspolicy och program för rörliga ersättningar beslutas alltid av bolagets styrelse.

Ersättningspolicy

Moderbolaget AMF har en ersättningspolicy som förklarar de generella principer som gäller ersättningar till all personal i företaget och reglerar särskilt ersättningar till ledande befattningshavare (vd och enhets- och stabschefer som är ansvariga

direkt inför vd) och ersättningar till de anställda som är ansvariga direkt inför styrelsen eller som kan påverka företagets risknivå.

I ersättningspolicyen anges att principerna för ersättningar i AMF ska stå i överensstämmelse med AMFs vision och grundläggande värderingar och tillämpliga lagar och föreskrifter. I AMFs moderbolag omfattas ingen medarbetare av program för rörliga ersättningar.

Vd ansvarar för att ersättningspolicyen uppdateras. En översyn görs inför varje verksamhetsår eller vid behov. Resultatet av översynen ska, med eller utan förslag till ändringar, efter beredning i ersättningsutskottet, föredras för beslut i styrelsen. Översynen ska göras mot bakgrund av en riskanalys av policyns utformning.

Hänsyn ska också tas till om ersättningspolicyen påverkar de risker som bolaget utsätts för och hur dessa risker hanteras.

Avtal om ytterligare ersättningar till ledande befattningshavare

Vd i moderbolag och i AMF Fonder samt vd och vice vd AMF Fastigheter har vid uppsägning från AMF rätt till tolv månadslöner i avgångsvederlag. Uppsägningstiden för dessa personer är sex månader vid uppsägning från endera part.

Avgångsvederlag utbetalas månadsvis med början första månaden efter det att anställningen upphört. Avgångsvederlaget avräknas generellt mot alla inkomster som följer av anställning, uppdrag eller bisyssla hänförligt till inkomstbringande tjänst under motsvarande period.

För övriga ledande befattningshavare gäller, som för övriga anställda, att villkoren vid uppsägning bestäms med kollektivavtalet som utgångspunkt och därutöver kan individuell överenskommelse träffas.

Pensionsförmåner för ledande befattningshavare

Samtliga anställda inom koncernen har pensionsförmåner enligt kollektivavtal. För vd i moderbolaget och i AMF Fonder samt Vd och vice vd i AMF Fastigheter rör det sig om en premiebestämd pensionsplan som följer kollektivavtalet och innebär att premien för ålderspension beräknas som 4,7 procent av lönedel upp till

7,5 inkomstbasbelopp och 30,3 procent av lönedelen därutöver. Pensionsmedförande lön utgörs av all kontant lön och pensionsåldern är 65 år. I den premiebestämda planen ingår även sjukpension, efterlevandeskydd samt premiebefrielseförsäkring. I tillägg till den generella pensionsplanen har en särskild försäkring tecknats för sjukpension på lönedelar över 30 inkomstbasbelopp.

En person i AMFs företagsledning och vice vd i AMF Fonder har förmånsbestämd pension i enlighet med kollektivavtal. De grundläggande villkoren i den förmånsbestämda pensionsplanen beskrivs i not 38 Pension. Övriga ledande befattningshavare har premiebestämd pension enligt ovan.

Lån till ledande befattningshavare

Ingen ledande befattningshavare har tagit upp lån i AMF. Sådana transaktioner förekommer överhuvudtaget inte inom AMF-koncernen.

Not 37. Personal, forts.

Löner och andra ersättningar

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Styrelseledamöter, vd och ledande befattningshavare	38,2	34,6	19,6	19,0
Övriga anställda	241,1	231,4	153,8	151,8
Samtliga	279,3	266,0	173,4	170,7
Sociala kostnader	162,3	164,2	103,8	107,4
– varav pensionspremie inklusive löneskatt för vd och ledande befattningshavare	12,9	10,9	6,7	6,2
– varav pensionspremie inklusive löneskatt för övriga anställda	63,1	70,9	42,0	47,6

Medelantal anställda och könsfördelning

Antal	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Medelantal anställda	371	361	242	244
Kvinnor (%)	56	56	59	60
Män (%)	44	44	41	40

Medelantal är beräknat som summan av antal anställda vid ingången respektive utgången av året dividerat med två.

Fördelning av kvinnor och män i ledande befattningar

Antal	Kvinnor		Män	
	2017	2017	2016	2016
Moderbolaget				
Styrelse	4	4	5	4
Vd och ledande befattningshavare	3	3	2	4
Koncernen				
Styrelse	11	10	11	9
Vd och ledande befattningshavare	6	8	6	7

Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön

%	Avgiftsbestäm		Förmånsbestäm	
	2017	2017	2016	2016
Moderbolaget				
Verkställande direktören	31	–	31	0
Andra ledande befattningshavare	29	34	28	41
Dotterbolagen				
Verkställande direktörer	29	–	29	0
Andra ledande befattningshavare	25	41	24	62

I begreppet pensionskostnad ingår även kostnader för riskförsäkring såsom sjukpension och premiebefrielse.

Not 37. Personal, forts.

Tkr	2017					2016				
	Lön/styrelse- och utskotts- arvode	Rörlig ersättning	Pensions- kostnad	Sociala kostnader	Summa	Lön/styrelse- och utskotts- arvode	Rörlig ersättning	Pensions- kostnad	Sociala kostnader	Summa
Uppgifterna avser moderbolaget AMF										
Styrelsens ordförande, Pär Nuder	603				603	590				590
Styrelseledamot Renée Andersson	170			53	224	167			52	219
Styrelseledamot Torbjörn Callvik (2017-03-30–2017-10-12)	86			27	112					0
Styrelseledamot Torbjörn Johansson	150			47	197	147			46	193
Styrelseledamot Per Ljungberg	170			53	224	167			52	219
Styrelseledamot Annika Lundius (t o m 2017-03-30)	66				66	261				261
Styrelseledamot Marie Nilsson	117			37	154	115			36	151
Styrelseledamot Ola Pettersson	234			74	308	229			72	301
Styrelseledamot Marie Rudberg	206			65	271	178			56	233
Styrelseledamot Caroline af Ugglas	157			49	206	115			36	151
Summa kostnader styrelse	1960	0	0	405	2 365	1967	0	0	351	2 318
Vd, Johan Sidenmark	5 435		2 167	1 708	9 310	5 505		2 058	1 730	9 294
Vice vd, Peder Hasslev (t o m 2017-01-31)	324		580	102	1 006	4 024		1 438	1 264	6 726
Övriga inom företagsledningen	7 736		2 681	2 431	12 847	7 485		2 723	2 352	12 560
Övriga inom företagsledningen som suttit del av året	4 133		1 306	1 299	6 737					
Summa kostnader vd, vice vd och övriga ledande befattningshavare	17 628	0	6 734	5 539	29 900	17 015	0	6 219	5 346	28 580
Övriga anställda	153 778		42 037	49 076	244 891	151 767		47 618	47 836	247 221
Summa kostnader moderbolag	173 365	0	48 770	55 020	277 156	170 749	0	53 837	53 533	278 118

Kommentarer AMF

Försäkringsrörelsen administreras i moderbolaget AMF. I tabellen redovisas all lönekostnad inklusive semesterlönekostnader.

Arvoden utgörs av styrelsearvoden samt arvoden för arbete i styrelsens utskott. Styrelsearvoden AMF/år: Styrelseordförande 429 (419,5) Tkr, styrelseledamöter 118 (115,5) Tkr. För ledamöter i utskott utgår tilläggsarvoden enligt följande: Ordförande i revisions- respektive finansutskott 64,5 (63) Tkr samt ledamöter i dessa utskott 53 (52) Tkr. För ordförande och ledamöter i ersättningsutskott 32,7 (32) Tkr. Till anställda i koncernen utgår inget styrelsearvode. Två styrelsemedlemmar har valt att fakturera AMF sina arvoden. I dessa fall ingår sociala avgifter och moms i det arvode som redovisas i tabellen.

Vd Johan Sidenmark har en grundlön på 5 412 (5 220) Tkr.

Från och med 2017-02-01 har AMF ingen vice vd. Gruppen övriga inom företagsledningen är fyra (fyra) personer. Gruppen övriga inom företagsledningen som suttit del av året avser två (noll) personer. Pensionskostnader avser totalt kostnadsförda premier under året, inklusive premier för premiebefrielse, efterlevandeskydd och sjukpension samt i förekommande fall förstärkt pension genom löneväxling. I redovisat belopp ingår särskild löneskatt.

Not 37. Personal, forts.

Tkr	2017					2016				
	Lön/styrelse- och utskottsarvode	Rörlig ersättning	Pensionskostnad	Sociala kostnader	Summa	Lön/styrelse- och utskottsarvode	Rörlig ersättning	Pensionskostnad	Sociala kostnader	Summa
AMF Fonder AB										
Styrelseordförande, Per Bardh	182			57	239	157			49	206
Styrelseledamöter (tre personer)	364			85	449	528			80	608
Ledamot som avgått under året	130			41	171	5			1	6
Vd, Gunilla Nyström	3 411		1 192	1 471	6 074	2 116		693	665	3 474
Vice vd, Per Wiklund	1 232		750	387	2 368	1 119		918	352	2 388
Summa kostnader vd och vice vd	4 643		1 942	1 857	8 442	3 235		1 610	1 017	5 862
Övriga anställda	20 396	1 801	6 078	5 999	34 273	19 690	3 676	7 339	7 337	38 042
Summa kostnader AMF Fonder AB	25 714	1 801	8 020	8 039	43 574	23 615	3 676	8 950	8 484	44 724

I tabellen redovisas all lönekostnad inklusive semesterlönekostnader. Styrelsearvoden AMF Fonder AB/år: Styrelseordförande 157 (157,5) Tkr, styrelseledamöter 115,5 (115,5) Tkr. För ledamöter i utskott utgår tilläggsarvoden enligt följande: ordförande i revisionsutskott 63 (63) Tkr samt ledamöter i revisionsutskott 52 (52) Tkr samt ledamöter i för året nybildade Ersättningsutskottet 32,7 Tkr. Till anställda i koncernen (två personer) utgår inget styrelsearvode. En styrelseledamot har valt att fakturera AMF Fonder sina arvoden, i dessa fall ingår sociala avgifter och moms i det arvode som redovisas i tabellen. Vd Gunilla Nyström har en grundlön på 2 160 (2 010) Tkr och vice vd Per Wiklund har en grundlön på 1 278 (1 126) Tkr. Per Wiklund har valt att avstå en del av

sin avtalade grundlön till förmån för förstärkt tjänstepension (lönevaxling).

Vd Gunilla Nyström valde att säga upp sin anställning i december 2017 och enligt villkor i vd:s anställningsavtal gäller 6 månaders ömsesidig uppsägningstid. Gunilla Nyströms uppsägningstid påbörjas den 1 januari 2018 och löper till och med den 30 juni 2018. Under uppsägningstiden är hon arbetsbefriad. I redovisad ersättning för vd ingår den totala kostnaden för samtliga ersättningar som utgår under uppsägningstiden. Övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader.

Rörlig ersättning avser årets bokförda kostnader.

AMF Fastigheter AB

Styrelseordförande, Per-Erik Karlsson (fr o m 2016-12-21)						0			0	0
Styrelseledamöter (fyra personer)	835			231	1 066	820			227	1 047
Vd, Mats Hederos	3 576		1 432	1 123	6 131	3 555		1 354	1 117	6 026
Vice vd, Marie Barkman-Hollaus	2 046		682	643	3 371	2 054		642	645	3 341
Övriga ledande befattningshavare	3 866		1 266	1 215	6 347	1 243		300	390	1 933
Övriga ledande befattningshavare som suttit i företagsledningen del av året	2 987		851	939	4 776	4 023		728	1 264	6 015
Summa kostnader vd, vice vd och övriga ledande befattningshavare	12 475		4 231	3 920	20 626	10 875		3 023	3 417	17 315
Övriga anställda	65 113		15 028	18 997	99 138	56 217		15 952	16 772	88 941
Summa kostnader AMF Fastigheter AB	78 423		19 259	23 148	120 830	67 912		18 976	20 415	107 303

I tabellen redovisas all lönekostnad inklusive semesterlönekostnader. Styrelsearvoden AMF Fastigheter AB/år: Arvoden utgår endast till de ledamöter som inte är tjänstemän i AMF-koncernen. Styrelsearvode för övriga ledamöter är 210 (154) Tkr. Højningen av styrelsearvodet beror till störst del på att det tidigare arvode för arbete i utskott, som fram till 2016 var 51 Tkr, togs bort 2017. Styrelseordförande till och med 2016-12-20 var Peder Hasslev som liksom Per-Erik Karlsson var anställd inom AMF och

därför inte erhöll styrelsearvoden. Vd Mats Hederos har en grundlön på 3 647 (3 522) Tkr och vice vd Marie Barkman-Hollaus har en grundlön på 1 988 (1 920) Tkr. Övrig redovisad lön utgörs av semesterlönekostnader.

Gruppen övriga ledande befattningshavare är tre (en) personer.

Övriga ledande befattningshavare som suttit i företagsledningen del av året är tre (tre) personer.

Koncern

Styrelseordföranden i koncernen	785			57	842	747			49	796
Styrelseledamöter inklusive ledamöter som avgått under respektive år	2 685			762	3 447	2 730			659	3 389
Verkställande direktörer i koncernen	12 422		4 791	4 302	21 515	11 177		4 105	3 512	18 793
Vice Verkställande direktörer i koncernen	3 602		2 012	1 132	6 745	7 197		2 997	2 261	12 456
Övriga ledande befattningshavare i koncernen	18 722		6 103	5 882	30 707	12 751		3 751	4 006	20 508
Summa kostnader vd, vice vd och övriga ledande befattningshavare	34 746		12 906	11 316	58 968	31 125		10 852	9 779	51 757
Övriga anställda i koncernen	239 287	1 801	63 142	74 072	378 302	227 674	3 676	70 910	71 944	374 204
Summa kostnader koncern	277 503	1 801	76 048	86 207	441 560	262 276	3 676	81 762	82 432	430 145

Not 37. Personal, *forts.*

Rörlig ersättning

Det finns inget program för rörlig ersättning inom moderbolaget.

Risntagare

Risntagare inom AMFs moderbolag är de anställda som kan påverka företagets risknivå, det vill säga anställd som i tjänsten utövar eller kan utöva ett inte oväsentligt inflytande på företagets risknivå. Personalkategorier som här avses är anställda i ledande position, varmed avses vd och anställda i företagets ledning som är ansvarig direkt inför vd. Därutöver tillkommer anställda inom kontrollfunktioner, förvaltare och analytiker inom bolagens kapitalförvaltning samt personal inom avdelningarna för juridik och aktuarie.

Rörlig ersättning i dotterbolagen

I AMF som koncern är det endast förvaltare inom AMF Fonder (åtta personer) som har rörlig ersättning. Ytterligare redogörelse lämnas i AMF Fonders årsredovisning.

Uppföljning

Uppföljning av program för rörliga ersättningar i AMF Fonder utförs av bolagets internrevision. Internrevision är föredragande i ersättningsutskottet inför avrapportering till styrelsen i AMF Fonder.

Not 37. Personal, forts.

Moderbolaget	2017								2016							
	Anställda i ledande position		Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå		Övriga anställda		Totalt		Anställda i ledande position		Övriga anställda som kan påverka företagets risknivå		Övriga anställda		Totalt	
	Belopp	Antal personer	Belopp	Antal personer	Belopp	Antal personer	Belopp	Antal personer	Belopp	Antal personer	Belopp	Antal personer	Belopp	Antal personer	Belopp	Antal personer
Senaste räkenskapsårets kostnadsförda totalbelopp för ersättningar	23 047	8	68 569	52	119 070	213	210 685	273	22 019	6	67 889	51	122 454	216	212 362	273
varav fast ersättning (lön)	17 628	8	53 540	52	100 238	213	171 406	273	17 015	6	51 777	51	99 990	216	168 782	273
varav rörlig ersättning									-	-	-1	3	-	-	-1	3
varav pension	5 419	8	15 029	52	18 832	213	39 279	273	5 005	6	16 113	51	22 463	216	43 580	273
Intjänad rörlig ersättning senaste räkenskapsåret	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	0
Utbetalad rörlig ersättning senaste räkenskapsåret inklusive justering	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	1 036	3	-	-	1 036	3
varav intjänat 2012	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	1 036	3	-	-	1 036	3
Årets justering av uppskjutna ersättningar	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	-1	3	-	-	-1	3
Akkumulerade utestående uppskjutna ersättningar	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-	0	0	-	-	-	-0
Senaste räkenskapsårets kostnadsförda avgångsvederlag ¹⁾²⁾	-	-	-	-	674	5	674	5	-172	1	-	-	1 811	3	1 639	4
Senaste räkenskapsårets utbetalda avgångsvederlag ¹⁾	-	-	-	-	1 916	5	1 916	5	775	1	-	-	1 682	7	2 457	8
Senaste räkenskapsårets ackumulerade totalbelopp för avgångsvederlag ³⁾	-	-	-	-	2 599	5	2 599	5	1 486	1	-	-	4 590	7	6 075	8
Högsta utfästa enskilda beloppet för avgångsvederlag ⁴⁾	-	-	-	-	1 293	1	1 293	1	1 486	1	-	-	-	-	1 486	1

¹⁾ Beloppen för avgångsvederlag utgörs av lön och pension under uppsägningstid, avgångsvederlag som utbetalas efter att anställningen upphört samt kostnader för outplacement och dylikt.

²⁾ Kostnaden för träffade överenskommelser under 2016 uppgick till 2 058 Tkr för 3 personer. Kostnaden som redovisas i tabellen har även påverkats av att tidigare gjorda reserveringar återförts på grund av att delar av avgångsvederlagen inte har behövt betalas ut.

³⁾ Totalbelopp för avgångsvederlag avser den maximala ersättning som kan falla ut av samtliga träffade överenskommelser som är under utbetalning. I beloppet ingår inte det avgångsvederlag som hypotetiskt kan falla ut om AMF avslutar anställningen för vd vars villkor i detta avseende framgår av avsnittet Avtal om ytterligare ersättningar för ledande befattningshavare, se sidan 98.

⁴⁾ Med utfäst belopp avses den maximala ersättning en faktiskt träffad överenskommelse kan ge.

Beloppen är angivna exklusive sociala avgifter.

2016 gjordes sista utbetalningen av rörlig ersättning vilket då avsåg uppskjuten del som tjänats in 2012. Den rörliga ersättningen utgick endast i kontant form. Sedan 2013 finns inget program för rörlig ersättning inom AMF.

Not 38. Pension

Samtliga medarbetare, inklusive ledande befattningshavare, omfattas av pensionsavtalet FAO-FTF/Jusek – pensionsplanen FTP. Pensionsavtalet innehåller både en premiebestämd och en förmånsbestämd pensionsplan. Vilken plan varje enskild individ omfattas av beror i huvudsak på individens ålder. Personer födda 1972 eller senare omfattas av den premiebestämda pensionsplanen. Även personer födda före 1972 med pensionsmedförande lön över 10 inkomstbasbelopp (ibb) kan omfattas av den premiebestämda pensionsplanen om individuell överenskommelse om detta träffas mellan arbetsgivaren och medarbetaren.

Den förmånsbestämda planen omfattar personer födda före 1972 enligt avtalets huvudregel. Vid fullt intjänande ger denna plan pensionsförmåner motsvarande 10 procent på lönedel upp till 7,5 ibb, 65 procent på löneintervall 7,5 ibb–20 ibb samt 32,5 procent på lönedel därutöver dock maximalt upp till lön motsvarande 30 ibb. Nämnda ersättningsnivåer gäller på slutlönen vid 65 års ålder och för fullt intjänande krävs 30 års tjänstetid. Medarbetare med lön över 10 ibb kan välja alternativ placering av pensionspremier beräknade på lönedelen över 7,5 ibb (Alternativ FTP). Om detta val görs är inte utfallande pensionsförmåner förmånsbestämda varför den delen av pensionen redovisas som premiebestämd pension.

Sett över en längre tidsperiod kommer ett skifte att ske från förmånsbestämd pension till premiebestämd pension. För arbetsgivaren är möjligheten att överblicka kostnadsutvecklingen bättre vid en premiebestämd plan. Medarbetare födda 1955 eller tidigare, som omfattades av pensionsavtalet den 1 juni 2006, och som inte valt Alternativ FTP kan gå i pension vid 62 års ålder.

Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande 70 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder. När medarbetare väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör AMF en kompletterande premiebetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Möjligheten till förtida pensionsavgång inkluderas i beräkningarna för den förmånsbestämda delen av FTP-planen och anses tillhöra samma plan.

AMF har för tryggande av den förmånsbestämda pensionsplanen tecknat tjänstepensionsförsäkring. Om AMFs valda pensionsbolag inte har möjlighet att värdesäkra pensioner som är under utbetalning måste AMF täcka upp för detta. Planen har varit försäkrad hos SPP fram till och med 30 november 2016 och redovisningen av denna del sker enligt IAS19. Från och med 1 december 2016 sker försäkring av nya premier hos Alecta och denna plan redovisas som en avgiftsbestämd pensionsplan med stöd från nedan uttalande från Rådet för Finansiell rapportering UFR 10 "Redovisning av pensionsplanen ITP 2 som finansieras genom försäkring i Alecta". Uttalandet avser ITP 2 men tillämpas även på FTP 2. Se även not 1 Redovisningsprinciper 2.13.1 Avsättning för pensioner. Följande tabeller innefattar således enbart den del av planen som är försäkrad hos SPP.

Not 38. Pension, forts.

Pensionsförpliktelser

Mkr	2017	2016
Nuvärde av pensionsförpliktelser	-315	-304
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde	293	297
Pensionsförpliktelser efter avdrag för förvaltningstillgångar	-22	-7

Inga nya premier kommer att betalas in under 2018 för den förmånsbestämda planen som är försäkrad hos SPP.

Pensionskostnader

Mkr	2017	2016
Kostnader avseende tjänstgöring under perioden	-	-6
Reduceringar/regleringar	-	27
Räntekostnader netto	0	0
Pensionskostnader förmånsbestämda planer	0	21
Pensionskostnader premiebestämda planer	-76	-53
Totala pensionskostnader redovisade i resultaträkningen¹⁾	-76	-32
Poster som redovisas i övrigt totalresultat		
Aktuariella vinster och förluster	-10	-46
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive ränteintäkt	-4	4
Totala pensionsintäkter/kostnader redovisade i årets totalresultat	-14	-43
Summa pensionsintäkter/kostnader redovisade i årets totalresultat	-90	-75

¹⁾ Pensionskostnaderna inkluderar särskild löneskatt.

Förändringar i nuvärde av pensionsförpliktelser

Mkr	2017	2016
Förpliktelsens nuvärde, ingående balans	-304	-280
Kostnad avseende tjänstgöring under perioden	-	-6
Räntekostnader	-8	-10
Utbetalda ersättningar	8	9
Aktuariella vinster (+)/förluster (-) under perioden, finansiella och demografiska antaganden	-14	-15
Aktuariella vinster (+)/förluster (-) under perioden, erfarenhetsbaserad	3	-2
Förpliktelsens nuvärde, utgående balans	-315	-304

Förändringar i förvaltningstillgångarnas verkliga värde

Mkr	2017	2016
Förvaltningstillgångarnas värde, ingående balans	297	270
Ränteintäkt	8	10
Inbetalda medel från arbetsgivaren	0	22
Utbetalda medel	-8	-9
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive ränteintäkt	-4	4
Förvaltningstillgångarnas värde, utgående balans	293	297

Inga inbetalningar har gjorts direkt från deltagare i planen.

Not 38. Pension, *forts.*

Beståndsinformation

Antal	2017-12-31	2016-12-31
Sjukpensionärer	7	9
Fribrevshavare	423	426
Ålderspensionärer/Efterlevandepensionärer	104	103
Totalt antal utfästelser i pensionsplanen	534	538

Betydande aktuariella och finansiella antaganden

	2017-12-31	2016-12-31
Diskonteringsränta	2,50%	2,75%

Övriga aktuariella och finansiella antaganden

	2017-12-31	2016-12-31
Förväntad årlig inflation	2,00%	2,00%
Årlig ökning av utbetald pension	2,00%	2,00%
Förväntad vägd genomsnittlig duration för förpliktelsens nuvärde i år	17,9	18,1
Dödlighetstabell	DUS14	DUS14

Fördelning av förvaltningstillgångar

Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Räntebärande värdepapper		
Svenska statsobligationer	82	95
Bostadsobligationer	53	71
Svenska företagsobligationer	100	92
Totalt räntebärande värdepapper	235	258
Aktier		
Svenska aktier	6	9
Utländska aktier	20	6
Totalt aktier	26	15
Fastigheter	32	24
Totalt	293	297

Vid en minskning av diskonteringsräntan med 1 procentenhet skulle förpliktelsens nuvärde öka med 67 miljoner kronor. Känslighetsanalysen har upprättats genom att använda samma metod som vid beräkningen av förpliktelsens nuvärde, det vill säga Projected Unit Credit Method. Inga förändringar i metod har gjorts jämfört med föregående år.

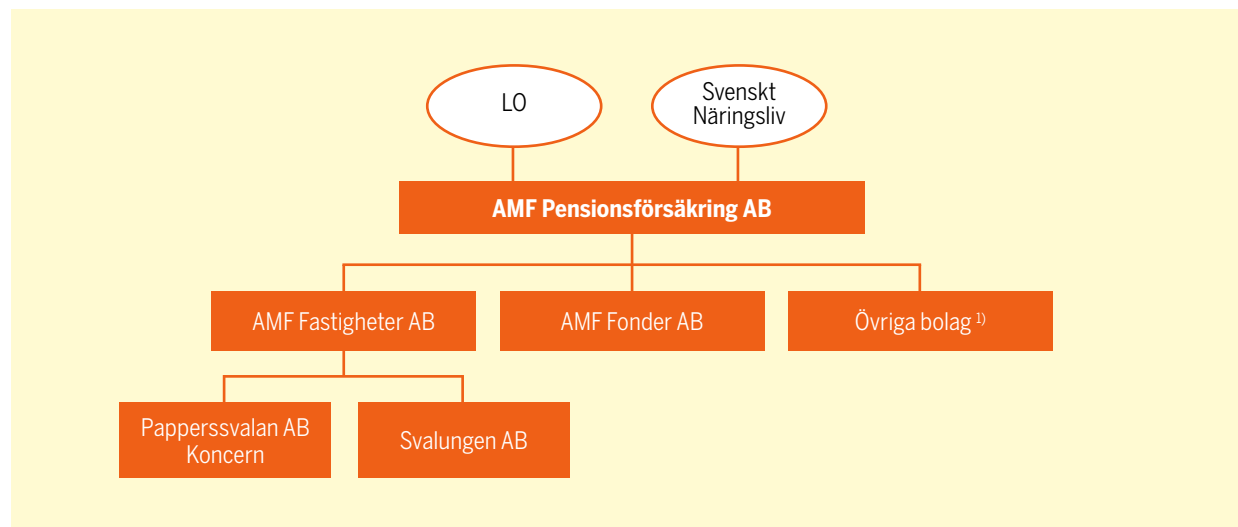
Not 39. Närstående

Denna not innehåller en beskrivning av transaktioner mellan AMF och närstående enligt definitioner i IAS 24 Upplysningar om närstående. Transaktioner och balanser framgår av tabellen på sidan 109. AMF betraktar följande juridiska och fysiska personer som närstående enligt denna definition:

- Samtliga bolag inom AMF-koncernen (se not 15 Aktier och andelar i koncernföretag på sidan 80).
- Styrelseledamöter och företagsledning.
- Nära familjemedlemmar till styrelseledamöter och företagsledning.
- LO och Svenskt Näringsliv.
- Intresseföretag och gemensamt styrda företag samt dess dotterbolag (se not 16 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag på sidan 81).
- De närstående bolagen; Fora AB (Fora), AFA Sjukförsäkring AB, AFA Trygghetsförsäkring AB och AFA Livförsäkring AB (tillsammans omnämnda AFA nedan), vilka har samma ägare som AMF, det vill säga LO och Svenskt Näringsliv, samt dotterbolag till dessa närståendebolag.

Styrelsen i moderbolaget utfärdar ägardirektiv till dotterbolagens styrelser som närmare anger de krav moderbolaget ställer på dotterbolagen ur ett koncernperspektiv och hur uppföljning av dotterbolagens verksamhet sker. AMF har administrativa avtal som reglerar vilka tjänster AMF säljer till AMF Fonder AB (AMF Fonder) och till AMF Fastigheter AB (AMF Fastigheter). Avtalen omfattar i tillämpliga delar tjänster för marknadsföring, kundservice, kapitalförvaltningsadministration, juridik, ekonomi, operativa risker, internrevision, IT samt personal- och lokaladministration. Genom att dotterbolagen köper tjänster från moderbolaget uppstår volymfördelar och bolagen undviker uppbyggnad av parallella och kostnadsdrivande kompetenscentra i koncernen. Ersättningen grundas på nyttjandegrad utifrån olika mätningar av resursutnyttjande och ett antal fördelningsnycklar.

Ett särskilt uppdragsavtal är upprättat mellan AMF och AMF Fonder som reglerar AMF Fonders uppdrag att förvalta

¹⁾ I övriga bolag ingår: Mood Stockholm KB, City Cronan Fastighets KB, Fastighetsbolaget Pukan HB, Oxhammaren 15 KB, Förvaltningsbolaget Marievik HB och Sundbyberg 2:78 HB som samtliga ägs av AMF till 99,99 procent och av Svalungen med en andel på 0,01 procent. I övriga bolag ingår även Rikshem Intressenter AB, Antilooppi Ky, Antilooppi GP Oy, Antilooppi Management Oy och Oslo Areal AS vilka ägs till 50 procent, Mercada Oy som ägs till 33,3 procent samt Ormonde Energy Limited som ägs till 49 procent.

placeringar från AMFs fondförsäkringsverksamhet i fonderna. Genom detta avtal åtar sig AMF Fonder att till AMFs fondförsäkringsverksamhet återbetala en del av fondförvaltningsavgiften för dessa placeringar. Modellen är konstruerad utifrån avtalet med Pensionsmyndigheten.

Ett särskilt uppdragsavtal är upprättat mellan AMF och AMF Fastigheter. AMF uppdrar åt AMF Fastigheter att i AMFs namn och för AMFs räkning förvalta och utveckla AMF-koncernens helägda fastigheter, samt att identifiera och genomföra lönsamma fastighetsinvesteringar. Förvaltningstjänsterna är prissatta utifrån marknadsmässiga principer. Motivet för detta är att kunna mäta och jämföra fastighetsbolagets kostnadseffektivitet med konkurrerande aktörer på den öppna marknaden. Uppföljning av de koncerninterna avtalen avseende efterlevnad och revidering sker med regelbunden periodicitet.

Koncernen

Illustrationen ovan visar AMF med tillhörande dotterbolag samt intresseföretag och gemensamt styrda företag som ingår i gruppen övriga bolag. Se vidare not 15 Aktier och andelar i koncernföretag samt not 16 Aktier och andelar i intresseföretag och gemensamt styrda företag.

De sex bolagen Rikshem Intressenter AB, Antilooppi Ky, Antilooppi GP Oy, Antilooppi Management Oy, Mercada Oy samt Oslo Areal AS redovisas som gemensamt styrda företag. Ormonde Energy Limited redovisas som intresseföretag.

Not 39. Närstående, *forts.*

Transaktioner mellan AMF och dotterbolagen

De transaktioner som sker från AMF till dotterbolagen avser utlåning eller aktieägartillskott i samband med att dotterbolagen gör investeringar. Transaktioner från dotterbolagen till AMF avser främst återbetalning av lån, räntebetalningar och utdelningar. Moderbolagets innehav av aktier i dotterbolag framgår av not 15 Aktier och andelar i koncernföretag. Under året har koncernbidrag på sammanlagt 187 (214) miljoner kronor lämnats mellan dotterbolagen. AMF Fonder och AMF Fastigheter placerar tjänstepensionspremier i AMF till marknadspris.

Transaktioner med Fora

Transaktionerna mellan AMF och valcentralen Fora grundar sig på upprättat administrationsavtal, enligt vilket Fora utför en rad arbetsuppgifter inom ramen för Avtalspension SAF-LO. Fora erhåller ersättning för det arbete de utför i enlighet med administrationsavtalet. Premieuppbörd för Avtalspension SAF-LO och Livsarbetstidspension administreras av Fora.

Transaktioner med Fora avser även STP-medel vilka kan användas till premierreduktion. Beloppet är ett överskott från avskilda medel inom den kollektivavtalade och förmånsbaserade STP-försäkringen och som via Fora utbetalas till försäkrings-tagarna (arbetsgivarna inom Avtalspension SAF-LO) att användas för premierreduktion. 2017 har 837 (814) miljoner kronor avseende 2017 års premie för Avtalspension SAF-LO i enlighet med förhandlingsöverenskommelse 2016-01-12 mellan LO och Svenskt Näringsliv utbetalats. Utbetalningen gjordes efter styrelsebeslut, ur konsolideringsfonden i eget kapital.

Transaktioner med AFA

Huvudkontorsfastigheten Svalan 9 samägs av AMF och AFA med 50 procent vardera. Det finns ett avtal som reglerar mellanhavanden mellan AMF och AFA. AMF ansvarar för alla inkommande fakturor av förbrukningstjänster i fastigheten och vidarefakturerar därefter till AFA deras andel. AMF har under år 2017 vidarefakturerat förbrukningstjänster och hyra till AFA.

Den del av resultatet på fastigheten Svalan 9 som tillhör AFA har tillgodogjorts AFA genom att 50 procent av fastighetens resultat före finansiella poster överförts till AFA. AMF köper del av gemensamma lokaler och restaurang av AFA. Enligt avtal erhåller AMF ersättning för utförda administrativa tjänster avseende skadereglering från AFA Sjukförsäkring AB och AFA Trygghetsförsäkring AB. Ersättningen för utförda tjänster är prissatt enligt självkostnadsprincipen.

Transaktioner med intresseföretag och gemensamt styrda företag

Gemensamt styrt företag definieras som företag där AMF har ett gemensamt bestämmande inflytande tillsammans med övriga samägare. AMF är samägare i Rikshem Intressenter AB, Mercada Oy, Antilooppi Ky, Antilooppi GP Oy, Antilooppi Management Oy samt Oslo Areal AS. Transaktionerna mellan AMF och de gemensamt styrda företagen avser utlåning, aktieägartillskott och räntebetalningar vilket framgår av tabellen på sidan 109. AMF äger även aktier i intresseföretaget Ormonde Energy Ltd.

Transaktioner med styrelseledamöter, företagsledning och nära familjemedlemmar till dessa

Ersättningar till ledande befattningshavare och styrelseledamöter redovisas i not 37 Personal. Ersättningar till närståendes familjekrets förekommer inte inom AMF.

Not 39. Närstående, forts.

Upplysningar om transaktioner mellan moderbolaget och närstående

Mkr	Transaktioner	Balanser	2017	2016
Närstående				
AMF Fonder AB	Intäkt del av fondförsäkringsavgift		162	140
	Intäkt sålda administrativa tjänster		28	27
		Fordran	44	45
AMF Fastighet AB	Intäkt sålda administrativa tjänster		12	13
	Kostnad förvaltningstjänster		-85	-82
	Ränteintäkter		0	0
		Fordran	35	33
		Lämnat aktieägartillskott	1379	1379
Dotterbolag inom fastighetsförvaltning				
	Uttag under året, handelsbolag och kommanditbolag		198	246
	Insättningar under året, handelsbolag och kommanditbolag		-56	-272
	Ränteintäkter		143	161
	Räntekostnader		-3	-2
		Lånefordran inklusive upplupen ränta	11 251	11 595
		Fordran	54	15
		Skuld	-438	-356
		Lämnat aktieägartillskott	50	50
Fora AB	Premiebetalningar		11 617	11 201
	Premiereduktion (STP-medel)		-837	-814
	Kostnad administrativa tjänster		-22	-29
		Skuld	-	-14
AFA Försäkring	Intäkt förbrukningstjänster		2	2
	Intäkt utförda försäkringstjänster		1	2
	Hysesintäkt fastigheten Svalan 9		73	73
	Överföring resultatandel fastigheten Svalan 9		-42	-42
	Kostnad nyttjande av lokaler mm		-4	-4
Gemensamt styrda företag och intressebolag				
	Ränteintäkter inklusive intäkt avseende kreditåtagande		202	220
	Erhållen utdelning		177	213
	Kostnad extern styrelseledamot		-119	-
		Lånefordran inklusive upplupen ränta	3 972	3 757
		Lämnat aktieägartillskott	2 474	2 247

Not 40. Händelser efter balansdagen

I enlighet med förhandlingsöverenskommelse 2018-01-12 mellan LO och Svenskt Näringsliv har AMF i mars 2018 efter styrelsebeslut, ur konsolideringsfonden i eget kapital avseende överskott från kapitalet hänförligt till STP, utbetalat 709 (837) miljoner kronor till Fora AB, avseende premieår 2018 för Avtalspension SAF-LO.

Not 41. Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår till årsstämman 2018 att 2017 års resultat för moderbolaget om 33 883 807 680 kronor överföres till konsolideringsfonden för respektive försäkringsgren enligt följande:

Konsolideringsfonden	Kronor
Individuell försäkring	210 456 052
Förmånsbestämd tjänstepensionsförsäkring	726 948 038
Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring	32 790 181 686
Tjänsteanknuten premiebefrielseförsäkring	-221 256
Individuell fondförsäkring	113 189 223
Tjänstepension avseende fondförsäkring	43 253 937
Summa	33 883 807 680

Styrelsen föreslår årsstämman 2018 att bemyndiga styrelsen att med avseende på verksamhetsåret 2018 använda upp till 15,0 (15,0) miljarder kronor för slutlig tilldelning i samband med pensionsutbetalningar och flytt.

Styrelsen föreslår därutöver också årsstämman att bemyndiga styrelsen att använda upp till 10,0 (10,0) miljarder kronor avseende garantiförstärkning samt att använda upp till 1,0 (1,0) miljarder kronor av det avskilda STP-kapitalet i syfte att reducera premien avseende Avtalspension SAF-LO.

Styrelsen föreslår att andelen av konsolideringsfonden för den avvecklade försäkringsgrenen Tjänsteanknuten premiebefrielseförsäkring, efter vinstdisposition, på -221 256 kronor överförs till försäkringsgrenen Avgiftsbestämd tjänstepensionsförsäkring.

Styrelsen ställer sig härmed också bakom den hållbarhetsredovisning som framgår av sidor 8–30.

Stockholm den 13 mars 2018

Pär Nuder
Styrelsens ordförande

Renée Andersson

Torbjörn Johansson

Per Ljungberg

Marie Nilsson

Ola Pettersson

Marie Rudberg

Caroline af Ugglas

Johan Sidenmark
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den mars 2018
Ernst & Young AB

Daniel Eriksson
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till årsstämman i AMF Pensionsförsäkring AB
Org.nr 502033-2259

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för AMF Pensionsförsäkring AB för 2017 med undantag för hållbarhetsrapporten på sidan 37. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 32–110 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av AMF Pensionsförsäkring ABs finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten på sidan 37. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt

god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen och av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden. Beskrivningen nedan av hur revisionen genomfördes inom dessa områden ska läsas i detta sammanhang.

Vi har fullgjort de skyldigheter som beskrivs i avsnittet Revisorns ansvar i vår rapport om årsredovisningen också inom dessa områden. Därmed genomfördes revisionsåtgärder som utformats för att beakta vår bedömning av risk för väsentliga fel i årsredovisningen och koncernredovisningen. Utfallet av vår granskning och de granskningsåtgärder som genomförts för att behandla de områden som framgår nedan utgör grunden för vår revisionsberättelse.

Värdering och existens av andra finansiella placeringstillgångar
 Per den 31 december 2017 uppgick andra finansiella placeringstillgångar till 416 842 mkr respektive 417 005 mkr i moderbolaget respektive koncernen, vilket utgör 77% respektive 74% av moderbolagets respektive koncernens respektive totala tillgångar. Av andra finansiella placeringstillgångar värderas 416 842 mkr respektive 417 005 mkr i moderbolaget respektive koncernen till verkligt värde. Finansiella instrument till verkligt värde delas in i olika nivåer i en verkligtvärdehierarki (nivå 1, 2 och 3), där nivå 1 utgörs av finansiella instrument för vilka det finns noterade (ojusterade) priser på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder. För finansiella instrument i värderingsnivå 2 kan vissa

uppskattningar och bedömningar behöva göras i samband med fastställande av verkligt värde, även om inslagen av uppskattningar och bedömningar är betydligt lägre än vad som krävs för värdering av finansiella instrument i nivå 3. Per den 31 december 2017 återfinns för moderbolaget 85% av andra finansiella placeringstillgångar som värderas till verkligt värde i värderingsnivå 1, 11% i nivå 2 och 4% i nivå 3 och för koncernen återfinns 85% av andra finansiella placeringstillgångar som värderas till verkligt värde i värderingsnivå 1, 11% i nivå 2 och 4% i nivå 3.

Upplysningar om värdering av andra finansiella placeringstillgångar återfinns i not 1 Redovisningsprinciper och not 18 Hierarki för verkligt värde. Vidare återfinns information i not 17 Finansiella instrument och not 20 Derivatinstrument – koncernen och moderbolaget.

Givet balanspostens storlek i förhållande till totala tillgångar, samt att värderingen av finansiella instrument i nivå 2 och 3 kräver att ledningen till viss del gör uppskattningar och bedömningar, har värdering och existens gällande andra finansiella placeringstillgångar ansetts vara ett särskilt betydelsefullt område i vår revision. Vi har verifierat existensen av andra finansiella placeringstillgångar genom bekräftelser från externa motparter. Vidare har vi utvärderat processen för värdering av finansiella instrument, använda värderingsmetoder och, när så tillämpligt, bedömt rimligheten i ledningens uppskattningar och bedömningar vid beräkning av verkliga värden. Vi har testat ett urval av nyckelkontroller i värderingsprocessen och självständigt värderat ett urval av finansiella instrument. Resultatet av denna värdering har jämförts med bolagets egen värdering och skillnader har analyserats.

Vi har även granskat lämnade upplysningar i de finansiella rapporterna angående andra finansiella placeringstillgångar.

Värdering av förvaltningsfastigheter/byggnader och mark
 Per den 31 december 2017 uppgick byggnader och mark i moderbolaget respektive förvaltningsfastigheter i koncernen till 29 666 mkr respektive 61 968 mkr, vilket utgör 5% respektive 11% av moderbolagets och koncernens totala tillgångar. Per balansdagen som avslutas 31 december 2017 har delar av fastighetsbeståndet värderats av extern värderare, delar har värderats internt. Värderingarna är avkastningsbaserade enligt

Revisionsberättelse, *forts.*

kassaflödesmodellen, vilket innebär att framtida kassaflöden prognostiseras. Fastigheternas direktavkastningskrav bedöms utifrån varje fastighets unika risk samt gjorda transaktioner på marknaden för objekt av liknande karaktär. Med anledning av den höga graden av antaganden och bedömningar som sker i samband med fastighetsvärderingen anser vi att detta område är ett särskilt betydelsefullt område i revisionen. En beskrivning av värdering av fastighetsinnehavet återfinns i not 1 Redovisningsprinciper samt i not 14 Förvaltningsfastigheter/byggnader och mark.

Vi har i vår revision utvärderat bolagets process för fastighetsvärdering, bland annat genom att utvärdera värderingsmetod och indata i de upprättade värderingarna. Vi har bedömt de externa värderarnas kompetens och objektivitet. Vi har gjort jämförelse mot känd marknadsinformation. Vi har med stöd av vår värderingsspecialist granskat använd modell för fastighetsvärdering. Med stöd av värderingsspecialist har vi också granskat rimligheten i gjorda antaganden som direktavkastningskrav, vakansgrad, hyresintäkter och driftskostnader. Vi har även granskat lämnade upplysningar i de finansiella rapporterna angående förvaltningsfastigheter/byggnader och mark.

Värdering av livförsäkringsavsättning

Per den 31 december 2017 uppgick livförsäkringsavsättningar till 237 901 mkr i både moderbolaget respektive koncernen, vilket utgör 72% respektive 71% av moderbolagets respektive koncernens totala skulder. Upplysningar om livförsäkringsavsättningar återfinns i not 1 Redovisningsprinciper och i not 26 Livförsäkringsavsättning.

Livförsäkringsavsättningar ska täcka de förväntade framtida utbetalningarna av de garanterade pensionsbeloppen som utlovats de försäkrade. Livförsäkringsavsättningarna ska motsvara nuvärdet av framtida åtaganden gentemot försäkringstagarna med hänsyn tagen till exempelvis garanterad avkastning, omkostnader och dödlighet. Avsättningen för framtida åtaganden beräknas med hjälp av statistiska metoder. Givet balanspostens storlek i förhållande till totala skulder, samt att värderingen kräver att bolaget gör bedömningar och antaganden, har värdering av livförsäkringsavsättningar ansetts vara ett särskilt betydelsefullt område i vår revision. Vi har utvärderat bolagets

process för reservsättning. Vidare har vi utvärderat lämpligheten i tillämpade metoder och antaganden samt genomfört självständiga beräkningar av avsättningar gällande de mest väsentliga försäkringsprodukterna. I vår revision har vi använt våra interna aktuarier för att bistå oss i de granskningsåtgärder vi utfört avseende försäkringstekniska avsättningar.

Vi har även granskat lämnade upplysningar i de finansiella rapporterna angående livförsäkringsavsättningar.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–31 och 116–118. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS såsom de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredo-

visningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen. Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

Revisionsberättelse, *forts.*

- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning av AMF Pensionsförsäkring AB för 2017 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till AMF Pensionsförsäkring AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen,

medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försumelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, försäkringsrörelselagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsmed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsmed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på så-

dana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidan 37 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Ernst & Young AB, Box 7850, 103 99 Stockholm, utsågs till AMF Pensionsförsäkring ABs revisor av bolagsstämman den 30 mars 2017 och har varit bolagets revisor sedan 21 mars 2014.

Stockholm den 13 mars 2018

Ernst & Young AB

Daniel Eriksson
Auktoriserad revisor

Revisors rapport över översiktlig granskning av AMF Pensionsförsäkring ABs hållbarhetsredovisning

Till AMF Pensionsförsäkring AB

Inledning

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i AMF Pensionsförsäkring AB (AMF) att översiktligt granska AMFs hållbarhetsredovisning för 2017. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning till de områden som hänvisas till i GRI index på sidorna 27–28.

Styrelsens och företagsledningens ansvar för hållbarhetsredovisningen

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sida 26 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines (utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI)) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med RevR 6 Bestyrkande av hållbarhetsredovisning utgiven av FAR. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt

IAASBs standarder för revision och god revisionssed i övrigt har. Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen. Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

Uttalande

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 13 mars 2018

Ernst & Young AB

Daniel Eriksson
Auktoriserad revisor

Outi Alestalo
Specialistmedlem på FAR

Ordlista

Anskaffningskostnadsprocent beräknas som kostnader för anskaffning av nya försäkringar i procent av premieinkomsten.

Administrationskostnadsprocent för sparprodukter beräknas som administrationskostnader plus skaderegleringskostnader för sparförsäkringsprodukter i procent av genomsnittligt förvaltad kapital.

Avgiftsbestämd försäkring är samma sak som en premiebestämd. Se definition på nästa sida.

Avgiftsintäkt består av de avgifter bolaget tar ut från försäkringarna för att täcka löpande kostnader. De består exempelvis av kapitalavgift och flyttavgift.

Avkastningsränta används för premiebestämda försäkringar. Det avser den ränta som före skatt och driftskostnader tillämpas vid beräkningen av försäkringens pensionskapital. Avkastningsräntan kan ändras när som helst och bestäms huvudsakligen utifrån avkastningen på placeringstillgångarna. Avkastningen kan vara både positiv och negativ.

Derivat är ett finansiellt instrument vars värde baseras på förväntningar av ett underliggande kontrakts värde i framtiden.

Fondförsäkring är en försäkring där den försäkrade/försäkringstagaren avgör hur inbetalda medel ska förvaltas. Detta sker genom köp av andelar i en eller flera fonder. Värdet av inbetalningen kan öka eller minska beroende på hur fondens andelskurs utvecklas.

Förmånsbestämd försäkring är en pension/försäkring där pensionen är fixerad till exempel som en procentandel av lönen (ofta knuten till lönen under senare delen av arbetslivet). Storleken på premieinbetalningen beräknas med ledning av fastställd förmån.

Försäkringsteknisk avsättning är en skuldpost i balansräkningen som avser garanterade åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Förvaltningskostnadsprocent beräknas som driftskostnader enligt resultaträkningen plus skaderegleringskostnader i procent av genomsnittligt förvaltad kapital.

Garanterad ränta är den ränta som används för beräkning av garanterade pensionsbelopp.

Garantiförstärkning är en tilldelning av överskott i form av ökade garanterade belopp.

Garantiförstärkningsränta är den ränta som används i samband med beräkning av garantiförstärkningens storlek innan en utbetalning påbörjas.

Global Compact FNs principer kring mänskliga rättigheter, arbetsrättsliga frågor, miljö och korruption. Principerna baseras på FNs deklARATION om de mänskliga rättigheterna, ILOs grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet, Riodeklarationen samt FNs konvention mot korruption.

Inkomstbasbelopp används för att beräkna den övre gränsen för hur hög den pensionsgrundande inkomsten får vara inom den allmänna pensionen. Inkomstbasbeloppet används också ibland för att bestämma storleken på en tjänstepension. Varje år fastställer regeringen ett inkomstbasbelopp som bygger på utvecklingen av inkomstindex.

Investeringsavtal är ett fondförsäkringskontrakt utan väsentlig försäkringsrisk för försäkringsföretaget.

ITP är avtalsområdet för tjänstepension för privatanställda tjänstemän.

Kapitalbas och erforderlig solvensmarginal beräknas i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om svenska försäkringsbolags skyldighet att lämna solvensdeklaration. Kapitalbasen utgörs av bolagets egna kapital samt övervärde i koncernen. Avdrag görs för immateriella tillgångar vilka inte kan användas för att täcka förluster. Solvensmarginalen är den lägsta tillåtna kapitalbasen.

Kapitalförvaltningskostnadsprocent beräknas som driftskostnader i kapitalförvaltningen i procent av genomsnittligt förvaltad kapital.

KAP-KL är avtalsområdet för tjänstepension för kommun- och landstingsanställda.

Koldioxidekvivalenter (CO₂e) är en måttenhet som gör att det går att jämföra klimatpåverkan från olika växthusgaser. Eftersom gaserna har olika klimatpåverkan omvandlas de till motsvarande mängd av vår vanligaste växthusgas, koldioxid (CO₂).

Kollektiv konsolidering är skillnaden mellan försäkringsföretagets tillgångar och garanterade utfästelser samt preliminärt fördelat överskott.

Kollektiv konsolideringsgrad, i procent är förhållandet mellan bolagets tillgångar värderade till verkligt värde och bolagets totala åtaganden, garanterade och ej garanterade, multiplicerat med 100. Den kollektiva konsolideringsgraden beräknas separat för premiebestämda och förmånsbestämda försäkringar.

Kollektivt konsolideringskapital visar skillnaden mellan bolagets tillgångar värderade till verkligt värde och bolagets åtaganden, garanterade och ej garanterade. Det kollektiva konsolideringskapitalet beräknas separat för premiebestämda och förmånsbestämda försäkringar.

Konsolideringskapital är moderbolagets eget kapital inklusive övervärde/undervärde i dotterföretag, i joint ventures samt i intresseföretag. Avdrag görs för immateriella tillgångar vilka inte kan användas för att täcka förluster.

Medeltal anställda beräknas som summan av antal anställda vid ingången respektive utgången av året dividerat med två.

PA03 är avtalsområdet för tjänstepension för statligt anställda.

Pensionskapital är en försäkrings aktuella värde. Pensionskapitalet ökar med inbetalda premier och minskar med avgifter, avkastningsskatt och pensionsutbetalningar. Pensionskapitalet kan såväl öka som minska med tillförd avkastningsränta. Dessutom ökar pensionskapitalet av eventuellt erhållen arvsvinst.

Pensionstillägg är metoden som används för att värdesäkra, ge återbäring, för förmånsbestämda pensioner.

Placeringstillgång är en tillgång som har karaktär av kapitalplacering. Hit räknas i försäkringsbolag fastigheter och värdepapper. Omfattar i balansräkningen även samtliga placeringar i koncernföretag, joint ventures samt och intresseföretag.

Preliminärt fördelat kapital avser överskottsmedel som bolaget tillfört en försäkrad. Dessa medel är ej garanterade utan en del av bolagets riskkapital och redovisas därmed som eget kapital.

Premie är det belopp som betalas till en försäkring. Premien kan fördelas mellan sparande och olika försäkringsskydd. I den allmänna pensionen och inom vissa tjänstepensionsområden används inte ordet premie, utan pensionsavgift eller avgift.

Premiebestämd försäkring är en pension/försäkring där premieinbetalningen är fixerad, till exempel som en viss procentandel av aktuell lön. Hur stor pensionen blir beror bland annat på avkastning och avgifter hos förvaltaren av pensionsmedlen. För traditionell försäkring med garanterad ränta, beräknas storleken på garanterad förmån i samband med inbetalningen. Kallas också avgiftsbestämd.

Prisbasbelopp eller basbeloppet som det benämndes tidigare, beror av konsumentprisindex, KPI. Prisbasbeloppet används bland annat för att se till att pensioner, sjukpenning, studiemedel och andra ersättningar inte förlorar i värde om priserna på varor och tjänster stiger. Beloppet bestäms ett år i taget.

Ordlista, *forts.*

Prognosräntan är den ränta som används i samband med att beräkna pensionsutbetalningens storlek för premiebestämda pensioner.

Referensindex visar den genomsnittliga värdeutvecklingen på en marknad. Detta används som jämförelse mot aktie- respektive ränteportföljer.

Riskprodukt är en försäkringsprodukt utan något sparmoment, exempelvis kan det vara en premiebefrielseförsäkring.

Solvens mäter bolagets förmåga att uppfylla garanterade åtaganden.

Solvensgrad mäter tillgångarnas verkliga värde i förhållande till bolagets garanterade åtaganden. Solvensgrad beräknas endast för traditionell försäkring och utvisar bolagets finansiella styrka.

Solvenskvote visar förhållandet mellan kapitalbas och erforderlig solvensmarginal. Solvenskvoten måste lägst ha värdet ett.

Termin är köp eller försäljning med leverans vid bestämd senare tidpunkt.

Totalavkastning är summan av kapitalavkastning och värdeförändring på de tillgångar som ett försäkringsbolag förvaltar inom traditionell försäkring. Totalavkastning anges ofta i procent.

Totalavkastning i procent mäter totalavkastningen med en metod som inte påverkas av köp- och säljtransaktioner. Beräknas för placeringstillgångar.

Traditionell försäkring är en försäkring, där försäkringsbolaget förvaltar inbetalda medel. Traditionell försäkring har oftast ett garanterat pensionsbelopp.

Valutakurssäkring görs för att skydda utländska innehav från valutakursfall.

Återbäring är överskottsmedel som ett försäkringsbolag tilldelat, eller preliminärt tillfört, en försäkrad. Preliminärt fördelat återbäring kan återtas från försäkringen.

Ömsesidiga principer i ett ömsesidigt försäkringsbolag betyder att allt överskott tillfaller försäkringstagarna. Eftersom försäkringstagarna även står risken vid eventuellt underskott ska bolagets konsolideringspolicy vara utformad så att en sådan situation undviks. Försäkringsföretag kan även drivas enligt ömsesidiga principer trots att de är aktiebolag och ägs av andra än sina försäkringstagare. Dessa försäkringsföretag kan inte dela ut vinst till sina ägare, utan överskott och underskott behandlas på samma sätt som i ömsesidiga försäkringsbolag. AMF tillhör denna senare kategori.

Kontaktuppgifter

AMF

113 88 Stockholm

Besöksadress: Klara Södra Kyrkogata 18

Telefon: 08-696 31 00

Kundtjänst: 0771-696 320

Fax: 08-411 23 70

www.amf.se

info@amf.se